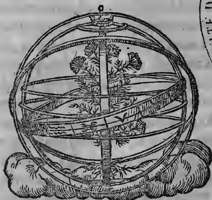
3

ANDREAE VESALII

BRVXELLENSIS, MEDICI CAESAREI
Epiſtola, rationem modumq; propinandi radicis
Chymæ decocti, quo nuper inuictiſsimus
CAROLVS V. *Imperator*
uſus eſt, pertractans:

ET PRAETER ALIA QVAEDAM,
Epiſtolæ cuiuſdam ad Iacobum Syluium ſententiã
recenſens, veritatis ac potiſſimum humanæ
fabricæ ſtudioſis perutilem: quum qui
hactenus in illa nimiũ Galeno
creditum ſit, facile
commonſtret.

Acceſſit quoq; locuples rerum & verborum
in hac ipſa Epiſtola memora-
bilium, Index.

VENETIIS

ILLVSTRIS. MAXI
MOQVE TVSCORVM DVCI
Cosmo Medices, præcipuo studiorum Mecœnati, Franciscus Vesalius S.

VVM nuper Iacobus Scepperus, iuuenis meo quidem iudicio, in medicina, & quæ ad illam attinent disciplinis egregie uersatus, huc studiorum causa uenisset, illumq; de rebus nostratibus prolixe conuenissem, cœpi sedulo percunctari, quid medici apud Belgas molirētur: & num quicquam ab illis, adiuuandis ornandisq; communibus studijs editum esset, cuius hic nondum redditi essemus certiores. Atq; is inter alia quædam fratris mei Andreæ, tuæ Illustrißimæ Maiestati addictißimi, tuarumq; uirtutum, quibus tantopere toti orbi commendaris, maximi admiratoris, ac apud doctos amicosq; omnes strenui earum præconis, epistolam protulit, quam ex autographo à se descriptam affirmabat, multis nominibus ita mihi eam commendans, ut in quorundam manibus illam uarie descriptam apud Belgas uersari diceret, quibus haud minus quàm ipsi digna putaretur, ut typis excusa, omnibus communis fieret. Quod quum nonnullis, quibus hic est exhibita, perinde uideretur, non distuli Scepperum rogare, ut fraterni laboris copiam mihi faceret, quo illum ocyus Ioanni Oporino, diligentißimo, & non uulgariter docto, ex Græcarum literarum professore facto typo

grapho, mitterem: ne per sordidi alicuius typographi oscitantiam, auaritiamq; expressus, turpiter ederetur. Non *enim me latet, quantus* Oporini *erga fratrem meũ sit amor, quáq; diligentia, ab illo scripta, ex ipsius officina prodire soleant: cui perinde ac nostræ* Vesaliorum *familiæ, non parum ornamenti præstiterunt de* Humani *corporis fabrica libri, cum eorundem* Epitome: *quæ utinam tam turpiter ab* Angelo *quodam (quem aliquando tamen fratri conuixisse arbitror) non esset prorsus uitiata. qui, quod succincte & enumerationis modo, non sine singulari industria, in* Epitome *scriptum fuit, locis quibusdam ex libris, quorum illa est epitome mutuatis, adauxit: idq;, quo illa in primis probanda uenerat, omnino corrupit, eleganti quoq; pictura & sculptura, tam ridicule ruditerq; expressa, ut* Oporinianæ *editionis augustissimæ imaginem nullam seruauerit. adeo ut non iniuria mihi autor dolore uideatur, nomen suum ex* An*glicana istac ineptissima editione, non subductum, ne quis scilicet tam male expressas, & in tota fere neruorum uasorumq; serie deprauatas icones, ab illo unquam prodiisse arbitraretur.* Mirum *sane est, imitatorem illum, aliorum conatibus, quum tanta laboret scribendi pruri gine, insidiantem, non legisse epistolam libris de* Humani *corporis fabrica præpositam, qua frater meus tabulas suis sumptibus paratas, nulli se diligenti typographo non lubens potius cõmunicaturum scribit, quàm ut male exprimerentur istæ, & in angustiorem formã (quæ nunquam alias satis magna esse posset) cogerentur.* Cæte*rum quòd ad præsentis epistolæ (quã libri nomine inscribendam putauerim, si non in epistolæ formam, utcunq;*

prolixa & uaria sit, descripta fuisse, ac præter opinionē sub manu in libri molem excreuisse uideretur) editionem spectat, quia in hac fratris consilio uti non licuit, quòd scilicet metuerem ab aliquo illam prius deprauate emittendam, quàm de eius sententia mihi ob locorū interualla & Germaniam modo uexantes tumultus constare posset: spero illum meam operam & diligentiam non improbaturum, aut etiam quòd ipse (quum quidam id quoq; moliretur) editionis autor fuerim, successurum. Quo autem minus opinione mea fallar, laborem hunc sub immortalis tui nominis auspicio, & eiusdem splendore decoratum, medicinæ candidatis communem faciendum duxi: quòd mihi probe constet, fratrem tuam Maiestatem eo loco habere, quo magnates & literarum cultores ad unum omnes. Ille enim ab ijs cum quibus nūc indies uersatur, facile ac subinde audit, quid de sui consilij promptitudine, & singulari rerum bellicarum cognitione, & mira in illis (quæ semper tuta fuit) celeritate, & tuarū ditionum, quæ tam heroico animo nondum sufficere debent, sancto & nunquam satis laudando moderamine, paßim feratur: adeo ut inter tot illustres & summos Italiæ principes, nullus nunc Germanis & Belgis æque in ore uolitet, atq; COSMVS Tuscorum dux. Quod non solum ob ciuiles illas bellicasq; animi dotes accidit, uerum quia in tuo patrocinio literæ et disciplinæ omnes nunc ferè denuo ob multorum principum erga eas ignauiam, ne dicam illorum qui ipsis à consilijs sunt, aut præceptores dantur, inuidiam collabentes, foueri, & maximis progreßib. augeri cernuntur. Scimus quidem, quàm Medicum familia (cui iam unica uidebaris relicta spes,

nisi tam scitos atq; elegantes, summæq; opinionis pueru los orbi, hæredes tuarum uirtutum, procreasses) in hoc uires uniuersas semper intenderit, ut præstantissimos quosque disciplinarum cultores ad se undiquaque accer siret, ac liberalissime aleret: non usque adeo solita, num extra Italiam essent oriundi, & à cæteris Italiæ princi pibus Barbarorum nomine haberentur. Quàm uero in hoc uirtutis genere, auos tuos superare contendas, argu mento est uetus illa Pisarum academia, quam tanto stu dio ac liberalitate pristinum nitorem capere uis, ut nihil facias reliqui in aduocandis illis, quos suarum disciplina rum coryphæos esse non dubitas: adeo ut neutiquam mi rum sit, tam paucis annis eam academiam tantos progres sus magno omnium studiorum ornamento cœpisse, atque modo inter Italiæ gymnasia plurimum illucescere. Vt cunq; interim illi haudquaquã desint calumniatores, cœ li Pisani inclementiam: in illo elegantissimo orbis situ, re rumq; omnium amplissimo prouentu, nullis non inculcã tes: quum tamen tuo beneficio, etsi propemodũ opus non fuisset, aquarum ductibus, qui soli culpabantur, sit opti me prouisum: nihilq; intermiseris, quo iucundum illic Musarum domiciliũ, emporiumq; institueretur. huc quoq; sedulo adhortante, multis disciplinis ac uirtutibus orna tiss. uiro, D. Francisco Campana, tuæ Maiestati à secre tis primario, tuarumq; laudũ non minus studioso, quàm D. Ioannes Baptista Recasulanus Cortonæ episcopus est: qui propter uaria, tum uero maxime ob incredibilẽ humanitatem, atq; in tractandis rebus promptitudinem, magnum sui in Cæsaris aula desiderium reliquit, postea quam illic Maiestatis tuæ orator eloquentissimus esse

desijt. Adeo, ut diuinitus confirmandis recuperandisq; disciplinis, mundo esse datus existimeris: id quod etiam omnes ilico augurari cœperunt, posteaquam pater tuus IOANNES, *omnium nostræ memoriæ belli imperator facile laudatißimus (ut fato non mediocriter tribuebat) admodum te adhuc puerum, ex nutricis ulnis, ab elatiori quàm quisquam facile (nisi omnibus in* Italia *satis constaret) credere poßit fenestra, præcipitem dari, tuo ad patrem properante genio, curauit, ut num et suus filius, & is quem sperabat futurus esses, inde conijceret, quòd citra ullam noxam in suo gremio & pallio susciperæris, ac non tanquam frustatim diuellendus, in terrã collabereris. res sanè militaris, sed quæ non nisi maxima quæq; à tua indole expectanda prædiceret.* Præterquam *igitur, quòd fratrem, suum hunc laborem, tua autoritate munitum, iudiciorum aleam subire magnopere gauisurum arbitror: illius argumentum huiusmodi est, ut tuo ad omnia aptißimo ingenio haud improbandum existimem.* Nam *præter nouorum remediorum usum, atq; inprimis decocti* Chynæ *radicis propinandi modum, (quod illis oblatum uideo, qui tuæ gloriæ sunt studiosißimi) aliaq; medica cognitu non iniucunda, quæ hac epistola cõtinentur, rationes quoq; sunt additæ, quibus ueritatis studiosus expendere potest,* Galenum, *anatomes professorum facile primarium, homines non dissecuisse, sed alia bruta, ab hominibus multis locis differentia, descripsisse: præter alias insuper non ueras historias, partium quoq; usus, atq; officia, sæpius non recte aßignata, argumentaq; permulta in anatome non admodum ualide instituta.* Quæ *omnia à fratre ita proposita quis merito*

existimauerit, ut illis qui solis duntaxat libris fidem tribuentes, quo Galenum nullos prorsus anatomicos, uti nec alios ullos, lapsus commisisse ostendant, nescio quæ scripta iam toto ferè triennio (nisi & ante fratris librorum editionem incœperint) consarciunt, materia suppeditetur, qua singula quæ is seriatim, ac quasi sub locis cõmunibus nunc prosequitur, ordine diluant: neq; solum in Galeno laudando, uel calumnijs conuicijs'ue ob repertam nunc ueritatem describendis occupentur. Tua enim liberalitate, de qua fratrem inter multos non semel gloriantem audiui, & ad prouehenda studia alacritate factum est, ut hæc omnia in tua Pisarum academia fuerint in corporum dissectionibus ab illo studiosis demonstrata: & ipse cõscius es, quàm præsentibus corporibus eruditißimi, & ad Galenum purgandum paratißimi medici ac philosophi, in fratris sententiam descendere fuerint coacti. Imo spes aliqua studiosis affulgere debet, illum aliquando in tuam academiam rediturum, & medicinæ profeßioni corporum dissectiones adhibiturum: quo tanquam ad liberum, quem de disciplinis concertaturis præbes, campum, scribas hos, si modo tandem è multis (quorum nonnulli turpiter ab incœpto destiterunt) aliqui sese depromant, confugere uelim, ut perinde ita taciti ex fratris dissectionibus redirent, atq; quosdam medicos in illius sententiam pedibus & manibus descendere uidi, quum aliquando Patauij mensibus aliquot commoratus, illi anatomica freqnentißimo cœtu docenti adessem. Quanquam & ego nunc, qui subinde Iuris studio contra animi ad medica procliuis sententiam, à parentibus adhibitus, & rursus ab illo semper resiliens, multisq;

peregrinationibus, quibus nihil præter uariam linguarum peritiam comparaui, iam diu deditus, tam diligentem medicinæ studio operam me daturum pollicear, modisq; omnibus curaturus sim, ut quantum in me erit, Vesalius neutiquam à studijs in aulam esse auocatus sentiatur. quum eius uices aliquando in sectionibus obire conabor, ipsiusq; nomine, quæ uerißima hoc scripto proponit, alijs ostendere aggrediar, & acutos, quos Syluius illi (quasi ideo à pulcherrimo cœpto, ipsaq; adeo ueritate deterrendus esset) minitatur, stylos, facile alacriterq; repellam. Quum enim nunc fratri parum uacet, illorũ qui frustra in re euidentißima, sensibusq; obiecta Galeno patrocinari studebunt, nugas refellere, non leuiter forte meis studijs conducet, fratris officio fungi, & multo cumulatius quæ illis, uix ex dimidiato (quũ rationi suisq; oculis fidem derogent) hominibus, stomachum commouebunt, proponere. Interim illustrißimam Maiestatem tuã obnixe rogatã uelim, ut audaciæ huic meæ ignoscat, quòd tam libere, & perfricta prorsus fronte, tot paradoxis, & à communi medicorum schola adhuc prorsus alienis dogmatibus eam patrocinari cupiam, fratremq; & me omni cum reuerentia in deditißimorum seruorum loco, illi ascribam. Ferrariæ, tertio idus Augusti: anno post natum Christnm, M. D. XLVI.

DOCTISS. VIRO D. IOACHIMO ROELANTS,

medico apud Mechlinienses primario, amico charissimo suo S.

ANDEM, vna cum Venetorum Oratore, Bernardo Nauagerio, tum ob insignem disciplinarum cognitionem, tum ob alia multa, suæ reipublicæ singulari ornamento, Ratisponam veni, vbi præter familiarium amicorum præsentiam, literæ cumulatim mihi absenti aceruatæ, tædium ex animo pepulerunt, quod Cæsaris iussu Nouiomagi in difficilis grauisq; morbi conflictu deuorandum fuit. Mirum sane est, quantum voluptatis frequentes & ex variis regionibus profectæ amicorum literæ adducere soleant: quæ nunc tanto maior obtigit, quanto plures simul perlegendæ occurrerunt. Quam vero inter reliquas, binæ, quas adiunctis filij tui, optimæ in arte nostra spei adolescentis, literis, abs te scriptas reperi, me oblectarint, vel inde conijcere potes, quod tui erga me amoris fidissimi sint testes, ac de rebus nostratibus adeoq; communibus studijs ꝑpetuo aliquid adferāt, cuius nomine mihi debent esse longe expectatissimæ: præterquam quod ex filij literis prolixe, quid Lutetiæ magni, mea quidem sententia, veteris medicinæ vindices molirentur, quisq; illic studiorum esset successus, reddebar certior. Cæterum dum tuarum literarum responsionem, propter occupationes, ac quod parentibus de priuatis rebus necessario scribendū fuerit, distuli, illæ mihi redditæ sunt, quibus rationem perscribi cupis, qua radi-

cis Chynæ nuncupatæ decoctum, Cæsari, & multis in nostra aula nuper propinatum est: dein quid de radice illa sentiam: ac demum quam prospere, quaq; aduersæ valetudinis restitutione, ipsa vtamur. Idem vero & Antonius Zuccha conciuis meus, quem ex rara comitate, insigniq; doctrina tuis literis commendas, a me non vulgariter desiderat. Et mirum sane est, quam nobis hic vicini Germaniæ medici, & qui comitijs in suorum Principum familia intersunt, sedulo ac diligēter de eius decocti apparatu percunctentur: neq; prius molesti esse desinant, aut exigendi oriandiq; finem ponant, quam formulam nanciscantur, qua nos decoctū illud offerre sibi persuadent. vt quosdam interim taceam, adeo huius cognitionis cupidos studiososq; fuisse, vt suis principibus istius decocti vires ita laudandas duxerint, vt illi apud Cæsarem medicorum causa instare vrgereq; non dedignati fuerint, quo a nobis vniuersus decoctum illud administrandi modus ipsis exponeretur. Tātum nominis & opinionis breui, medicamento præstare potuit Cæsaris autoritas, qui suo potius Marte, quam D. Cornelij consilio (cuius nunc potissimum opera, a D. Caualij discussu, vtitur) Chynæ decoctum assumpsit. Dum enim adhuc Venetijs sub præceptoribus, & præcipuis illic artem exercentibus medicis, ægros inuiserem, radix ista non sine maxima expectatione, summisq; laudibus illuc fuit prelata: sed in vsum infœlici successu, in vno atque altero posita: quod non tam medicamenti vitio, aut administrantium imperitia euenit, quam quod in illis tum propinari cœpit, qui alioquin morti erant proximi, quibusq; nulla salus a medico speranda fuisset. Primo enim, cui decoctum Chynæ propinatum vidi, illa ex Antuerpia simul cum empirico, qui eius vsum probe noscere, ac fœliciter in Lusitania illam porrexisse

Occasio de Chynæ radice scribendi.

Quo successu multi Chyna sunt vsi.

affirmabatur, transmissa fuit: atque is nullum non graue Gallici morbi symptoma patiebatur, & veluti in summa tabe mortem i faucibus gerebat: adeo vt simu latq; sudor Chynæ beneficio prouocari visus est, & vrinæ vna mouerentur, solitoq; tenuior victus accederet, illico expirauerit. Huius uiscera, quum parentum amicorumq; hortatu examinarentur, talia occur rerunt, vt nequaquam ratio comminisci potuerit, quã in illud vsq; tẽpus vita homini producta, persuaderetur. Alter, cui eodem ferè tempore Chynę decoctũ offe rebatur, Gallico morbo citra omnem cutis labem tene ri visus est, & cum summa corporis extenuatione, seu macie, insignem calculum in sinistro rene diu aluerat. Hic quum decocto diebus plus minus decem vsus esset, & ab illo medici propter egregiam quam ipsi inesse putabant colliquandi, & vrinas sudoresq; prouocã di facultatem, temperandun suasissent, paucis post die bus cum grauissimo renum dolore extinctus est. Insuper, posteaquam Chynæ vsus, propter graues potius laborantium noxas, quàm ipsius dotes, ab omnibus irrisus eleuatusq; fuisset, ac iam nulli propemodũ in ore esset, alius ex Antuerpia venit medicus, vnum sanè & sacrum Chynam esse pharmacum, miro hiatu prædicans, ac nulli non morbo, quantumuis deplorato, auxilium præstare posse astruens: Huic (quum eruditione etiam aliqua commendari posset) tanta à nobilibus fides data est, ut tabe ac nescio quibus malis de cumbenti Veronensi episcopo Chyna mitteretur, sed priusquã illa plene vti cœperat, ad superos vir ille om ni laude dignus commigrauit. Adeo, ut tantisper dum in Italia fui, Chynæ decoctũ procul reiectũ fuerit: neq; ego, præceptores imitatus, magni ipsum fecerim. Audio eodem propemodum tempore, in Burgũdia quen dam studiorum mihi sodalem, Chynæ decocto ex vi-

no apparato magnis pollicitis vsum fuisse:at tam pro ſpere, vt vix interim illic Chynæ nomen auditum ſit. Verum anno ſuperiori orbi clariſſimus Ioãnes Baptiſta Gaſtaldus, quando magna hyemis parte, tum propter neruoſi generis ſub lumbis cruciatum, ac ueluti reſolutionem, & uentriculi pariter imbecillitatem decubuiſſet, & ſub ueris primum initium ſanitati reſtitui videretur, amicorum quorundam ſuaſu poſtquam prodire iam cœpiſſet, Chynæ decocto, non infœlici ſucceſſu vſus eſt: perinde ac Hiſpanus ille nobilis, quem Mechlinia Bruxellam deuectũ noſti, qui præ cæteris Chynam plurimis commendatiorem reddidit. Illo etiam tempore, quatuor aut quinque, qui Gallico morbo te nebãtur, medicos hortati ſunt, vt ipſis quoq; decoctũ Chynæ propinaretur, ac in quibuſdam laudandum ſatis vidimus euentum: in alijs uero, & potiſſimum grauius morbo vexatis, longe minus præſtitum obſeruauimus, quàm ex ligni Guaiaci decocto ſperaſſemus. ita ſane, vt Cæſarem tunc poſt poſita Chyna, articularis ſui morbi & mali habitus occaſione, Guaiaci decocto vſum haud ignores. At quando quidem nouorum remediorum apud quoſdam nullus eſt laudandi finis, ac primates Hiſpani aliquot nihil hac Chyna diuinius in omnibus morbis adhiberi, cum alijs pleriſq; præcipuis uiris, Cęſari prædicarent, lignumq; Guaiacum in Hiſpanijs, & quibuſdam Italiæ partibus procul repelli affirmarent, adhibitis vna varijs quoque idem atteſtantibus amicorum literis: Cæſarem decocti Chynæ aſſumendi libido quædam inuaſit, facilius huc allectũ, quod tantopere uel ideo Chyna cõmendaretur, quod tempus quo hac vtendum eſt, breuius, uictusq; ratio longe quàm in Guaiaci decocto facilior, minusq; legibus (vt ſic dicam) aſtricta, præſcriberetur. Atque ita effectum eſt, vt abſentes, quibus ſummũ mundi Prin-

cipem Chyna vsum esse constat, magnifice de hoc remedio & sentiant & iudicent: sibiq; multa deficere existiment, si non & ipsis huius decocti propinãdi ratio comperta habeatur. Quanquam interim à Cæsare parum efficax in Chynæ commendationem desumi queat argumẽtum, quum quindecim tantum diebus, & in varia victus ratione, & mutato subinde propinãdi modo, idq; potissimum suo arbitratu, Chyna vsus fuerit. quum neq; respirãdi teneretur difficultate, neq; per interualla ipsi molestis morbi articularis cruciatibus: licet interim articulum quo sinister humerus scapulæ cõmittitur, alias ex superiori anno adhuc in motu, quo brachium vi musculi Δ imaginem referentis attollitur, nonnihil impeditum, modo prorsus liberum esse sentiat: & id quoq; in sinistro crure resolutum est, quod ex eodem tempore, iuxta malleolos & tali cum tibia articulum, vtcunque motum præpedire, & elegantem alioquin formam deprauare videbatur. Preterea, Cæsar eo animo, quum recte haberet, decoctũ vrgentibus negotijs intermittere visus est, vt in autumno id rursus accuratiori cura repetere, quodammodo constituerit: nunc ea valetudine præditus, qua in exercitu potissimum fruitur, & qua illum totius orbis causa continuo esse, boni omnes supplicibus votis optare deberent. Nosti enim, quàm belle tum in tanto exercitio & summis occupationibus valere soleat. Adde quòd post Chynæ assuptionem ferè maturius solito surgat: interdum ante prandium ad venationem, aut alias ad vicina quæ hic circumiacent amœnissima loca obequitans: ac non ita intempestiue, post meridiẽ nimirum (vt alias sæpe solet) prandens: adeo vt nunc maius interuallum ipsius lauto, & quod multis miraculo est, copioso prandio, ac tenuissime sibi ex more cœnæ, interueniat. Quibus rationibus etsi nihil aliud,

saltem bonam concoctionem, quæ alioquin solet subinde vitiari, nanciscitur. Verum à Cęsarianis medicis, cum quibus antea versatus es, proculdubio non semel audiuisti, quæ Cæsaris sit viuendi ratio, & in medicorum præceptis obseruantia: adeo, vt D. Cornelium in eos grauiter stomachari haud mirer, qui non solū quibus modis victus ratio instituenda sit, qua excrementiciorum succorum caueretur copia: qua industria visceribus, vt inculpate suo fungerentur munere, esset prospiciendum: ac demum, si quid collectum esset superuacui humoris, quo artificio is priusquam ī pectus aut articulos decumberet, præseruante artis parte foret expellendus: prꝫterea quibus modis, articulis ne humorum impetum influxum'ue susciperent, aut bonū alias delatum ipsis alimentum, in prauos succos, quos postea à se non abigant, commutarent, robur veniat conciliandum: dein, qui deriuando etiam humori vlcera essent adurentibus medicamentis quibusdam sedibus molienda, clam apud magnates quosdam obmurmurant, ac perpetuam sanitatem à respirandi difficultate & articulorum vitio immunem certissimo promittunt, sed libellis etiam ad Cæsarem scriptis hæc ipsi Principis alicuius prætextu proponunt. perinde ac si eos quos Cæsar suæ valetudini præfecit, eiusmodi laterent, isq; se tam misere vexandum medicinæ subijceret. Pulchre D. Cauallus, dum adhuc pręsens esset, Cęsarem hortari solebat, vt tales sciolos accersendos curaret, periculum facturos, quantum illis eiusmodi medicinæ præcepta essent ex vsu: quamq; facilius sit in scholis eleganter his de rebus disserere, aut scribere q̄ ipso opere, in Principibus (qui & in medicinam imperium sibi vendicant) indies, ac præcipue in articulari morbo, qui omnes corporis artus aliquando non leuiter infestat, exequi. Porrò, hunc in modum alio, q̄

ad Chynæ decoctum, excurreret oratio. Proinde itaque conijcis, quantum laudis huic decocto ex Cæsaris valetudine depromi queat. Cui propemodum illustrissimus dominus de Bossu conferendus venit, qui in eius decocti assumptione, * præscriptum quoddam ad Cæsarem transmissum (ex quo veluti ratio propinandi nostris desumpta est) accuratius imitatus videt, atque id ad corporis tantum exiccationem, & robur: nimirum vt ab articulari morbo & neruosi generis imbecillitate, mitius tractaretur. quanquam interim mensibus aliquot ante decocti vsum, articulorum cruciatu non minus quàm modo laborauerit: dein, ille manuum tam multis annis ipsi familiaris tremor, idem ferè à decocto, qui prius, videtur. Dominus Ludouicus Sances Siciliæ regens, vir tum multis rarisque Naturæ dotibus admodum insignis, tum ob raram disciplinarum rerumque cognitionē nemini non obseruandus, vt ventriculi ex frigore humiditateque imbecillitati, & iecur intertexentium venarum angustiæ, & bilis meatuum obstructioni, ac pituitoso ex capite defluxui (vt inæquali admodum corporis est constitutione) probe occurreret, Chynæ decocti laudibus perlectus, eoque ab amicis prouocatus, illud ipsi propinari uoluit. Verum in isto coctionis modus (quòd aqua ventriculum lædere videbatur) permutatus fuit, reficcansque victus institutus, opportunis etiam purgationib. vso. quamuis tamen eum virum integerrima valetudine dignum, magis optatum finem assecutum fuisse optauerim. Nihilominus suorum familiarium vnus, cui decoctum eodem tempore exhiberi voluit, ex morbo Gallico satis probe videtur restitutus: quanquam ante decocti administrationem, tum uenæ sectione, tum epithymi decocto Mesues, ex methodo interim in hellebori quantitate, seriquc lactis mensura, emutato, vsus fuerim: vti

* Scriptū hoc ad Epistolę calcem posuimus.

& debitis

& debitis in decocti vsu aliјs purgationibus, & tenui exsiccanteq; prorsus uictu, qualem in Guaiaci decocti assumptione plerunq; laudamus. Idem in aliquot aliјs profeci: sed qui magis tamẽ Chynę decocto ex amicorum suasu, quàm meo hortatu, vti voluere: at hi neq; ossiũ excrescẽtiјs, tu moribus'ue, neq; prauis vlceribus scatebant, in quibus Chynę decoctum longe inferius Guaiaci decocto esse, compertissimum habeo. Adde, tanto fœlicius omnia in decocto Chynę succedere, quanto proximius rationem imitamur, qua in ligni exhibitione vtimur: modo illo magna ex parte immutato, quo Chynæ decoctum propinari primum occœpit: nisi fortassis amara bile refertus quispiam occurrerit, in quo corporis & morbi, ex arte, habita fuit ratio. Hæc eo recensui, vt intelligas, quò vsque voto tuo respondere queam, quo methodum præscribi cupis, qua Chynæ decoctum propinamus. Nihil enim pudet me apud te ignorare, ac potissimum in eo medicamento, quod citra rationem tanquam per manus datum, nuda ducti experientia, non ita pridem administrare ausi fuimus. Hactenus namq;, vel certum radicis nomen mihi constare non potuit, quum ipsa aliјs Chyna, aliјs Chynna, aliјs, Cyna, aliјs p inde atque tu scribis Echina & Achyna tantum vocetur: quasi insula quædam, aut locus Indię, vel nuper reperti orbis, ipsi nomen dederit. Aduehitur enim ab his, qui piper, charyophilos, gingiber, & nostrum cinamomum adferunt, tam Lusitanis, q̃ sub Cæsaris patrocinio nauigantibus. Hi referunt, circa maris littora illam colligi. & uerisimile est, ipsam in palustrib. maris locis perinde prouenire, vt variarum harundinis specierum, stirpium'que illis similium radi ces nasci obseruamus. Imo si recte eiusmodi radices expenderimus, posteaquam è terra euulsæ sunt, & occasione quapiam à nautis, aut piscatoribus, Chynæ radicis historia.

aut alia quapiã ratione in varia & mole imparia fruſta effractæ, ac dein per mare diu volutæ fuerunt, ac tandem in arenoſis littorib. reſident, profecto proxima huic noſtræ Chynæ occurret imago. Neq; ſcio cui'nã aptius ipſa conferri poſſit, quàm nuper commemoratarum ſtirpium radicibus, quæ eum in modum caſu in maris aut quorundam fluminum ripis ſeſe ſpectandas offerunt. Niſi forte illæ magis nigricent: Chyna autem obſcure vulgaris acori, aut etiam nobis appellatæ galangæ modo rubeſcat. imo quid huiuſmodi acoro iam corrupto, ſtupidoq; iam ſapore prædito, Chynæ eſt ſimilius? ſi molem demas, & duriciem. Chyna enim magnis & rudibus inæqualibuſq; fruſtis eſt conſpicua, & paulo eſt lignoſior: quanquam inſigniter quoq; ſit fungoſa, & radicum ante dictarum more, quum creſcit, proculdubio eſt ſucculenta, vti ipſa ad nos aduecta, iamq; impenſe reſiccata, & teredinibus pleruncq; infecta, liquido commonſtrat. Qua etiam occaſione mercatores inuenias, qui vt cariem & teredinem abeſſe fingant, Chynam perinde vulgari officinarum bolo Armenio inuoluunt, ac gingiber emplaſtica illa terra obduci nouimus, quod rubeſcens in officinis, ac potiſſimum Antuerpianis, proſtat. Percunctatus ſum communem amicum Gerardum, an (vt eſt ſtirpium, quemadmodum & reliquorum omniũ, apprime ſtudioſus) in ſua ad Turcam legatione, quicquam certi de Chynæ hiſtoria cognouiſſet. Verum aliud ab illo nequiui reſciſcere, quàm Chynam Conſtantinopolim quoq; aduectam, & Iudæo cuidam minori ſucceſſu, quàm ægrorum ſpe ac opinione, in vſu eſſe. A' mercatorib. aliud nihil expiſcatus ſum, quàm iuxta maris ripas Chynam reperiri, & incolas in ſcabie, perinde atq; nos rumice aut lepatio, vti. Quanquã non deſint, qui vt Chynam vendibiliorem reddant,

omne morbi genus ipsius decocto ab incolis pelli grauiter astruant. Seligimus in nostros vsus, similiter atq; in rheobarbaro, ceterisq; ferè radicibus, Chynam pondere præstantem, & quoad in aridissima illa radice fieri potest, succulentam, minusq; teredine aut carie infectam, vel alioquin putredinis vitio, quod ex fungosa & præhumida ipsius substantia reseruare inter exiccandum potuisset, magis immunem. Vtcunque tamen in his, atq; inde in teretib. & tenuiorib. frustis, a lignosis illis & mole rudibus, ac interuallis quibusdā dehiscentibus, seligendo simus studiosi, adhuc tamen nobis obscuræ sunt tum primæ, tum secundæ, vt vocamus, qualitates, quæ tanta præstantia medicamentum donari arguerent, qua vulgo pluribus commendatur. Quum enim ex sapore potissimum eas vires dijudicemus, quid insipido prorsusq; stupido sapori inesse fatebimur? Nam vtcunque Chynam, modo alioquin siccam & consistentia lignosam mastices, ac dentibus conteras, nullo illam sapore præditam affirmare possis: longeq; adhuc minus (quantum in illius, non autem ex adiacentium pharmacorum natura est) odorati quicquam præsefert, neque vnctuosi quicquam, quod alij in ipsa obseruasse contendunt, degustanti, aut alias pertractanti ostendit. Multo sanè aliter, quàm lignum Guaiacum, extolli, laudari'ue meretur: aut etiam nostratia nobisque familiaria medicamenta, multis laudibus in eos vsus efferre possemus, ad quos Chyna tanquam sacra anchora recensetur. Nemo enim ignorat, quantum de minoris & maioris centaurij radicibus, & rhapontico, & helenij seu enulæ campanæ, & aristolochiarum, gentianæ, galangæ, pentaphylli, lapatij, eiusmodiq; stirpium radicibus, vna cum capparis radice (si modo quid astrictionis illa sibi vendicaret) ac dein absinthij, hyssopi, cala-

menti,pulegij,chamædryos,ac demum iuniperi ligni, nostræ spicæ,fraxini liberorum & eius generis simplicium decoctis , in præsenti negotio sperandum foret, quando non adeo cum ægris ipsis essemus insani , vt exotica illa,quantumuis cum ratione & artis nostræ methodo pugnent,tantopere admiraremur, ĩ vsumq; poneremus . Neutiquam enim colligere queo , vnde Chynæ ascribendum veniat,quod nonnulli iam multo ante illi tribuerunt,atq; quo nunc nouo insultu,nouis(vt fama crescit)viribus extolli cœpit . nimirũ ipsam esse calidam, aperiendi facultate præditam, insigniter vrinas sudoresq; prouocare,redundantium prauorumq; & quantumuis variorum succorum cõsumptricem & exiccatricem , sanguinisq; ita mundatricẽ comperiri,leniendi & abstergendi virtute donari: aluum modo laxam,modo, quum sudores vrinasq; potissimum duceret,astrictam seruare: ventriculo pituita infestato remedium existere , iecoris & lienis vitia non mediocriter pellere : illis quos calculus excruciat, efficax præsidium esse,ipsumq; confringere: articularem morbum abigere,elephanticis pręcipue prodesse, cutis vitia sanare , non vulgare in fistulis & malignis & alias curationem non admittentibus vlceribus auxilium existere: Gallicum morbum tam qui nuper, q̃ qui olim infestari cœpit, diuinitus sanare,ac ex illo initium ducentia vlcera eorumq; cicatrices restituere:cuiuscunq; membri cruciatns profligare, tumores dissoluere,aut qui ad suppurationem spectant , coquendo, dein aperiendo,extergendo, cicatricem inducendo adiuuare : ossium corruptionibus & abscessibus salutem adferre:conuulsos contractosq; neruos laxare, & resolutos emollitosq; reficcare : refrigeratos & stupescẽtes ex Gallico morbo neruos calefacere: tabe inde vexatos,obœso s reddere:putidis illis corporibus, ac veluti

cadaueribus, odorem gratum conciliare: oris fœtorem tollere: difficulter spirantibus præsidio esse: longas anginas discutere: cerebri noxas ex Gallico morbo pendentes abigere, & omne fluxionis genus raro quodam beneficio sistere: denicp, ijsdem virtutibus Chynam, quibus Guaiacum, probari: imo longe pluribus, inuicemcp etiam pugnantibus facultatibus, illã huic præferri. quoniam interim dictus iam antea stupidus sapor, citra omne astrictionis indicium, in Chyna occurrat. necp quantumuis simplici aquæ incoquas, alium saporem aquæ indes, quàm ex hordeo corticibus non emundato, & minima dulcis radicis portione, consurgere animaduertes, rubescente pariter nonnihil Chynæ decocto fului admodum vini instar, aut eius quod ex longa in cantharo mora ruborẽ contraxisset: adeo vt hinc quod ad manifestas qualitates spectaret, vix tantum in sudoris vrinæcp prouocatione, & illis virtutibus quibus Chyna hodie probatur, ex ipsis decocto, quàm ex hordei, sperandum esset. Imo etiam ducta hinc coniectura, quum Chyna in ægris vtendum est, ijs lubentius decoctum ipsius porrigi debet, quos lentis illis febribus, & acribus humoribus implicitos, biliosicp omnino habitus in Gallico morbo spectamus: quibus ferè duntaxat, quod ad artis methodum spectat, quicquam recte ex Chynæ decocti vsu successisse noui. ac mihi etiam persuadeo, hinc primum Chynam fuisse commendatam. Quanquam mi Ioachime, hic dum variæ & quodammodo ex diametro dissitæ virtutes Chynæ attribuuntur, & quũ illius decocto vtentes (dextro interim medicamentorum, quę ipsius administrationem necessario concomitantur, vsu, victuscp opportuna ratione haud neglectis) optatum finem aliqnando nãcifcuntur, non desit asilũ nostrum, quo nimium sanè frequenter effugimus, ad re-

conditam dico, occultamque facultatem, quam specificam & essentialem nuncupamus, illa quartum medicamentorum ordinem statuentes. Hoc enim refugium adeo late patet, vt nihil non amplexetur: nobisque nihil latens incognitumque obseruatur, quod non eo reijcimus. Ac proinde quid in præsentia occurret, quod in amplo isto campo Chynæ non licebit ascribere? non quidem Chynæ duntaxat, verum quantumuis fungoso & putrido ligno? ita profecto, vt nō amplius Chynæ vires modo sint rationibus expendendę, quum hoc confugium facile admittat, vt Chynam vrinas sudoresque mouere dicamus, & peccantes humores ita sudore ac per occultam respirationem educere, vt plurima pharmaca selectum aliquem peculiaremque humorem expellere nouimus. atque huiusmodi prætextu nihil erit vitium, quod Chynæ à suis institutoribus falso ascribi quisquam affirmare possit. Cæterum aliquando tempestiuum erit, Chynæ decocti præparationis modum, & id exhibendi rationem, magna ex parte quodam Italico scripto nobis tanquam per manus traditam, persequi: quod eo præstiturus sum ocyus, minorique negotio, quo doctiori homini in artis nostræ operibus diu, & summa suorum ciuium ope, versato, illa describenda venit. Simulatque igitur alui deiectione, primarumque venarum inanitione, ac dein, si occasio incidit, venæ sectione, & opportuna redundantium humorũ concoctione, ipsaque demum purgatione, ex methodo pro morbi instantis more vsi sumus, Chynam (vt & antea monui) præferimus, quæ densior sit, & minus teredinibus seu carie implicita, & quoad conijcere valemus, in sua specie recentior, minusque arida. Huius vncia, acutiori cultro transuersim in quàm fieri potest tenuissimos orbiculos seu frustula discinditur, perinde ac si nummos in tereti figura mutuo incumbentes quis

Chynę decoctū pparandi modus.

dirimeret, aut malum citrium, aut raphanum in mensa ex more transuersim in frusta conscinderet. Frustula vasi inijciuntur fictili implumbato, seu, vt etiam vocamus, inuitrato, quod plus minus ob coctionis commoditatem sedecim aquæ libras capere possit, quodque non nimium patenti sit orificio, cui cooperculum respondere debet. Frustulis dein affunduntur aquæ duodecim libræ, quam fontanam esse conuenit, aut alioquin illi proximam, quæ proprijs ac peculiaribus indicijs optimæ & laudatissimæ loco censetur. qua in obseruatione, non minimas partes sibi aquę ductus vẽdicant, ne scilicet per plumbeos canales lõgo progressu labatur. Vt vero Chyna aquę horis vigintiquatuor melius immaceretur, ollam calidis, non tamen ignitis, cinerib. eo interuallo impositam seruare decet: dein lento & continuo igne, qui fumum non edat, decoctio ad tertiæ partis euaporationem est celebranda. Fiet autem hæc opportune, nocte, aut saltem sub vesperam, pridie quam decocti vsus erit. Licebit mox à coctione aquam per lineum pannum colare, & alteri vasi inijcere, aut ipsam non colatam in olla sinere, & tantum ex illa per colum traijcere quantum suis temporibus æger est assumpturus. Vt vt vero feceris, quandocunque frustula Chynæ ab aqua cui incocta sunt, eunt libera, & leuiter supra colum aliumue pannum resiccata, aliquo in vsum sunt reponenda, in quem ipsa in alterius cuiusdam decocti apparatu vtilia audies. Adhæc vas, cui excolatam aquam commisisti, aut olla cui incocta est, cineribus modice calidis tantisper est imponenda, aut linteis pannisue inuoluenda, & non procul ab igne (ne aliquando refrigeretur) semouenda, dum illius decocti tota die vsus erit. Id enim vni duntaxat diei seruit: & narrato iam modo indies quamdiu assumetur recens decoctum apparari

Vtendi modo

Chinae coctae facultas

decet. alioquin Chynam extollentes metuũt, id, si diutius asseruetur, acidum reddi, & quodammodo citius hordei decocto corrumpi: parum memores, quantum caloris & virium aromaticarum Chynæ, illã tantopere prædicantes, alioquin tribuant. Huius decocti, quod ad ferri poterit calentis, octo, aut paulo plures vnciæ mane propinantur: & item horis quatuor ante cœnã, in qua vt in prandio decoctum quoq; tepidum potus vicem subire debet. Propinandi tempus, vt & in Guaiaci decocto, ex naturalis diei interuallis colligo, vt scilicet iusta ex viginti quatuor horis statuantur spacia. Nimirum vt quarta horà mane calens decoctum porrigatur, octaua hora prandeatur, quarta rursus post meridiem calens offeratur, octaua dein cœnetur: videlicet, vt inter calentis decocti, quod mane exhibetur, assumptionem, & prandiũ, quatuor interueniant horæ: & inter prandiũ, ac calentis decocti à meridie propinationem, octo: & inter hanc & cœnam, quatuor, vti inter cœnã & quæ mane offertur potionem, octo etiam horæ occurrunt. nisi forte, ex quibusdam ægri rationibus postremum id interuallũ educere statuamus, & prandium cœnæ magis cõterminum esse velimus, decoctũ mane vna aut altera hora serius administrantes.

Primi decocti Chynæ offerenda quantitas, & propinandi tẽpus.

Quando ægri decoctum mane sumunt, conuenit eos in lecto decumbere, perinde tectos, ac si sudorem pellicere vellent. qui posteaquam ex ratione proderit, calidis pannis est vndiq; non detecto interim corpore, abstergendus: & subductis, si opus sit, linteaminibus, munda & bene resiccata subucula est induenda. Quanquam ne mox à sudore linteamina subtrahere cogamur, aut ęgro in frigidam lecti partem cõmigrandum sit, amplum aliquot linteamen in eam arctitudinem quater quinquies'ue complicamus, vt ægro ex longitudine substratum cruribus & brachijs versus pe

Qui sudor ueniat solicitandus.

ctus obuolui queat. Dein alium pannum implicatum ceruici & occipitio subdimus, cuius capitibus finibus' ue pectus vniuersum cum ventriculi regione obtegitur, capite etiam secundum rationem munito. Praeter quam enim quod haec lintea ad sudoris conciliationẽ non parum accommodant, ipsa quoque madentia ita auferre datur, vt post sudorem in siccis, & ex incubitu interim calentibus linteaminibus, æger aliquãdiu quiescere possit, ac tandem è lecto sese conferre, & ijs quæ ad recrementorum cuiuscunque generis excretionẽ faciunt tentatis, prandium assumere queat. Rursus quãdo ante cœnam Chynæ decoctum porrigetur, in lectũ sese conferet æger, eademque quæ ante prandium faciẽda diximus, præstabuntur. Quod vero primis diebus ægri diutius & copiosius quàm insequentibus sudent, vel me tacente, ex Guaiaci decocti propinatione, & serosi humoris in initio copia, nosti. quanquam multis numeris Chynæ decoctum, in sudoris vrinarumque prouocatione, illo sit inferius. Occurrerunt, quibus Chynæ decoctum nihil omnino sudoris mouit: perinde atque in crassis humoribus, aut in cutis densitate, hordei decocto sudorem frustra promouere nitimur: vti & Guaiacum ipsum, non nisi post aliquot dies interdum pari occasione sudorem prouocasse constat. Cæterum in decocti ante cœnam oblatione, non mihi satis constat, quamobrem nonnulli medici & in Chynæ & in Guaiaci vsu ab illa temperent, ac quod ante cœnam alias porrigitur, horis aliquot à cœna iam dormituro ægro offerant: non secus quàm si tota nocte illi in sudore stertendum putarent. adeo, vt Cæsar quoque rationem eam modo mutauerit, nescio à quo, qui eũ empiricorum morem esse ducebat, toto Guaiaci usus tempore præscriptam. Quum enim à cœna etiã Chynæ decoctum initio sumeret, ad domini de Bossu &

aliorum quorundam exemplum, eo more prętermisso, horis aliquot ante cœnam id fœlicius bibit, quod dormiturus alioquin hauriebat. Chynæ vsum præscribentes, decoctũ mane & à meridie propinandum cyathi mensura offerri decreuerunt: cuius loco Cæsar vncias plus minus decem assumpsit. Quandoquidem vero decoctum istud primis qualitatibus & secundis hordei decoctum vix superans, quorundam ventriculos lædere conieci, sex aquæ libris ad duarum euaporationem Chynæ vnciam incoquendam curaui, vt hac occasione decocti quinque aut sex vnciæ aliquando sufficerent. Nonnunquã duas, & item tres Chynę vncias duodecim aquę libris incoquẽdas pręscripsi, num scilicet decoctum hinc plus roboris viriumque nancisceretur, periculum facturus, arbitror enim tam exiguam Chynæ radicis prorsus insipidæ quantitatem, in tam copiosa aqua elixari, quòd multis coronatis libra diuendatur. Quanquam nonnulli hęc mihi cum illis conferenti, & vt idem periculum in suis facerent ęgris monenti, eam variãdi rationem improbauerint, quòd occulta tantum vi agens medicamentum, alio quàm cæteri experientiam pręscribere testarentur, cogere vellem, etiamsi variandi ad Guaiaci rationem formula, in eo quod Chyna tẽtare coactus sum, nihil hactenus obfuisse visa sit. Pari quoque occasione aërem in quo Chyna vtentes versantur, subtepidum esse conuenit: argumento nimirum ab his quibus Guaiacũ confert, desumpto: quantumuis qui Chynam propinare primum cœperunt, non exquisitam illam in cubili recluso, & à libera respiratione seu euentilatione immuni, moram præcipiunt: imo post septimam aut octauam diẽ ægros prodire sinunt, modo mediocriter induti & à ventis liberi incedant, neque aluus parum apte respõdeat. Verum hactenus nulli Chynam porrexi, qui in

eodem cubiculo se non cōtinuerit, aut saltem liberum aërem non fugerit. Haud sanè, quòd tantam Chynę rarefaciendi vim inesse arbitrer, vt ob patentes cutis poros aërem Chyna vtentibus grauiter obesse ducam: sed vt tepidus ille aër, & vestium copia, corpus ad sudorem aptius seruarent, debiliq; Chynæ vi suppetias ferrent. Atq; hinc etiam est, non adeo anni temporis, quando opportunius Chynæ decoctum sumi possit, perinde ac in Guaiaci vsu, rationem habendam esse: quum non tantopere à Chynæ decocti potu aëris tempestatem metuere debeamus, modice nimirum rarefacta cute. Cibus iniunctus est primum humectans, in humorum acrimonia & magna siccitate conueniens: elixi nimirum pulli gallinacei, aut capones: & pisces, si modo laudati ad manum essent, ægerq; illos auide appeteret. Panem non recoctum illum, seu, vt dicimus, biscoctum esse statuerunt, sed aliàs cibarium, vulgato more, citra salis tamen condituram, coctum. haud aliter quàm in carnium elixatione, & omni vsu, sal abesse cupiunt: aceti, acidorumq; materiam, & iuriū quoq; frequentiam, & herbacea prohibentes. Dein, ab assis prorsus primis quatuordecim diebus interdixerunt: vti reliquo etiam tempore à carnibus omnibus, quas in resiccante victu laudamus. Cōcedunt insuper condita, quæ sub Conseruarum nomine in officinis habemus, modo ad dulcedinem spectent. quibus etiam adijciunt cydoniorum carnem, aut succum, citra aromatici alicuius commixtionem paratum. Atq; vt semel dicam, quæ pręcipiuntur vniuersa, à resiccante uictu prorsus sunt aliena: si mel excipias, cuius esum vnice commendant. ac opinor illos mel ad eum modum paratum innuere, quod coctum Hispanis nuncupatur, Cæsariq; hyeme in cœna familiare, & difficilis respirationis nomine admodum amicum esse nosti.

Præterea neq; panis,neq; carnium,neq; alterius cuiuf dam pondus non inscite diffinitur, nisi quòd uictum præferunt tenuem:& quo exquisitior instituitur,eo ex Chyna fœliciorem successum expectandũ affirmant: uerissime adijcientes, non minorem fructum eius generis uictu,quàm ipso Chynæ decocto conferri. Ego sanè, in succorum acrimonia non possum non maxime hanc uictus rationem prædicare. Verum quia sæpius Chynæ decoctum ab ægris ipsis propinare coactus sum,in quibus resiccãs & tenuissimus uictus prorsus erat necessarius, prompte etiam tibi persuades, illam mihi fuisse mutandam:atq; ideo ad assa,passulas illas subacidas,amygdala,pineę nucleos,& recoctum panem confugiendum,ex uniuersa præscriptione,cocto, & penidiarum in modum ducto tractoq; melle, uix asseruato.Neq; scribam,quo pondere,aut numero singulis usus fuerim, quum noueris morbi naturæ, & ægri consuetudini,ac viribus, hac in parte multum esse tribuendum. adde, initio assumptionis decocti, quemadmodum & sub finem, longe secus quàm ĩ medio,quum omnia conuenit esse parcissima,propemodum vniuersa oportere emutari: præterquã quòd diebus, quibus purgantia pharmaca offerentur, magna ex parte veniat ægris indulgendum.neq; aliqua in re, perinde atq; in cibi pondere medici iudicium æque debere liberum esse,mecum statuis. Potus,vt & antea in decocti,cuius hactenus meminimus,apparatu dicebatur,ipsum præscribitur decoctum,quod tepidum in prandio & cœna, & si quando sitis alias molesta foret,opportuna quantitate porrigitur. Quanquam interim Chynæ institutores,adeo ægris cõuiueri velint, vt si vires, aut alia quæuis occasio non admodum ardua exigant,vinum in prandio & cœna offerãt Chynæ decocto dilutum. Atq; hac lege Cæsar quidem

Potus

Quis potusex vsu sit.

priorem potum seu haustum ex vino in eum modum permixto, alterū vero ex solo decocto magna ex parte assumebat. Ventriculi vero imbecillitatis ex frigore causa, tanta aquæ vi grauiter affici videbatur, cuius antea memini, D. Ludouicus Sancez, adeo vt vinum quoq; illi porrigendum fuerit, præmansa interdū etiam medicamenti portione, quod tribus piperis generibus precipue constat: interdum vero eius medicamenti, quod ex malorum cydoniorum succo à Rhaze ad formam ferè describitur, qua medicamētum prius in libris de Tuēda sanitate omissum, ac tādem amicorum hortatu ad illorū calcem à Galeno subiunctum.

Sõnus & vigiliæ cuiusmodi.

Somno decoctum sumentes, nocte potissimum vtūtur, illum horis ferè duabus à cœna incipientes. Qui à meridie alioquin obdormire solent, neq; inde noxam sentiunt, illis quoq; somno tum temporis non prorsus interdicitur. vti etiam absterso sudore, laxis quodāmodo viribus, permulti suauiter somnum capiunt. adeo vt non tam consuetudinis nomine, quàm morborum quibus ægri tenentur differentię causa, somnum variū præscribi prompte conijcias. Vti & exercitia quoq; & quietem variari, pro decoctum sumentium temperie & habitu oportere, ex illis colligis, quibus Guaiacum propinamus. Rursus & ex Guaiaci decocti vsu ad recrementorum expurgationem sumus soliciti. Ac de sudoris prouocatione iam prius dictum est, qui tātum, aut copiosior ferè primis diebus prouenire solet, & cum quo etiam sordes illæ tanquam in balneo facile mollescunt, absterguntur q;, quas cuti ex insensibili expulsione adhærescere scimus. Quod autem ad oculorum, aurium, nasi & oris dentiumq; sordium expurgationem spectat, ac dein ad pilorum cōfricationem, & quę pectine fit demulsionem, ac faciei manumq; lotionem attinet, nihil ab eo more emutatur, quem sanita-

Motus & quies.

Excremētorū cura.

tis tempore ex illam conſeruantium præceptorum do ctrina quis obſeruat. Lotij vrinæ'ue excretio Chynæ vſu non impeditur: quanquam minori, quàm ipſi tribui audio, illam promouẽdi ciendiq; facultate prædita eſt. Initio, quemadmodum & in Guaiaci decocti uſu, quando ſudores potiſſimum promanare dicebã, vrina occurrit magis rubra, temporis ſucceſſu natiuũ ipſius colorem magis referens. Summa cura enitendũ eſt, vt aluus apte reſpondeat. ſolet enim quibuſdam eſſe aſtrictior, idq; in primis inter initia, moxq; adeo à purgatione, & quando ſudores ac vrinas copioſius elici ſentimus. Atque hic ſatis mirari eos nequeo, qui Chynę decoctum primi propinarunt, quòd alui retentioni ſuccurrere cupientes, ſingulis Chynæ decoctionibus, quibus tempore quo aluus aſtringitur vtendũ eſt, incoqui præceperint ſimul cũ Chyna radicis apij drachmam ſemiſſem: ita enim intelligo dimidium octauæ partis vnius vnciæ, quod in illorum præſcripto legimus. Apij enim radix, vt citãdis urinis aliquid ſubſidij conferret, ita alui feces impenſius reſiccaret, excretioniq; ineptiora præſtaret. Ex ęquo ferè mirandum venit, quòd aluo ſubducendæ iniectiones ſeu enemata probant, non quidem ex pharmacopolarum officinis, vt ſcribũt, deprompta, verum ex cicorij aut boraginis ſtillititio liquore ſeu aqua, adiecto roſacei olei momento: aut ſi id ad manum non occurrat, communi oleo ſimul cum ſale parata. Non ſecus profecto, quàm ſi ſiccãs omnes & acre medicamentũ tanquam hoſtem fugiendum propoſuiſſent, præcipuuſq; ſcopus ad humorum acrimoniam illis ſpectaſſet. Hactenus eiuſmodi aquas non curaui inijciendas: verum coniectura ex Guaiaci decocto haud neglecta, Chynæ decoctum cum ſordidiori ſaccharo, interdum vna cum roſaceo melle, & vulgari oliuarum oleo (niſi caſu me-

dicamentosum aliquod ratio expeteret) intestinis infundendum iussi, quoties aluum clisteris beneficio deijciendam opportunum ducerem. Quia vero ita stupidam Chynæ vim in primis facultatibus cõperi, vix semel illam in puluerem comminutam aluo subducendæ eum in modum prębui, quo Guaiaci puluerem in eum vsum alijs nonnullis eidem muneri idoneis misce re, & instar purgantis pharmaci offerre solemus. Porrò quod ad animi affectus spectat, omnes q Chyna vtuntur, alacres viuere, & mœrorem omnem curasq; vniuersas in illa solitudine, & veluti cum carceribus comparanda obseruatione, procul pellere cupio: non ignarus interim, quantum discriminis in morborum curatione affectus animi segnes & liberi, remissi'ue, ab illis habeant, qui magni & cõcitati grauiterq; occupati sunt. Iuuat enim non parũ Guaiaci decocto vtentes, & maxime Gallico morbo vexatos, amicorum præsentia, & multa de rebus iucundioribus animumq; oblectantibus confabulatio : & lusus pariter, quo quis citra magnam animi intentionẽ, ac sagacem euentuũ pręmeditationem, se reficere valet. Inuenias enim lusus quosdã, vt est latrunculorum ille, quos non minus principis facultatis vires deijcere sentio, quàm quantũuis ardua & difficilia in disciplinis studia. Primum vbi Chynæ decocti propinandi modum legerem, nequiui satis mirari, ne quis venereis vteretur, sed procul mulieres, quæq; ad venerem solicitare possent, abigerentur, sæpius repetitum: quum rationes mihi occurrerent, eos qui Guaiaco vterentur, alia quàm venerem cogitare persuadentes. Parum enim efficax argumentum videbatur, quam quis astruere posset, humorum qui Gallicum morbum concomitantur acrimonia, eaq; temperies, quam biliosos & melancholicos ad seminis excretionem stimulare constat. Verũ

Animi affectus quales compe tant.

Venerea.

quando Chynam aliquandiu in vsum posui præceptū illud haudquaquam oscitanter prætereundum duxi. mirum enim est, quàm Chynæ decoctū bibentes, tentigine teneantur: potissimum si non tenuis, resiccās & exquisitus valde victus vna instituatur, sed veluti in ocio animiq; remissione, citra exiccationem, in multo super dorsum incubitu enutriantur. Verisimile enim est, Chynæ tam fungosæ alioquin decoctum humiditate sua hac in re aliquid posse: secus quàm Guaiacum, & alia quæ cum eo in parem vsum ex methodo porrigenda essent. Nolui itaq; hoc pręceptum modo negligere, maxime quum quosdam interea dum decocto Chynæ vterentur, adeo ad venerem prouocatos nouerim, vt quum diu à coitu temperassent, illumq; varijs rationibus fugerent, à concubitu nō abstinuerint.

Quamdiu primo decocto vtē dum.

Expectas, sat scio, vt tandem subijciatur, quàm diu decoctum istud cuius apparatum supra indicaui, porrigere soleamus. Præscriptum, ex quo Chynæ vsum fere didicimus, vigintiquatuor dierum interuallū proponit: quod ego ī meo arbitratu & iudicio posui, quēadmodum in cuiusq; methodo & ratione artem pertractantis arbitrio situm existimo. Infra illud tempus, pręter Cæsarem, aliquos præsenti decocto vsos, haud noui: imo pluribus illud in plures dies educendum putaui, tanto fœliciorem successum, quum alias obesse non possem, sperans. Cęterum quemadmodum ante decocti vsum, opportunis purgationib. &, si necessitas vrget sanguinis missione ægrum euacuandum cen sui: ita quoq; obseruamus, vt singulis decem, plus minus, diebus pro ægri natura purgatio instituatur. Rursus huius decocti propinandi finem purgatione termi namus, quæ quàm parum semper sit eadem, ex singulari tua in medendo industria non ambigis. Occurrit opinor tibi, quando decoctū, cuius hactenus memini,

colandum

colandum præcipiebatur, me scripsisse, frustula Chynæ quæ iam fuerunt decocta, in alium quẽdam vsum aliquo reponenda esse, videlicet ad noui, alterius'ue decocti præparationem. Postea quam enim abunde quis primo decocto vsus erit, decem ferè insequentibus diebus, potus loco secundum decoctum, cuius modo parandi rationem subijciam, erit assumendum. Prius coctorum frustulorum in vmbra aut sole exiccatorum binæ vnciæ, libris aquæ selectioris duodecim in olla, qua antea vsi fuimus, horis viginti quatuor macerantur, & paulo plusq̃ ad tertiæ partis euaporationem lento igne citra fumum deinceps coquuntur. Aqua vbi per colum traiecta est, potus vice administratur, ipsaq; decoctio ex præscripto etiam singulis diebus opportune paratur. Huius vsus non est tanta in cubiculo, aut etiam inædibus mora, aut uictus obseruantia, aut sudoris & vrinarum prouocatione, vt prioris decocti. Chynæ decocti propinandi modum præscribentes, vt id pellendis quantumuis ægre curationem admittentibus ulcerib. commodum esse astruunt, ita quoq; non neglexere, vtendi morem præcipere, quo, Guaiaco morbum Gallicum multis prauisq; vlceribus infestantem curaturi vtimur: nimirum vt vlcera Chynę decocto abluantur, linteisq; decocto madentibus obtegantur. Hac in re Chynam neque extollere, neq; etiam deprimere institui, quum hactenus occasio mihi non data sit, vt id abunde experirer: quandoquidem nullis qui vlceribus prauis, aut curationem alias respuentibus scaterẽt, & extreme Gallico morbo vna diuexarentur, Chynam porrexerim. Quanquam non ignorem, quosdam in simili vlcerum curatione exiguum promouisse, adeo vt diu leuis post aurem exulcerationis, aut veluti intertriginis curationem frustra tentatam nouerim. Neque etiam assequor, quid cum

Alterius decoctiap parãdi & sumendi ratio.

vlcerum curandorum methodo Chynæ iuri commune occurrat, cui nihil abstergendi aut exiccandi manifestis qualitatibus adesse, nobis, quantumuis etiam repugnantibus, fatendum est. Licet interim Chynæ decoctum membris alioquin dolentibus aliquando non inutiliter adhibuerim, quod forte calidi fotus nomine potius, quam alia occulta vi successit. Cæterum vti Chynam in vino coquere hactenus non sum aggressus, ita quoque aliud nullum medicamentum illi adieci, quemadmodum rumicis radicem, cyclamen, thus, stœchadem, & alia quædam Guaiaco nonnunquam mixta fuisse nouimus, quum priuatim aliquid Guaiacũ impensius agere cuperetur. Vt enim simplex Guaiacũ mihi perpetuo arrisit, ita quoque in nouo remedio id minus incipiendum duxi. Cuius etiam generis illud prorsus censeri debet, quod in cœlum vsque multis, & præcipue mercatoribus effertur, perinde atque à nõ paucis huc ex Lusitania reducibus. Stirpis sanè genus, quod cui nostrati plantæ cõferre possim, prorsus ignoro. radix enim breuis est, & densissime geniculata, quæ humiliori sede longos instar continuorum simpliciũque ramorum surculos radicum vice deriuat. ex superiori sede inuicem proximi enascũtur magno numero stipites, quos lupulorum exiccatis sarmentis comparare possemus, nisi quod cortex mori in modum quodammodo quadratus, absque aculeis interim appareat. Videtur in palustribus locis prouenire, & volubilium ritu, quo sustineatur, fulcrum requirere. Folia aut flores hactenus non vidi, sed solam radicem cum stipitibus illis propemodum festucaceis, qui plures viginti quinque ex vna radice, palmæ longitudinem & duorum pollicum crassitiem vix superante, pronascuntur, toto ductu in nullas soboles diuisi. Stirps tota, in cubiti longitudinem fuit ad commodam vecturam,

Spartæ parillę propinandi modus.

Sarza parilla.

aut opportunam in ſarcinis, compoſitionem citra fracturam, vitis ſarmentorum inſtar complicata. Si quãdo autem explicatur, viri propemodum longitudinẽ æquat, quantumuis interim cacumina deſint. Hactenus enim vnam duntaxat ſtirpem in noſtram aulam ex Luſitania miſſam videre contigit, cui charta Gallice ſcripta adiacebat, quæ ſtirpem illam Spartam parillam (quod Hiſpanis ferè humilem morum ſonat) vocari innuebat, magno mortaliũ vſu ex India apportatam, qua omne morbi genus & Gallicus in primis pellitur, ſi quis ſumpta prius opportuna ex præſentis medici iudicio, morbiq; infeſtantis natura, purgatione, illius ſtirpis vnciam aquæ menſuris duabus incoqueret, & mane & ante cœnam cyathũ eius decocti calidum biberet, ac deniq; potus loco in prandio & cœna aſſumeret, nullo ciborum vſu interdicto, quem alias ſanis commendamus. Adhæc, ijs qui decocto vterentur, liber ex ædibus egreſſus largiebatur, & decoctum vlceribus ac dolentibus membris linteorum in ipſo madefactorum beneficio adhibitum, inſigne eſſe remedium addebatur: perinde ac ſub finem propinationis, quæ ad vigeſimamquartã vſq; diem præcipiebatur, vti & in medio tempore, purgationem eſſe offerendã. Aliud præterea nihil in ſchedula occurrit: quamuis plus ſatis conſtat ſcriptorem, autorem've, eundem ferè modum propinandi vtendiq; voluiſſe proponere, quem in decocto Chynæ exhibendo illic, vnde ſpartam hanc parillam tranſmiſſam habemus, obſeruatum ſciuit. Stipites hos, aut ſarmenta, non minus quàm Chynam, dicas prorſus eſſe inſipida: imò magis omni manifeſta qualitate, quæ in eiuſmodi medicamentis merito deſideratur, quàm Chynam, deſtituta. Vnde etiam eorum periculum hactenus non faciendum duxi, quandoquidem cui ab amicis diuini auxilij vice ſarmenta hæc

missa sunt, Guaiaci decocto à morbo Gallico iam videtur restitutus: & neglectis sarmentis eorum portiones quasdam assumere, & amicis, vt Indicas has imposturas expendant, transmittere, alijsq; medicis proponere mihi liceat. Hæc de Chyna mihi scribenda occurrerunt: eaq; sanè huiusmodi, quæ potius ad nostratia, & nobis familiaria, quorumq; vis cognita est ad eius generis affectus in experientiam ducenda, sedulo vrgere nos deberent, quàm vt occultis illis & aridis, insipidisq; & inodoris prorsus radicibus, seu stirpibus, quę interim carissimo veniunt, ęgros vti suaderemus. Haud facile enim crederes, quàm fœliciter i pauperibus quibusdam Stephanus Sala de Casala Cęsaris chirurgus pentaphylli, quod tormentillam vulgo dicimus, radice sit vsus, ipsius decocto citra magnam victus obseruationem, aut in cubili moram, pluribus diebus mane propinato, & vlceribus subinde illo decocto ablutis, & dein emplastro vulgari tectis, quod quia tribus his aceto oleo & lithargyrio constat, triapharmacum nuncupamus. Neq; etiam mihi suo tempore adhibitum improbari potest medicamen, instar numinis cuiusdam à Genuensium primatibus cōmendatum, & non sine maximis pollicitis ad perpetuum morbi articularis exiliū, ante menses aliquot D. Marzilio Collæ, Cæsarianis equis præfecto, & meliori valetudine ob multas quibus præditus est animi dotes digno, missum fuit: ac nunc item Cęsari quoq; ita oblatum, vt illū posthac (modo medicamen istud in vsum posuerit) articulari morbo non apprehendendum, certissimo prædicetur. Continet autem vniuersa descriptio mehercule satis empirice aliud nihil, quàm, initio purgationem instituendam: dein chamædryos, seu humilis quercus adhuc virescentis, si ad manum sit (quā ego resiccatam interim, vt in alijs herbis siccandi fa-

Nostratia & familiaria pharmaca potius quam exotica i vsum ponenda.

Chamædryos decoctum.

cultate donatis,præferendam duxerim) folia conscin-
denda, vinoq; albo dein incoquenda, & eius decoctio
nis mane cyathum vnum offerendũ, tribus ante pran
dium horis. licet interea tanto magis à medicamento
sperandum esse addatur, quãto eius potus prandium
diutius antecesserit. In victus ratione, ab acidis salsisq;
interdicitur, & vini illius potus ad sexaginta dies pre-
scribitur. hoc adiecto, distillaticium humilis quercus
liquorem, seu aquam, vino illi in viribus (quod mihi
ridiculum videtur) conferri: ac proinde quibus deco-
ctum minus placeret, aquam porrigendam. Aliud in
vniuersum nihil habet huc transmissa schedula, preter
insignem & turgentem titulum, & hominum magnũ
sibi subiectum catalogum, qui illius vsu annis aliquot
ab articulari morbo immunes vixere, & qui quum
transmitteretur, eius vsum aggrediebantur: in quorũ
classe Cardinalis Doria, antesignanus occurrebat. D.
Ludouicus Panizza, nostræ ętatis præclarus medicus,
Mantua Cæsarem hortatus est, tum ad multorum me
dicaminum, tum maxime ad terebinthinæ vsum, cu-
ius portio singulis diebus vesperi, vnius anni spacio
esset deuoranda: opportuna interim obseruata victus
ratione, & repetitis subinde purgantibus medicamen
tis. Quàm vero huiusmodi præcepta Cæsari frustra
scribantur, tibi satis perspectum est, qui eius mores vi
uendiq; rationem iam multis annis noueris. Ad hęc
D. Gerardus noster, pro singulari simplicium medica
mẽtorum in grauissimis alioquin occupationibus stu-
dio, inter alia quæ ex sua ad Turcam legatione medi-
camenta secum aduexit, mihi de Chyna (vti prius in-
nuebam) percunctanti, rha Dioscoridis, rhaponticum
Latinis nuncupatum, exhibuit. non quidem radicem
eam quæ simplicium medicamentorum eruditis, cen-
taurij, maioris censetur: sed radicem illo vulgari rha-

Non mediocria de vero rhapõtico spe randa.

pontico tenuiorẽ, & magis rufam, fungosam, aliquantulum leuem, non admodum odoram: & quantum sanè sese offert odoris, id suaue est, ad rheobarbari odorem quodammodo spectans. In magna mole vix vllum occurrit frustulum teredine, aut carie infectum. Istud quoq; gustanti cum remissa, sed insigniter notabili, astrictione lentescit: manducatumq; colorem reddit pallidum, aut croceum, præstantis rheobarbari mõdo: effractum dein, optimo rheobarbaro illa venularum seu rubrarum linearum cum albis interstitijs implexu, serieq; elegantissime respondet: nisi forte in hoc rhapontico distinctus variusq; ille color, manifestior, inspicientiq; iucundior occurrat. adde, assumenti nullam inducere nauseam. Quum itaq; hi qui Guaiacum offerre sunt auspicati, ac Chynam demum commendatam cupiuerunt, ex Dioscoride eorum medicaminum vires proposuisse videantur, vbi is rhapontici facultates admodum sanè insignes, & plurimum differentes enumerat: operæprecium me facturum spero, si in Gallici morbi curatione, aliquando ipso vti incipiam. potissimum quum D. Gerardo constet, vnde præterquam ex Germaniæ nobis hic adiacentibus mõtibus, aut vulgari illo hypolapatho, quod (nisi & illud rhaponticum sit) sub rheobarbari nomine in nostratibus hortis colitur, sui huius rhapontici non mediocris suppeditari possit copia. Ego sanè ex paruo, quod hactenus in nonnullis quos Dioscorides recenset affectibus feci, periculo, nihil mediocre de hoc rhapõtico sperandum puto: vnde etiam aliquãdo magis ex artis nostræ methodo de ipso, quàm in præsenti de stupida Chyna, aut Sparta parilla, me ad scripturũ arbitror. Interim arrabonis loco erunt frusta rhapontici, & stipites aliquot spartæ parillæ, quas cum hisce literis modo accipies, Chyna apud Antuerpienses vndiq; pro-

Chyna apud Antuerpienses ...

ſtante. Verum nunc ea impendent tempora, vt non tam de curationibus, in quibus rhaponticum in experientiam ducere liceret, me ſollicitum eſſe oporteat: quin potius, vbi probatiſſimæ Gerardi beneficio adductæ terebinthinę, & gummorum reſinarumq́ue, quēadmodum & metallicorum quorundam, periculum facere cogemur. In bello enim, quod nunc optimus & clementiſſimus Cæſar pacandis rebus Germanicis, magno ſanè apparatu, ſed non minori (qui vtinam omnibus conſtaret) Germaniæ totius concordiam & pacem obnixe deſiderāte animo inſtituit, morbo Gallicō, aut viſcerum obſtructionibus, aut diuturnis imbecillitatibus (cuiuſmodi alioquin nos in primis & prolixe ſollicitos habent) non magnopere diſtrahemur: ſed oſſium fracturis, luxationibus, vulneribus, & id genus alijs, quæ ludum talem, iam aliquoties, præter illā quæ caſu euenit, empiricisq́ue dūtaxat probatur, anatomen, concomitari expertus ſum. Quæ videns, temperare nequeo, quin manus ſubinde operi adhibeam, quas alioquin in illis affectibus abſtrahere cogor, in quorū curatione veram potiſſimamq́ue medicinæ vim poſitā intuemur: adeo hominum iudicia ſunt deprauata, ad medicum manus officium haudquaquā pertinere contendentium. Quam opinionem medici augent, qui nihil habent medicinæ, præter quędam aluum lenientia pharmaca, & humores euacuationi pręparantes syrupos: ac demum, cum euacuantibus aliquot medicamentis, & neſcio quibus vnctionum & fotuum formulis, magnum ſupercilium, quo quæ in morbis vena ſit incidenda, ridicule contendunt. Adde peſtilentibus his hominibus adeo ſubſeruire calumniam, vt ſi quem aliqua ab ipſis ignorata cognoſcere animaduertant, illum quidem eorum peritum fateantur eſſe, cæterum (quod ipſi nomine tantum ſunt) medicū eſſe negant.

quaſi is demũ medicus foret, qui nihil minus quã medicus vere cenſendus ſit: & perinde, ac ſi abſolutior in aliqua medicinæ ſubſeruientium diſciplinarum diligẽtia, ad reliquam medicinæ cognitionem obeſſet. Noui enim, quantopere alij propter linguarum peritiam, alij ob mathematum ſtudia, alij ob ſimplicium medicamẽtorum ſedulum examen, ab omnium horum imperitiſſimis, ac ſoli quæſtui, procul ſemotis ſtudijs, inhiantibus medicis, apud Principes, quibus alias ab aſtantibus commendabantur, traducti fuerint. Neq; tu ignoras, quantum, vbi primum in aulam veniſſem, mihi obſtiterit, noſtra ętate prorſus collapſæ anatomes ſtudium, meiq; quos medicinæ candidatis communes feci, conatus. At mi Ioachime, ita habent mortalium caſus, vt quiſq; ſuas patiatur manes: & nemini non indies occurrat, quo ſe ipſum excruciet, ſeq; hac vita liberum cupiat. Quod ſane ſi quibuſdam ex vſu venit, ijs potiſſimum familiare eſſe arbitror, qui aliquid cõmentando, & in lucem edendo ſeſe oblectant: hacq; ratione naſcendo moriendoq; bene latitare neſciẽtes, tot calumnijs ſeſe exponũt: ac ſibi autores ſunt, vt indies de ſuis ſcriptis audiant, quod animum exulceret. adeo, vt illo potiſſimum nomine ęquiore animo ferã, me à dulci ſtudiorum ocio alienum, in aula viuere, & non illuſtriſſimi Tuſcorum Ducis COSMI MEDICES, præcipui nunc denuo collabentiũ magna ex parte diſciplinarum Mecœnatis, octingentorum coronatorum ſtipendio medicinam Piſis profiteri: eaq; modo me eſſe conditione, vt etiamſi maxime velim, quantumuis forte philautia aliqua vrgeret, in animũ ducere nequeam, vt quicquam de nouo attentẽ, atq; de alicuius editione deliberem. Vt enim cæteros prætercam, ac de me loquar, ita omnes ſunt ſolis propemodum autoritatibus irretiti, adeoq; paucos habet hoc

Infœlices qui aliqd edẽdo ſeſe oblectãt.

Vesalius profesor Pisa[...]

seculum veritatis studiosos, eosque non nisi per compendia, aut dispendia verius, disciplinas affectātes, vt multos mihi infestos audiam, quòd in meis scriptis Galeni medicorum principis, & communis praeceptoris, autoritatem contempsisse illis videar, quodque suis placitis passim non acquieuerim: deniq; vel vllum in ipsius scriptis lapsum reperiri, à me esse traditum. Parū sanè mihi & studijs nostris, adeoque seculo nostro aequi. Quum enim his gratulari deberent, quòd falsam hominum mentibus insidentem opinionem, primus excutere, ac raram Graecorum imposturam detegere ausus fuissem, nostrisque singularē inuestigandae veritatis occasionē praebuissem: multos tamen reperias, qui meos labores ob Galeni autoritatem, tam perfunctorie intuentur, vt nihil prorsus à Galeno in anatome non verissime scriptum (sed citra corporis examen interim) adhuc contendant. Vidisti quidem multorum nostrae aetatis doctissimorum hominum scripta, qui meos iuueniles conatus longe supra meritum publice cōmendarunt: suis oculis, nō autem Galeni scriptis, fidem ab illis tribui, haud illubenter fatentes. At multos esse intelligo, qui etiamsi operaeprecium me praestitisse annuant, & plura quàm in me sentio, mihi ascribāt, tamen Galeni causa grauiter succensent. in quorum numero quemuis potius, quàm nostrae aetatis medicorum decus Iacobum Syluium reposuissem, nisi literis per tuū filium trāsmissis, nimio impetu id attestatus esset, quū libros meos de Humani corporis fabrica à se legi indicaret. adeo vt nunc facile colligas, quid meis ad illum literis, quas, vt filij opera Syluio redderentur, Noueomago ad te misi, complexus sim. Miraris enim, quas chartas Syluio transmiserim: & si casu duntaxat ad Syluium literae essent, quid argumenti illae pertractarent: arbitratus aliquid de studijs communibus conti-

OCCASIO literarū Syluij, quibus a Galeno nihil prorsus peram scriptū indicabatur.

neri,quod tibi quoq; indicatum obnixe desideras. vti es mearũ nugarum cognoscendarũ nimium cupidus. Syluio quidem illis literis respondi,ac diffuse quædam interieci, quæ ad suas literas potissimum facere perturbatiori animo videbantur. sed omnia maxima ex parte fuere anatomica: obseruationes nimirum,quibus ea, quæ illum ægre habebant, diluebantur: quæq; simul ostenderent, cur minus in illius sententiam descendere possem. Quum enim filius tuus Lutetiam studiorũ gratia proficisceretur, illumq; Vasseo, Fernellio, Oliuerio, & alijs quibusdã quos eruditionis nomine plurimum obseruo, literis cõmendarem, in primis id apud Syluium,vt & tu quoq; conscius es, præstandum duxi:ac præter filij cõmendationem, nescio quæ de communibus studijs inserui: addens pariter, vt si quæ in meis libris Anatomicis parum eius iudicio arriderent, eorum me vellet reddere certiorẽ:quod ad ipsum quoque qui magnum in Anatome nomen inter suos comparasset,attinere putarem,si quid à me ederetur,quippe qui sub illo medicinæ nomen dederim. Hac itaq; occasione Syluius literas scripsit, quibus ex more,& veluti formula quadã,indicauit, se neq; tantum eruditionis,neq; authoritatis sibi arrogare,vt in re tanta arbiter aut esse velit,aut possit: tamen quia illum iudicem statuerem,suam sententiam paucis aperire. dein,indignis modis Galenum à me perstringi scribens, subdidit,quibus precipue offendebatur: nimirum à me propositum esse,Galenum hominum corpora non secuisse: Venas manus in viuis hominibus apparentes tantum spectasse: Libros de Partium vsu ex alijs descriptos esse. Adhæc, alia quædam ex mea præfatione illinc desumebantur,vti de Galeno propter medicos illum secutos censuram statuo,quorum nemo inuentus est,qui non idem cum Syluio sensisse videatur: quum

scribat, sibi hactenus persuasum, nihil à Galeno perperàm esse traditum. Vnde etiam literis suis inseruit, locis omnibus in quibus Galenum aut falso, minus'ue rectè humani corporis historiam descripsisse, aut quædam prǽteriisse, aut in officij aut partium vsus patum vera enarratione deliquisse, aut vanas ad suorum dogmatum robur rationes inefficaciter adduxisse notarem, prorsus illum culpa omni vacare. A' quouis itaque prius, quàm ab illo, eiusmodi sententiam expectauissem, quòd videlicet admonitus, & iam rursus medicinam ex suę constitutionis ratione, ab initio, vbi mox Anatome occurrit, docens, adeo veritatis studiosus esse deberet, vt etsi citra offensam forte Galeni libros iam sępius pręlegisset, nunc tamen eos aliter excutere, & affectu (vti veritatis amatorem decet) remisso, quę à me proponerentur, in corporum sectionibus conferre inciperet: aut si propter senium sola lectio plus satis exerceret, discipulos saltem ad inspectionem hortaretur. Nequeo enim probare, quod scribit, rationibus omnibus se operam in scholis dare, ne auditori vel suspicio etiam leuis obrepat, Vesalium à Syluio notari, quòd me plurimum amet, & magnifaciat, amicumque retinere velit, modo Galenum criminibus falsis liberem, & culpam vel in pubertatem, vel in Italorum Galeno male volentium studium transferam. nam illi mecum non possę conuenire innuit, nisi vtrique nostrum cum Galeno conueniat: addens prætera, quo metum augeret, etiamsi ipse tacuerit, parietes nihilominus, ipsius de meis vigilijs sententiam elocuturos. Sui enim, scribit, aliquot discipuli in Anatome ipsius suffragio exercitatissimi, stylũ in me acuunt, indigne ferentes in communem medicorum patronum aliquid animaduersum esse. Quare etiã certior fieri cupiuit, quid hac in re mea causa præstitum ab ipso velim, quo pacto

videlicet, cantata palinodia, acutos discipulorum stylos à me auerti optarem. Atque ita mi Ioachime, argumentum in promptu habes, quod non densas illas solum & prolixas ad Syluium literas, sed & librum requirebat: non tantum vt illius iudicium retunderem, verum vt versatissimis illis i anatome (si Dijs placet) discipulis, argumentum pateret, in quo stylum tũc demum acuerent, quando acutis nouaculis sectionem diligenter perinde atque ego, essent aggressi, & quæ summo candore & iuuandorum in primis studiorum causa proponebantur, citra affectum expendissent, loca accurate conferentes: quo minus scilicet in Galeno laudando duntaxat occupati, ea quę studiosis communia esse volui, subdole præterirent. Quanquam ego rerum non adeo sum imperitus, aut ita perfunctorie Titi Liuij Carthaginensium, aut Homeri Troianorum laudes animaduerti, vt non quantum sterili mea ieiunaque dictione datum fuit, Galenum tanquam bonorum omniũ autorem, & rarum Naturæ miraculum, & medicorum post Hippocratem facile principem, & dissectionis professorum primarium ac coryphæum, modis omnibus prædicandum putauerim: vel ideo sanè, vt mihi maior ex ijs apud posteros parata esset gloria, in quibus Galeni diligentiam primus omnium, qui ipsum sunt secuti, tot innumeris locis requiro: adeo vt Galeni commendatione mihi, qui, ita Dij me ament, erga illum pietate & obseruantia nemini cedo, nihil possit, neque etiam debeat esse gratius. Nec Syluius, aut sui quos narrat, aut quorũ nomine abuti statuit, discipuli, mea causa in Galeno decantando debebant occupari: verum quæ falso illi imposita, ob affectum quem nimis erga autores seruamus tenerum, existimant, sub incudem potius sunt reuocanda, & accurata indefessaque diligentia expendenda; vt hac via cæteri ad veri-

tatis studium incitentur; & si quid parum obseruauerim, candide moneat: non autem, quasi cum Galeno pugnam instituissem, & non grauissime dolorem nobis ab ipso ita impositum esse, traducar, ac denique nescio quibus communibus rationibus tantum obruar: quas quo'nam pacto in Sylui literis breuiter dilui, lubens perscribam: vel ideo sane, vt quando mearum literarum exemplar (nam ocyus propter nuncij opportunitatem responderam) mihi non seruaui, earum saltem sententiam inter eas epistolas reponam, quas de studijs nostris interdum ad amicos, aut de quorundam implicatorum & peculiare quid sibi vendicantiũ affectuum curatione in consilij, vt vocamus, formã, ęgris, alijs'ue medicis scribo, & nonnunquam inde excipiendas curo. Primum itaque, tanto minus me Sylui literis turbatum scripsi, quanto plures inter dissecandum vidissem doctissimos medicos & philosophos, quos quidem perinde atque ipsum ægre habebat, me eiusmodi de Galeno proferre: quique incredibile arbitrabatur, eum medicinæ parentem lapsus eiusmodi in Anatomicis voluminibus cõmisisse, quæ & diligentius & exactius, maiorique sui ipsius commendatione scripsisset: atque id in eo argumento, quo magis quam alio vllo, semper, etiam dum viueret, valuisse creditus est. Verum illi temporis successu cœperunt mitescere: neque aliquis in tanto numero occurrit, qui præsente corpore Galenũ purgare pergeret, & nõ plus fidei suis oculis quàm Galeni scriptis, vtcunque reluctãs tribueret. adeo vt sperem Syluium quoque paulo post sententiam mutaturum, quando sensim in meorum librorum lectione perget, eaque ratione me suo patrocinio & amore neutiquam excludet. Quanquam si secus præter meritum accideret, me quicquid id erit, mortalium calamitatibus adnumeraturum scripsi: quod hactenus menti

Literarũ, q̃bus Vesalius Syluio respõdit, sententiæ hic scribendę occasio.

ri, & contra animi sententiam loqui non didicissem: præcipue quum quæ in me accusat, mihi indies augeri, & ætatem (quam pubertatem mihi à Sylvio obiectam excessisse, nimis experior) nihil ex opinione subducere animaduerto. Vt non dicam, qui non mediocriter me oportuerit commoueri, quod ex Italorum Galeno male volentium prætextu, nescio quam excusationem præmonstraret: quum nulla diuinis Italorum ingenijs Galenum magis colant & venerētur, id quod vel ipsius operum editione abunde probarunt: etiam si Arabes interim non penitus contemnant, ex medicinæ candidatorum manibus neutiquam excutiendos: ita vt impudentissimus forem habendus, si in tam doctos, & de me optime meritos, meiq; amātissimos homines, meæ negligentiæ (si qua modo in illis, quorum accusor, occurreret) culpam referrem: quum illi nō minus quàm modo Sylvius, meis placitis, vbi primum sectionibus interessent, contraire sint soliti: neq; illorum quisquam existat, quem unquam manum corpori adhibentem viderim: ipsiq; satis norint, in hoc argumento illorum neminem mihi neq; præceptorem fuisse, neque adiutorem. Aggressus sum igitur literis ad Sylvium ostendere, Galenum, & si nihil de tanto autore grauius magisq; mirandum dici possit, humani corporis fabricam non docuisse: neq; etiā verisimile esse, ipsum eius resectionem vnquam intuitum fuisse. nam & si duorum hominum assiccata, & ad ossium cōtemplatione idonea cadauera à se visa scribat, nullib. præterquam Germani militis (cuius etiā sectioni haud interfuit) dissectorum hominum mentionem faciens: constat tamen illum non hominis, sed simiarum in ossibus historiam complecti: quod in primis ex ijs cōspicuum est differentijs, quas inter hominem & simiam in illis præcipue partibus sedibus'ue esse intuemur, vbi Ga

GALENVM homines nō secuisse, sed aliorū animalium historiā hominis loco docere.

lenus ossium fabricam eum in modũ recensuit, vt differentias quasdam adnotare nobis datum sit. Harũ speciminis loco deinde aliquot, vt in mentẽ venerant, literis Syluij commiseram: perinde ac si nũc ex varijs occurrentibus modo locis, Galenum suturam in ossium superioris maxillæ historia describere indicarem, quæ à media sede ambitus oculi versus superciliorum medium conscendit, ac in canibus & simijs, nõ autem hominibus, est eleganter conspicua: qui in oculorum sedibus, à Galeni descriptione varijs modis differunt. Deinde alia simijs, illisq; animalibus quibus canini dẽtes longi sunt, & exerti, peculiaris narratur sutura, quę inter caninum dentem & proximum ipsi incisoriũ procedens, cuidam suturæ communis euadit, quæ transuersim in palato illis animalibus, ab vno canino dente ad alterum ducitur: quibus quum homo breuissima alioquin donatus maxilla destituatur, non possumus illi cum Galeno peculiare os ascribere, cui incisorij dẽtes infigãtur. Præter quam quod Galenus parum uere suturam ad caninum prorepentem, à superciliorũ medio, continuo ingressu ferri scripserit: quum interim ex medio quasi suturæ ductu initium sumat exterius nasi ossis latus terminantis. In caluariæ foraminibus magnum quidem inter hominem & simiam est discrimen: verum vti Galenus ea nimis perfunctorie expendit, ita quoq; ex foraminum historia, paucas admodũ rationes in nostrã sententiam colligere possimus. Quã quam hoc loco prætereunda vix sit differentia foraminum, præcipuas soporalium arteriarũ soboles transmittẽtium, quæ quum in homine transuersa, & nõ mediocri naturæ industria longo progressu exculpta videantur, simijs quodammodo recta obtigerunt, illis ferè foraminibus similia, quæ inibi neruis viam præbent. adeo vt Galenus tam leuiter uel simiarũ fabricam ob-

Cõlecturæ aliquot ex ossibus sũptæ.

seruauerit, vt longe secus quàm res habeat, aut insigne in arteriarum ductu Naturæ artificium conspiciatur, tradiderit, soporalem arteriam cum tertio neruorum à cerebro prodeuntium pari, commune foramen exigere. Acuties acies'ue capitulorum occipitis in cane, aut simia ossis, quibus primæ articulatur vertebræ, argumento est, hominis caluariam Galeno non examinatam, quæ illa capitula minimum habet extuberantia, posterioriq; sede antrorsum longo ductu protensa, ac nihil minus quàm κορώνης nomen merentia: quum interim dictorum nuper animalium capitula insigniter deorsum educantur, illoq; nomine inter reliqua capita, ossium sinus subeuntia, à Galeno iure appellentur. Hominis inferior maxilla neutiquam vlla coctionis ratione in summo mento, suiq; medio potest dissolui: vt aliquot quadrupedum maxillas Galenus in duo distinctas ossa, vel interdum ante cocturam, disiungi obseruauit. Et si nos Galeno pueruli vix bene nati maxillam ex duobus ossibus per symphysin coalitum'ue cōmissis occurrisse, pietatis ergo fateamur: mox illum oscitantię arguemus, quod pueruli occipitis os, & quę ossi sacro nectūtur ossa, & præter alia permulta, vertebras ipsas pari occasione pluribus ossibus extrui, non docuerit. Atq; hinc firmius mihi persuaserim, Galenum os υ imaginem referens in homine non vidisse: quum id, præterquam quod à brutorum osse, eius characteris, aut λ potius formæ comparato, multum differat, pluribus omnino ossiculis efformetur, quorum nexus & species multorum musculorum causa, vocisq; occasione non vulgariter debent expendi, & quorum nullum (secus quàm in brutis) reperias, quod alijs non cōstructum ossiculis, υ aut Y aut λ commode assimilare queas. Quòd transuersos septimæ ceruicis vertebræ processus in homine semper foratos intuemur, aliter

vero in

vero in canibus quibusdam, & propemodum omnibus: liquet propter aliorum anatomicorum sententiā Galenum scripsisse, illam modo foratam, modo inforatam conspici. Quia Galenus in simijs, decimā thoracis vertebram, quam vtrinq; secus quàm in homine susceptam vidit, & duas illi subditas transuersis processibus destitui arbitratus est, id ac si in homine similiter esset, protulit: quum nimium constet, decimam costam duobus nexibus decimæ vertebræ articulari, quorum alter ad transuersi processus apicem pertinet, qua etiam occasione illa transuersis neutiquam priuatur processibus. Vndecima dein & duodecima humani thoracis vertebræ, transuersos quoq; obtinent processus, licet minus multo quàm superiorum vertebrarum exertos. Vt modo prętercam, nō semel Galenum (etsi falso interim) testatum esse, costas ad vnā omnes, duobus ad vertebras coarctari articulis. Quādo hominis, & dein simiarum, canum, leporum, & id genus animalium vertebras in posteriorum processuū, spinarum'ue & transuersorum quoq; processuum ductu intuemur: quid veritati conformius censeri possit, quàm Galenum illorum animalium ossa, nō autem humana, expendisse? quum, vt ipse scribit, inferiorum aliquot vertebrarum thoracis, & dein omnium lumbos occupantium, dictos iam processus adeo conspicue sursum, aliter q̃ in homine, duci cernamus. Præterea, in lumborum vertebris Galenus peculiarem describit processum, neruis illinc ex dorsali medulla originem ducentibus propugnaculum: qui in simijs quidem & canibus (quorū etiam inferiores thoracis vertebræ eo donātur processu) me neutiquam latet, at hominem eo priuari plus satis scio. Breui sermone differentia inter hominem & simiam in ossis sacri & coccygis fabrica explicari nequit; quia tamen inde non mediocris cōiectura

D

haberi debet, Galenũ humana ossa neglexisse, aliquot saltem verbis opportune recensebitur. Homini itaq;, sub infima lumborũ vertebra, os insigne & forma admodum varium reponitur, quod vt plurimum sex peculiaribus ossibus cõstituitur, inuicem per symphysin coalitum'ue ita nexis, vt in hominibus ætate grandioribus, vix commissionis species in posteriori ossis sede occurrat, quum interim anteriori regione manifestum exhibeant nexum, aliquid cum corporum vertebrarum commissione præseferentem. Est enim nexus ille magis conspicuus, vbi ossa veluti corporibus (vt id ad vertebras referam) committuntur, nam vbi in lateribus, & veluti transuersis processibus inuicem construuntur, vix satis coalitus lineam exprimunt. Horum ossium series tanquã ex lata basi deorsum arctior redditur, nisi forte quis transuersos secundi ossis processus in latera magis, q̃ primi ossis processus, educi contenderet. Triũ superiorum ossium transuersi processus, tum finibus, tum tuberibus donantur, quibus apta coarticulatio cum ilium ossibus perficitur. Superior ossis sedes infimæ lumborum vertebræ ita articulatur, vt illam vertebræ ipsi incumbenti iunctam nouimus: inferior autem sedes in tuberculum desinit, quasi vertebræ ceruicis corpori proportionatum. Istud citra alium processum sinum subit, succedentis cuiusdam ossis, quod cum tribus ipsis subnexis ordine ossiculis, coccygis os in homine cẽsemus, perinde atq; os quod sex ossibus extrui dicebamus, sacrum os ab illis nuncupatum arbitramur, qui pueros domi in corporum dissectionib. perinde atq; in discendis elementis, seu characteribus exercebant. Quatuor coccygis ossis ossiculorum nexus, corporum vertebrarum coniunctioni respondet: & cartilagineum ligamentum multo manifestius hic interuenit, quam in sacri ossis ossium co-

arctatione motus omnis prorsus experte. Infimum ossiculũ in cartilaginem cessat, nullo foramine peruium. vti etiam nullum coccygis ossis officulũ, foratum cernitur. Dorsalem enim non admittit medullam, neque neruis ab illa principium ducentibus viam prębet. vti sane sacrum os, gratia dorsalis medullæ tota ipsius longitudine non aliter quàm vertebræ exculptum est, & elatiori sua sede sub innitente ipsi vertebra, neruos ita transmittit, vt à lumborũ vertebris illos in latera exilire copertũ habemus. Reliqua vero ossium sacri ossis compage, & in anteriora, & in posteriora neruis educendis foramina cælantur, ac sex vtrinq; & in anteriori & in posteriori ossis sacri sedib. foramina occurrunt, duobus inuicem coalitis ossibus ita cõmunia, vt superius os maiorem foraminis portionem sibi insculptam gerat, nisi interdum quinq; tantum ossib. sacrum os efformetur, tuncq; primi coccygis ossis ossiculi alia cũ sacro osse exurgat coarctio, vnde ferè ex lateribus neruis vltimis via in posteriori tantum sede præbeatur. Canis vero & simiæ sacrum os, quod forma sacro hominis ossi conferri posset, tantum tribus extruitur ossibus, eundem cum humano osse coalitum commissionemq; molietibus. Inferior tertij ossis sedes perinde humiliorem lumborum vertebræ regionem imitatur, vt superior sedes primi ossis superiorem eiusmodi vertebræ regionem exprimit. Inferiorem tertij ossis sedem subsequuntur ossicula vertebris lumborum figura admodum similia, in processibus ferè omnibus, & potissimum in corporum & ascendentinm descendentiumq; nobis appellatorum processuum nexu, & foraminibus dorsali medullæ & neruis ab illa pullulãtibus, paratis. Hæc officula in canibus & simijs caudatis, plura q̃ tria occurrunt: illisq; solida dein aut non forata subsequuntur officula, quib. cauda cõstituitur:

aliter quàm in non caudatis simijs, quibus Galenus tria eius generis quæ sacro ossi proxime succedũt, præbet ossicula, coccygis nomine ab ipso dignata. Proinde si quis ipsius descriptiones simiarum, & dein hominum fabricæ hic contulerit, permulta occurrent, quæ de simijs rectè scripta videbũtur, hominibus neutiquã conuenientia: aliàs statim Galenus sex foramina neruis parata, & vt minimũ tria ossicula in homine ignorasse colligetur. præterquam quòd ossium, quorum illi cognitionem fuisse donaremus, cõstructionis speciem non fideliter descripsisset: quum interim Galenum veram simiæ historiam vtcunq; assecutum fateamur. Atq; id de libris Administrandarum sectionum, & de Ossibus, dictum velim. nam in libro de Vsu partium, in homine ex nouem ossibus, quatuor tantum numerauit, nullam coccygis ossis, neque in hominibus, neq; in simijs cognitionem habens. Accedit huc pectoris os, quod in simijs & canibus septem ossibus figura & magnitudine ferè paribus admodum conspicue efformatur, non multo latioribus, quàm crassis: quum interim humanum pectoris os superiori sua sede latissimũ sit, & multo quàm in reliqua regione crassius, & forma admodum diuersum. dein rursus sub finem ipsius latum quoque euadit, sed non crassum est: mox deinceps in cartilaginem coarctatum, gladij mucroni non absimilem. In medio autem longitudinis, & potissimum ilico ab elatiori sede, pectoris in homine os angustius est, vt inde etiam in lateribus lunatum esse veteres accommodissime tradiderint: adeo sanè, vt permagna sit humani ossis à simiarum osse discrimen, neque etiã septem ossa in hominis osse reperies. & quotquot numero illa sint, alia multo nexus specie, quàm in simijs committuntur. Illis enim par omniũ ossium est coarticulatio; in homine vero illa est manifestissi-

ma, qua primum os subiecto committitur, reliquorū ossium contextus in ætate consistente latet, vti perquā obscurus in pueris quoq; est, tamen specie formaq; & longitudine ossium à simijs valde diuersus. Quando hominis mucronata cartilago, inter septimæ vnius lateris costę cartilaginis, cum alterius lateris septimę costę cartilagine nexu, nō sola educitur, sed instar peculiaris ossis principium obtinet, id os à superioribus adeo distinctum est, vt in mediæ ętatis hominibus tria pectoris tunc occurrant ossa: & si forte secundum os pluribus per coalitum commissis, in pueris extrui apparet, illa coarctatio simijs non est comparanda. Et iam ante monui, quantum negligentiæ in Galeni libris occurreret, si ad nuper natos, in sui purgationem confugeremus, quum interim sua descriptio quadrupedibus tam concinne quadret. Adhæc solum in admodum senibus costarum verarum cartilaginem aliquo modo osseam conspexi, neq; in mediæ ętatis hominibus osseū quid in cartilaginibus apparet: vt in canibus & simijs & ouibus ad summum incrementum nondum perductis, cartilagine osseæ, friabilesq;, ac tantum cartilagines crustæ in modum circumductæ occurrunt, adeo vt haud mirandum sit, Galenum brutorum, non autem hominum sectione ductum, superiorum costarum cartilagines osseas descripsisse. Pari rursus ratione, si Galenus Romanis medicis quum Germanum militem secarunt, perinde adfuisset, & illius cor non secus quàm elephātis, cuius tam prolixe meminit, expendisset, profecto non tam diffuse cor osse donatum contendisset, aut saltem differentiam hic adnotasse. Quæ quàm sit euidens, indagari velim, quū decrepiti bouis, aut potius cerui cor cum humano ad manum erit. tunc enim nihil prohiberet, in ceruino corde osseam substātiam, ipsaq; adeo ossicula secus quàm in humano reperire.

Quanquā hic aliquem mihi obstrepere nollem, si forte in decrepiti senis corde substantiā obseruasset, quā merito cartilagini etiā duriori conferre posset. mirū enim est q̄ tota hominis constitutio siccis nuper cōmemoratis animalibus mollior sit, & quàm diu molles exhibeat cartilagines, & per coalitū paratos nexus, quos cartilago interuenire solet. Rursus quum scapulam ipsiusq; processus in examen ducimus, atq; certissimo nobis constat, elatiorem ipsius processum cui clauicula coarctatur, à primis dissectionum ꝓfessoribus summum humerum esse nuncupatum, non'ne luce clarius est, Galenum Hippocratis oratione delusum, in clauiculæ cum eo processu coarticulatione, tertium quoddam os hominibus, secus quàm res se habet, ascribere, quo simiæ destituerentur, quodque summus humerus Hippocrati esset nuncupatum? vt interim taceam, tot citra hunc articulum processumq; pugnantes Galeni sententias. Quum enim Hippocrates summum humerum hominibus duntaxat datum dixisset, coniectura à bobus, canibus, ouibus, porcis, leporib. equis, & eiusmodi quæ vulgo occurrunt quadrupedibus ducta, processum elatiorem scapulæ, cui clauicula nectitur, proculdubio subaudiuit, quū illa animalia eo processu, vti & clauicula, priuari certissimum sit. Verum Galenus processum illum in suis simijs obseruans (quòd nimirum illæ perinde atq; homo clauiculis donentur) tanta veneratione Hippocratem habuit, vt tertium os in dicto contextu, in hominibus esse finxerit: arbitratus Hippocratem in sua oratione hominem simiæ, quemadmodum alijs quadrupedibus, quæ mensis adhibentur, contulisse. Quod si à Galeno præstitum fuisset, frustra iam diu tertium os in homine haud inquisiuissem, neq; ista ratione occasio hac in parte se obtulisset, quo anatomes parentem hominum cada-

uera non examinasse colligerem: quamuis & verior humeri secundum ipsius lõgitudinem apud Galenum descriptio (non enim passim sibi consentit) idem quoque attestetur, quum cani magis quàm homini cõpetat. Perinde atq; brachialis os, quod in superiori ordine quartum recenseo, ac Galeno rectum & cartilagineum nuncupatur, etiam se in simia, non autem in homine, obseruasse ostendit: quum illi vt nerui cuiusdam propugnaculum sit, priuatim ascribat, ex interna manus sede ad externam deuoluti. Neruus enim ille me non latet, verum in hominibus os ipsum non contingit, multoque minus secundum illud contorquetur. quin potius paulo infra mediũ longitudinis cubiti ab interna illius sede in externam procedit, duas propagines minimo digito, & anulari, & vnam medio, in externa illorum sede, communicaturus. estq; soboles nerui, quem brachium subeuntium neruorum quintum statuo. Cæterum iam nimius sum in ijs quibus homo à simijs discrepet recensendis, vt ostendam hominis ossa Galeno non fuisse experta: quum semel suffecisset Galenum ipsum illic cõsulere, vbi tradit de Ossibus librum à se descriptũ, cum sigillatim quale unum quodq; os esset, præcipue quidem in ipsis aridis hominũ cadaueribus sin minus, in simijs certe diligenter inspexisset. ea oratione plus satis indicãs se, omnia simijs & hominibus esse cõmunia, suaq; saltem simijs, si non hominibus, conuenire, prorsus fuisse arbitratum. Ac proinde posthabitis ossibus, in alijs partib. aliquot differentijs nunc propositum aggrediar. Mihiq; hic statim magnum inter simiam & hominem adipis ratione succurrit discrimen, qui homini similiter ac porco plurimus inter cutem membranamq; eam colligitur, quæ vniuersum corpus cutis modo integens, carnosa, inter reliquas corporis mẽbranas, vulgo nuncupatur.

Rationes aliquot ex adipe, musculis, ligamẽtisq; ductæ, quib.

Galenum hominis fabricā nō descripsisse colligitur.

Atq; huius adipis crassities, qui ī quibusdam sedibus, & potissimum circa mulierum boni habitus clunes facile palmæ latitudinem vincit, admodum varia est, tū in vnius corporis regionibus, tum quoq; in obœsis & macie confectis corporibus. Neq; vllum corpus adeo tabuisse obseruaui, cui nō aliquid adipis, ac veluti glādulosæ fibrosæq; adipi familiaris substantiæ, adhuc superesse repererim. Quanquam hodie neminem adeo leuiter in hominum sectionibus versatum scio, qui nō adipis copiam & crassitiem inter cutem & dictam nuper membranā obseruauerit: insuper ipse aut simias, aut canes aggressus fuerit, vel laniīs in boum, caprarū, ouium, aut venatoribus in ceruorum leporumq; excoriationibus astiterit: haud dubie illum non latuit, his animalibus nullam adipem inter cutem & carnosam membranam vllo vnquam tempore reponi, & citra adipis interuentum membranam cuti esse conterminam. Quod quum sit, vbi quęso Galenus in libris Anatomicis illius adipis meminit, quam tanta mole hominis cutis subditam cernimus? Etsi forte quis molem illam Galeno, inde quod eius nullam mentionem fecerit, non ignoratam contendere statuisset, Galenus ipse tum alibi sæpius, tum præcipue in tertio de Administrandis dissectionibus audiēdus est, prolixe disceptās, quo artificio nerui & venæ inter cutem & carnosam membranam repentes, examinari debeant: vbi tam sedulo rationem docet, cultrum ita iniīciendi, vt cum cute membranam haud vulneres, ac ne à subditis partibus, laniorum modo, simul vtraq; auellas. Est enim non paruæ industriæ, in simia aut cane, quod inibi & in primo quoq; de Administrandis sectionibus scribit, scite præstare. adeo vt de simiīs opportune pręceperit. Verum nullus tam amens est, vt in homine cutem cum adipe & membrana, solius tantū cutis loco

auferat. Neq; sanè in homine, vt neq; in porco, quis admodum monēdus est, ne cutem cum membrana in cruribus aut brachijs, multoq; adhuc minus in pectore, abdomine & thoracis lateribus vulneret, quum sola cutis illi venit auferenda. At luce clarius est, Galenū de suis simijs & canibus recte loqui, & hominis constructionem ea in parte præterijsse: vt turbas sileam in scholis concitatas, quum ridicule de membrana carnosa vel ideo disputari contigit, quod illam cum Galeno cuti proximam, adipemq; eum hominis membranæ substerni ex solis libris nauigantes assererēt: qui etiam non eo stupiditatis venerant, vt abdominis musculos simul omnes, membranæ, aut vt in Arabum interpretibus legitur, panniculi carnosi vice haberent. Arbitror enim tibi adhuc in animo hȩrere, quot nugas in scholis Mondini illius carnosus panniculus mouere soleat. Huc accedit, hominis cum simia & cane discrimen in carnosa membrana, ad thoracis latera occurrens. illis enim animalibus membrana inibi carnosis enutritur fibris, musculosaq; ita efficitur, vt Galenus peculiarem ex illa constituat musculum, brachij motuum autorem. quum interim homo nihil hac in parte cum bobus, ouibus, & dictis nuper animalibus commune habeat. Adeo vt non mirum videri debeat, me eo musculo hominem priuare, quantumuis carnosam illam in simijs canibusq; sedem cum Galeno obseruem. Pari etiam ratione, musculum quem à mammillarum sede sursum ad humeri articulum repere, ac versus spurias costas brachium agere Galenus prodidit, in caudatis simijs adinuenio, eiusq; historiā in meis libris, vt quȩdam Galeni loca dilucidem, prolixe enarro. Verum quando in hominibus neutiquam occurrit, & ipse quoq; mihi autor est, vt Galenum simias, non homines, aggressum conniueam. Perinde atque

musculus ille, qui in simijs ab occipitis osse carnosum principium ducit, & pari cum suo principio latitudine, instar musculi non nimium lati, totus carnosus tantisper oblique nonnihil antrorsum descendit, donec superiorem scapulæ basis angulum contingat: atque hic in latum cessans tendinem, internæ sedi scapulæ inibi inseritur, vbi in ipsius dorso spinæ radicem statuimus. multo aliter quàm in homine, qui illo musculo prorsus destituitur: non minus quàm alio quodam in simijs à Galeno eleganter spectato, quem carneo initio ex trãsuerso primæ ceruicis vertebrę processu, ac deinceps & ex tertiæ & quartæ vertebrarum transuersis processibus prognatum, dictoque nuper musculo latiorem redditum, scapulæ spinæ inibi insertum scripsit, vbi hæc summum educit humerum, ac veluti è regione ceruicis scapulæ statuitur. Non enim musculis iste in simijs me latet, verum homines illo priuari certissimo mihi constat. Atque hic animum vna adhiberi optauerim, musculum simijs & hominibus canibus communem, qui à transuersis quoque elatiorum ceruicis vertebrarum processibus enatus, in superiorem basis scapulæ angulum inseritur, homini validiorem ampliorem que, quàm simiæ obtigisse. Neque etiam hoc loco subticendum esset, quod Galenus prolixe superiorem eius musculi partem describit, ac de illa in Lycum ferè sui oblitus altercatur, quem ego monachorum cucullis comparare soleo, mihique secundus scapulæ motorum habetur: quum interim humilioris eius musculi partis vix verbo post plurium musculorum enarrationem meminerit, adeo vt nõ vulgariter hinc quis persuaderi debeat, illum musculum non in hominibus, sed canibus potius à Galeno dissectum. Pręterea musculum quem Galenus ab osse *v* imaginem referente initium ducere, ac scapulæ implantari, illamque (in musculi illius officio

delusus) ab ipso attolli duobus in locis tradidit, in homine neutiquam vidit. aliàs enim illũ toto ductu carneum esse, quemadmodum in simijs videre est, nõ scripsisset: neq; nullum omnino vniuersi corporis musculum imaginem illius referre proposuisset, cui maxillã inferiorem deorsum ducendi munus concreditum affirmamus: qui duobus veluti ventribus efformatus, in medio ductu neruosus euadit, teretis tendinis formam exprimens. Perinde ac musculus à scapula in os ט simile insertus, homini nerueus spectatur, vbi musculũ subit, qui à clauicula & pectoris osse prognatus, occipitis ossi implantat̃, capitis motibus subseruiens. Quòd vero musculus iste, in cuius mentionẽ casu incidimus, Galenũ haudquaquã musculos caput mouentes in homine secuisse cõmonstret, illi demum in confesso erit, qui caudatam simiam hic homini cõtulerit, & Galeni descriptionem, quæ in varijs & sibi hoc loco pugnantibus verior est, simiæ cõpetere didicerit, cui dicti musculi initia magis quàm ĩ homine sunt distincta: cuiq; alius attenditur musculus, ipsi primum ad insertionem connatus, multo sanè aliter, quàm in homine nos cum ijs qui Galenum præcesserunt anatomicis cõperimus, vnumq; hic musculum statuimus, quum in simijs facile numerum augere liceat. Quanquã quod iam propono, adhuc dilucidius demonstret secundum par musculorum caput mouentium, quorum apud Galenum descriptio nimis manifesto arguit, illud ĩ cane & simia ab ipso dissectũ: quum illis conueniat animalibus, homini autem nequaquã, qui in eo pari tam multos cum forma, tum ventribus pluribus, tũ tendinibus, ac multiplici congressu admodum varios exhibet musculos, quorũ historia non nisi prolixa oratione recenseri posset: à qua temperare licebit, quòd nimium liquido iam anatomen aggredientibus constare arbitror, muscu-

los hominis caput mouentes nõ fuisse à Galeno in examen ductos. Rursus si quadrupedum thoraci hominis thoracem longitudine cedere animaduerterimus, non mirum sanè erit, aliam seriem musculorum thoracem agentium in canibus & caudatis simijs, quàm in hominibus reperiri, hincq; proculdubio in propositi axiomatis robur nobis argumenta patere. Nam Galenus musculũ enumerat anteriori thoracis parti exporrectum, quem in canibus & caudatis simijs adinuenio, tanquam recti abdominis musculi partem. vbi enim is super costarum cartilagines in hominibus cessat, illic in istis animalibus quasi latum tendinem educit, costarum cartilaginibus secundum pectoris ossis latus exporrectum, & iuxta secundæ costæ cartilaginẽ carneo tubere depressi ventris musculi modo adauctum. Quando itaq; horum nihil in homine appareat, ex Galeni autoritate duntaxat musculum homini, meis oculis fidem haud derogãs, ascribere nequeo. Vti neq; illum homini tribuo, qui Galeno perinde ac mihi in canibus simijsq; adamussim obuius fuit, qui à transuersis aliquot ceruicis vertebrarum processibus initium sumens, ac superiorum costarum motib. subseruiens, secundũ anteriorem eius musculi sedem protenditur, qui à scapula enatus, octo superioribus costis instar manus inseritur, thoracemq; mouentium secundus mihi habetur. Scio etiam, me de lumborum carnibus (vt aliorum anatomicorũ voce vtar) longe aliã, quàm Galenum, historiam instituisse, magnamq; hic hominum cum simijs differentiam sese offerre: verum quia Galeni hoc loco descriptiones prorsus interturbatæ difficilesq; mihi occurrerunt, & canibus interim & simijs non omni ex parte conueniunt, ab illis nullã mihi qua Galenus homines non aggressus probetur, rationem sumam: vtcunq; tamẽ nemo ambigere possit,

Galeni descriptiones canibus vel ob musculum quo abundant, multo magis quàm hominibus esse accommodatas. Quemadmodum & in dorsi ligamentorum enarratione, hominis ligamenta non esse Galeno dissecta, vel ex illis animaduertes, quæ secundum dorsi longitudinem ad spinas exporrigi testatur, & in hominibus, vti tamen in bobus ferè & ouibus, non nisi optima ratione neutiquam inueniuntur. Si latescentem in extrema manu tendinem obseruauerimus, illum cuti depili manus vndiq; in homine subtendi nõ audemus asserere, quum carnea moles primam pollicis occupãs articulum, & Veneris montis loco à Chiromanticis habita: dein illa quæ ad externum volæ latus sub paruo digito consistit, atq; ad Lunam ab ipsis refertur: itẽ digitorum latera, illo tendine non obducantur. quamuis interim, quum simiæ manum contemplamur, ac depilem in illa regionem obseruamus, oratio Galeni magis veritati consona deprehendatur. Huic non est absimile, quòd Galenus iam in dissectionibus exercitatior, neq; adeo ex aliorum placitis, aut sua imaginatione corporis fabricam scribendo fingens, tendinem cui tertij pollicis articuli flectendi munus cõcreditum est, graciliorem illis asserit, qui tertios reliquorum digitorum articulos flectunt. Videmus enim peculiarẽ quodammodo musculum homine, tendinem validissimũ versus tertium pollicis os educere, alijs qui cæterorum digitorum tertium os accedunt neutiquam inferiorẽ. Quanquam non sit mirum, eiusmodi à Galeno posteris esse tradita, quum nouerimus simiæ pollicem longe hominis pollice & robore & mole inferiorem, ac proinde graciliori tendine contentum esse oportere. Quòd autem in non caudatis simijs, musculi huius & tendinis examen instituerit, inde colligo: quòd in caudatis, & languido exiguoq; pollice donatis simijs, mu

sculus iste desideretur, eius vices subeũte tenui eius tẽdinis portione, qui illis tertium medij digitios flectit. Ex volæ enim medio, portiuncula ab eo tendine pronascitur, pollici trãsuersim deriuata: adeo vt tale quid Galenum aliquando spectasse arbitrer, quum quinq; musculos primi & secundi pollicis ossium flexionis autores in libris de Partium vsu ignorans, rationem cõminisci voluit, qua pollicẽ super reliquos digitos versus volæ medium flecti ostenderet. Aiebat enim, musculum quendam in quinq; tendines diuidi, priusquã brachiale superaret, quorum quatuor tres æquales efformantes angulos, quatuor digitos accederent: quintus autem tendo cum illo qui medium digitum adit, tantisper colligatus duceretur, donec in volæ medium pertigisset, illincq; tanquam habena qua auriga equũ agit, ex anulo transuersim pollici porrigeretur. Verũ nunc falsarum descriptionum, aut repugnantium sententiarum nullam, neque etiam actionem, vel vsum à Galeno ignoratum, persequi est animus: sed ea tantũ, quæ hominem ab ipso non dissectum, me annuere cogunt. Ex quorum classe & musculi sunt cubitum extendentes, quos primo de Administrandis dissectionibus (in libris enim de vsu partium omnia de cubitum mouentibus musculis sunt ridicule conficta) vt in simia habent, recensuit, adeo vt mirum non sit, tres musculos illum inter extendentes (secus quàm in homine obseruamus) numerasse. Quum enim vnum principium homini ab humero, alterum ab humiliori scapulæ costa enascatur, ambo ante longitudinis humeri medium ita commiscentur, coëuntq;, ac si vnius musculi principia censenda forent. Deinde quãdo principium ab humero pronatum, id descẽsu carnosa portione augeri à me scriptum est, id ita fit, vt arduum prorsus & difficile esset, illam alicuius priuati musculi loco habe

re: quum interim simiæ tres distinctos, neq; Galeni historiæ parum conuenientes exhibeant musculos, præter impense gracilem quendam musculum, quem caudatis simijs à scapula in vlnam ferri, in meis libris traditum est. Neque etiam sat memini, an principium musculi anterioris cubitum flectētium, quod ab interno scapulæ processu enascitur, simijs gracilius sit illo, quod ab elatissima ceruicis scapulæ sede originem sumit, quemadmodum Galeno placuit: quum interim in homine omnino secus videre sit. internum enim principium insigniter latum est, partim nerueum, & partim carneum, externo interea principio teretis tendinis duntaxat imaginem referente: quemadmodum & internum quoq; in simijs forte nerueum duntaxat occurrit, tendinis speciem referens, quòd interior scapulæ processus illis minus quàm hominibus educitur. Vnde etiam Galenus in illo musculo promptius videtur elusus, quem quum scapulæ motibus dūtaxat subseruiat, non rectè altioris ad pectus brachij adductionis autorē posuit. Spectat enim musculus iste in simijs sua insertione nōnihil in articuli scapulæ cum humero ligamētum, quum tam exiguam insertionem in internum scapulæ processum (secus quàm in homine) moliri potuerit, cui tota insertio in insignem aliàs internum scapulæ processum pertinet. Primus tibiā mouentiū musculus ab anteriori sede appendicis ilium ossis pronatus, & obliquo ingressu tandem in tibiam ductus, tereti tendine hominibus inseritur: simijs autem, vt Galenus quoq; testatur, latiori. Quanquam non ex hoc tantum musculo, verum & alijs multis tibiæ motoribus, Galenum posteris simiarum ī musculis historiam reliquisse constat: quando omnibus anteriori tibiæ sedi insertis tendinibus, latitudinem, (vt in simijs profecto cernimus) ascribat, quum homini interim sint te-

retes,& compacti magis. Atq; hęc differentia in sectionibus multo insignior spectatur, quàm quis ex solis libris sibi persuaderet. Iam quoq; non minus discrimen exhibet musculus Galeno admodum familiaris,& latus ab illo nuncupatus, quem tibiam mouentiũ quartum censemus, aliam longe in simia quàm homine speciem sibi vendicans. Simiæ enim ab infima coxendicis ossis sede, quemadmodum Galenus recte prodidit(etiamsi in capitum inde pronatorum serie & ordine enarrando peccet) musculus iste quartus enascitur, valido sanè initio, quod mox in progressu auctũ, latum simplicemq; toto ductu efficit musculum, secundum exterius femoris caput ad tibiam, insertionisque suæ sedem prorepens. Homini vero, quarti musculi principium omnino nerueum est, & paulo sub exortu primum euadit carneum, exacti, quòd ad muris lacertæ'ue formam spectat, non autem lati musculi speciem præseferens. Quum medium longitudinis femoris quodammodo superauit, gracilior redditur, & externa ipsius sede insigniter nerueus, in tendinem cessaturus apparet: interna autem, qua carnis naturã adhuc seruat, portio quædam carnosa cui femur initium prębet, illi perinde adnascitur, ac si peculiaris musculus ipsum augeret, simulq; ambo rursus incrassatum constituerent musculum, tãdem fibulæ apici validissime insertum. Portio musculi loco quinti femur mouentium commemorati, quæ homini tendine tereti interno femoris capiti implantatur, carnosam simijs molitur insertionem. ac proinde non mirum est, id à Galeno haud secus quàm si & in homine idem occurreret, scriptis mandatum. Atq; huic propemodum loco correspondet discrimen, in latescente sub pedis planta tendine obseruatum. In simijs namq; musculus nos nõ latet, qui ab externo femoris capite pronatus, postquã ad medium

ad medium longitudinis tibię peruenit,in gracilem ces sat tendinem,qui peculiari ſinu in poſteriori calcis oſ ſis ſede celato vectus plantam ſubit, inibi,vt in manu ſpectatur,lateſcens.adeo vt Galeni dogmatibus ſimia hac in parte quadret:præterquam quòd calcis oſſi neu tiquam portione aliqua tēdo iſte implantetur, ſed vix tranſuerſi ligamenti beneficio illi committatur. quum interim Galenus tendinem hunc bipartitum, vna por tione calcis oſſi innecti, altera plātam ſubire docuerit. In homine autem muſculum in lateſcentem tendinem eductum neutiquam deprehēdimus. quamuis interim nos non lateat ligamentum muſculo obnatum, quem ſecundorum quatuor digitorum oſſium flexionis autó rem ſtatuimus, quod tendinis eiuſmodi uicibus fungi hinc liquido patet,quòd muſculus ille ī quatuor ſectus tendines, priuſquam tranſuerſa digitorum ligamenta ſubeant,non amplius ligamentum id ſibi obnatum ge rat. Verū id à muſculo inibi abſcedens,in quinq; pro ceſſus diducitur, humiliori quinq; pedis digitorum re gioni expanſos. Neq; eſt quòd quiſpiam muſculum in ter pedem mouentes mihi tertio loco commemoratū, Galeni hiſtoriæ cōpetere credat,quum priuſquam arti culū genu notatu digno interuallo ſuperauit, carneus eſſe deſinat, & internæ calcis ſedi innaſcatur in medio propemodum ductu quem à tibia ad calcis poſtremū quis metiretur. Adde illi neutiquam tantum molis eſſe vt cum nuper commemoratio hominibus peculiari li gamento conferri queat. In præſenti non oſcitanter inſpiciendus eſſet tendo duorum primorum pedem agētium,qui à femoris capitibus enati, impenſius pro tuberantem ſuræ regionem conſtituunt, atq; ſub me dio longitudinis tibiæ ſimul in validum latumq; tendi nem deſinunt, qui in caudatis ſimijs deorſum repens, & ſenſim arctior redditus nulli connaſcitur muſculo,

fed incommixtus calcis offi, quemadmodum pulchre Galeni narrat hiftoria, inferitur: fecus multo quàm in hominibus, quibus tendo lõge fupra calcis os, prorfus cum quarti pedem mouentium mufculi (qui cũ duobus nuper cõmemoratis furam quoq; efficit) tendine coit, itaq; connafcitur, vt integrum ad calcis vfq; os haudquaquam dirimere queas. Huic quoq; differẽtiæ illa accedit, quam in quarti nunc commemorati mufculi non inepte quis expendendam duxerit. Galenus namq; mufculum hunc à tibiæ offe & fibula pronatum, in exactum & carne deftitutum tendinem neu tiquam definere, fed mufculum illum adhuc carneum in calcis os infertionem moliri contendit: ea nimirũ ratione, qua mufculũ eum in caudatis fimijs inferi haud ignoro. At homini fecus fit. longo enim interuallo mu fculus ille priufquã calci inferitur, in exquifitũ & carnis naturam nullibi referentẽ ceffat tendinem, qui duorum primorum mufculorum tendine auctus, calcem adit. Quod fanè Homerus non ignorauit, funis traiectũ defcribens, quo Hector Achillis currui alligatus, circũ mœnia Troiæ raptabatur. Neq; hic etiã prætereunda eft fpectatu elegans differentia eorũ mufculorum, qui commemoratis modo in pofteriori tibiæ regione fubfternuntur, quorum duo digitorum motibus præfunt, illofq; mouentium fecundus & tertius mihi numerantur, vnus duobus illis tectus, tibiæq; & fibulæ offi proxime accumbens, pedis motorum quintus habetur. Præfentes enim mufculi in fimijs priufquam inferiorem tibiæ offis appendicem contingunt, fua carnea fubftantia arctantur, & cęterorum ferè mufculorum, quibus teretes tendines obtigerunt modo, in tendinem ceffant. Homini vero, peculiari quadam forma, vbi tendinem funt educturi, tam lati quodammodo fpectantur, atq; in medio illorum ductu, tendi-

nemq; ex vno tantum latere depromunt, alterius lateris humiliori angulo adhuc carneo, perinde ac si angulus carnei quadranguli censendus esset. Cæterum præsenti negotio magis adhuc congruit, sexti pedem mouentis musculi in homine discrimen, quo à simiæ constructione euariat, ac cum Galeni descriptionibus pugnat. Homini enim, ī anteriori tibiæ sede, musculus cęteris omnibus huius regionis præpositus, initiū ducit, vbi fibula tibiæ ossi committitur, & elegantem musculi speciem referens, sub medio longitudinis tibiæ in teretem cessat tendinem, qui transuerso in tibiæ anteriori sede iuxta illius cum talo articulum occurrente ligamento vectus, in pedij os pollicem sustinens cessat. Quum interim caudatis simijs tendo ille non tantū bicornis reddatur, ad octaui pedem mouentium musculi imaginem, qui secundum humiliorem fibulæ appendicem in transuerso ligamento deductus, pedij ossi paruum digitum suffulcienti inseritur. Verum caudatis simijs duo obtigerunt musculi dissecantib. admodū conspicui, quorū posterior multo anteriori ipsiq; instrato gracilior est, ambo illi ossi implantati, quod sextū hominis musculum admittere dicebam. Musculus secundi quatuor digitorum articuli flexionis autor, vel tantum in homine à simia variat, quāta latescentis simiæ tendinis differentia cum ligamento spectatur, illi musculo obnato. præterquam quòd is tanto longioribus tendinibus in simijs est conspicuus, quantum illarum pes humanum longitudine superat. Neque mirum videri debet, nos simiæ longiorem quàm homini pedem ascribere, cui Galenus omnium longissimum obtigisse prolixa oratione ostendit: sed quàm vere interim, animum diligenter adhibenti, & à me contrariæ sententiæ admonito, facile constat. Iam pedis simiæ pollex à nostro varius, illaq; discrepans digitorum di-

ductio, quam Galenus, quum citra sectionem ipsi occurreret, in suis libris haud subticuit, illum quoque docere debebant, aliam multo digitos pedes mouentium musculorum constructionem in hominibus, quàm simijs existere. Nã & si in illis describendis sui sit immemor, tamen illam veritati proximam dices proculdubio esse sentẽtiam, quæ simijs ab homine multis numeris variantibus proxime conuenit. Atque ne omnes digitos mouentes præteream, secundi & tertij ipsos mouentium tendines expendẽdos putauerim. Prius itaque recensui, quò nam pacto musculi illi posteriorem tibiæ sedem occupantes, suos tẽdines aliter in hominibus quàm simijs educerent, quorum series nunc est examinanda. Secundi in homine musculi tendo oblique per plãtam repens, maxima ex parte pollicem adit, ipsius secundo articulo validissime insertus. Tertij autem musculi tendo, sub illo versus terram oblique vectus decussatim, seu instar X cum ipso situatur: ac tenuem omnino portionem à secundi musculi tendine assumens, illaque modice adauctus, in quatuor tendines partitur, quatuor digitos accedentes, & tertij illorum ossis flexionis opifices. Atque hi illo qui pollicem petit tanto graciliores occurrunt, quantũ pollex cæteros digitos crassitie & mole anteit. Porro in caudatis simijs, vbi secundi musculi tẽdo cum tertij tendine decussatim incedit, totus secundi musculi tendo, tertij tendini prorsus commiscetur, & cũ illo coit, ac denique ex ambob. vnus constatur tendo: qui ex ipso coalitu gracilem tendinẽ portiunculam'ue transuersim pollici deriuat, illius os cui vnguis firmatur flexurã. perinde nimirũ, atque ĩ caudatæ simiæ vola, tendinem tertium medij digiti os flectentẽ, portiunculam transuersim manus pollici elargiri dicebam. Præcipua autem coalitus illius pars, in quatuor diducta tẽdines, cęteris digitis exporrigitᷓ, multo por-

tiuncula pollicem adeunte crassiores. Cæterum nõ mirum esse debet, diuersam illam pollicis fabricam frequentes in musculis differentias parare: qualis etiam ex musculo consurgit, qui à pedij osse indicem sustinẽte priuatim simiæ pollici inseritur, illumque indici proxime adducit. Quemadmodum quoque alia series est carnosæ illius in homine molis, quæ in superiori pedis sede reposita, vnum tendinem pollici largitur, & tribus illi proximis digitis, illos cum pollice in externum latus inclinans. Nam simiæ pollici perinde atque in manu duo musculi obtigerunt, superiori illius sedi implantati, quorum gracilior illius tendinis officio satagit, quem nũc ex superiori pedis sede ipsum adire dicebã. Ac dein duo satis circunscripti musculi superiorem pedis sedẽ occupãt, quibus quatuor digiti à pollice (vti Galenus recte scripsit) simijs abducuntur. Sic musculi primos digitorum articulos flectentes in hominis pede, non tam commode possunt in numerum colligi, ac magis instar carneę indigestęque molis sunt conspicui, quàm in simijs, quibus cum manus musculis elegãtiorem proportionem exhibent. Sed quid absoni est, in pedis musculis tot differentias cumulatim sese proferre, quum magnum in motibus obseruemus discrimen, & nunquam parem constructionem in operationũ actionumque aut vsuum varietate inueniamus? Suffecerit itaque ex musculorum ligamentorumque historia hæc loca attulisse, quibus Galenum hominem non secuisse conficerem. Quod num perinde in venis & arterijs vsuuenerit, nullius sanè autoritatem ęque ac suam argumento futuram putauerim. Si enim ipse librum de Venarum arteriarũque natura, & qua per vniuersum corpus diffunduntur serie, conscripturus, aperte Antisthenem monet, se illa de venis ac arterijs in commentarios redacturum, quæ in simijs ipse spectauerat, nulla

Loca nõnulla ex venarum arteriarũque serie desumptæ quib. Galenus homines nõ secuisse colligitur.

hominis habita mentione: quid nobis ſecus eſt colligẽdum, quàm ſimiæ venarum arteriarumq; ductum & diſtributionem à Galeno deſcribi? idq; adhuc magis, quum ĩ nullis Galeni libris alicuius diſcriminis ipſum meminiſſe ſentiam, quo ſimias ab homine in vaſorum propaginibus differre cognouiſſet. Niſi locum forte in decimo commentario in ſecũdum Hippocratis librum de Victus ratione morborum acutorum exceperis, quo occaſione, quam mox dicam, ſumpta, hominis ſine coniuge venam ſecus quàm ſimijs, à caua vena initium ſumere, præter rei veritatem eſt imaginatus. Simulatq; enim notatu digna quædam ex multis diſcrimina propoſuero, quibus homo à ſimia & cane vaſorum digeſtione ductu'ue variat, aliquid de vena con iuge deſtituta ſubijciam. Si itaq; colum inteſtinum toto inceſſu, quo ſub ventriculo exporrigitur, quo'ue à lienis ſede ſub iecur vſq; repit, nullam meſenterij partem in hominibus obtinuiſſe expenderimus, ſed humiliorem nobis vocatam omenti membranam ventriculi poſteriori ſedi omnino ſubiectam, & à liene ad iecur protenſam, ipſi meſenterij vice, ſecus quàm ĩ ſimijs, & magis adhuc ꝙ in canibus, eſſe nobis conſtiterit: mox quoq; in promptu erit, alia portæ venæ in homine ꝙ ſimia, ramorum ſeries. A' portæ enim venæ trunco, humiliori omenti membrana ſuffulto, ac lieni præcipua portione exporrecto, in homine inſignes venę colũ inteſtinum toto prius dicto ingreſſu implicant, quas Galenum deſcripſiſſe mirandum non eſt, quum ſimiarum canumq; hiſtoriam potius ꝙ hominum poſteris communicauerit. Vt prætercam duas venas ventriculi fundum hominibus intertexere ſuperiori mẽbrana omenti innatas: quarum vna ventriculum ex dextro latere adit, altera à ſiniſtro: ambæq; ad ventriculi medium ceſſant: vnica interim vena in canibus ex ſiniſtro la-

rere ventriculum petente, quæ toti illius fundo ad inferius vsq; ipsius orificium, ab humilima lieni inserta vena exporritur. Atq; huic differentiæ illa similis est, quæ ex frequenti cæterarum propaginum serie consurgit, ab alijs venis pullulantium, quæ lieni iam sunt proximæ, ac in totum ipsius corpus disseminantur. Quum enim Galenus non vltra duarum propaginum meminit, variæ profecto & multiplices homini in lienis ad ventriculum nexu obtigerunt. Verum non proposui omnia quæ diffuse in hanc sententiam meis de Humani corporis fabrica libris in promptu sunt, huc referre, quum de singulis ferè organis aliquid adnotasse suffecerit. Quare & venæ cauæ iam meminisse conueniet, quæ (si quicquam aliud modo) præcipue docet, Galenum hominis anatomen nunquã spectasse: quod vel ex eius per septũ transuersum ductu quis leui opera animaduertet. Canis enim & simia vti thoracis longitudine hominem egregie superant, ita quoq; venæ cauæ ductus per thoracem alius merito homini quàm simiæ contigit. Atq; ita simiæ canis'ue vena caua septum transuersum perforans, in cauitatem incidit, inter duas thoracem intercipientes membranas & inter cordis inuolucrum septumq; transuersum conspicuã: in qua peculiaris lobus seu fibra pulmonis consistit, mollissimi lectuli modo cauam suffulciens, ac manus quodammodo ritu, in longo hoc progressu, quo aliàs suspensa nulliq; corpori innixa duceretur, non sine singulari Naturæ industria sustinens. Ex hac amplitudine, vena caua eum in modum à pulmone contenta, cordis permeat inuolucrum, tandem in cor orificio multo quàm ipsius sit caudex ampliore dehiscens. Porro, cordis inuolucrum in homine tota humiliori sua sede insigni amplitudine septo connascitur, neq; vllum inter cordis inuolucrum & septum sese offert interual

lum, in quo cauitas inter ipsa & thoracem intersipien tes membranas occurrere posset. Atq; ita etiam multo minus pulmonis fibra peculiaris, quæ cauam suffulciret, hic reponi debuit. Ac proinde caua absq; vllius inanis spacij, aut alicuius corporis interuentu, septum transuersum simul cum cordis inuolucro permeat, hac ratione multis modis à cauæ venæ in simijs & canibus ductu euarians: discrimine interim à Galeno haud animaduerso. quemadmodum sanè in venæ coniuge carentis principio differentiam statuit, eamq;, quod memini, inter omnes quas quis sub cute in dissectionibus enumerare posset, solam. adeo, vt accurata diligentia illis veniat expendenda, qui Galenum homines secuisse, etiam admoniti, contendunt: vt nullum illic discrimen animaduertentes, suæ rationi, pietatis in Galenũ ergo, haud derogare pergant. Pręceptum est Hippocratis, dolore lateris ad clauiculam vsq; pertingente, cubiti venam interiorem esse aperiendam: dolore vero ad inferiora, atq; adeo sub septo consistente, purgãs medicamentum porrigendum. Galenus præceptum hoc perinde intellexit, ac si Hippocrates in tumoribus qui quatuor superioribus costis molesti essent, venæ sectionem præcepisset: quum vero in aliquibus octo humiliorum costarum affectus subsisteret, purgans pharmacum administrandũ foret. non secus quàm si Hippocrates illas costas à venis secandis nimium dissitas arbitratus fuisset: aut forte quod is metuisset sanguinẽ inflammationi conterminum per cor ducendũ, quoties brachij vena in humiliorum costarum inflammationibus aperiretur: ad eam nimirùm rationem, qua Auicennæ canonem institutum nouimus, ne per partes digniores venenosum sanguinem duceremus. quasi vero Hippocrates in iecoris, ventriculi & lienis inflammationibus venas in cubito diuidi prohibuisset.

Cęterum qui ego Hippocratis locum intelligam, alibi à me proditum nosti: atque vna ostensum, ex cõmemorata eius loci Galeni sententia, ipsi persuasum esse, diuum Hippocratem in hominum sectionibus versatũ, aliam in suis simijs quàm ipsum venarum reperisse seriem, quę Hippocratem vrgeret purgãs pharmacum venæ sectioni pręferre. adeo, vt Galenus alium venæ pari carentis ortum in hominibus quàm in simijs finxerint, & propter Hippocratis oraculum se ita turbauerit, vt admodum pugnantia de venæ pari carentis initio persecutus esse videatur. In nuper enim commemorato in librum secundum de Victus ratione commentario, vel ter sibi non constat. Venæ enim cauæ seriem in thorace descripturus, vniuersim testatur, venam octo inferioribus costis propagines diffundentẽ, à caua initium obtinere, priusquam ad cor pertingat: ilico subdens, in nonnullis animalibus illam supra cor à caua pronasci: ĩ homine vero ex ea cauæ sede ipsam depromi scribens, qua hæc dextram cordis aurem contingit. Dein sui parum memor, nonnihil inferius tradit, humiliores hominis costas à uena enutriri, quę sub corde à caua exorditur. Huic sententiæ illa respondet, qua in sexto de Hippocratis & Platonis dogmatibus monemur, cordis inuolucrum vna cum membranis omnibus thoracem interdiuidẽtibus, & pulmoni obductis, alimentum à caua priusquam ad cor deferatur assumere. Non enim ambigo, quum inibi membranarum pulmonem ambientium meminit, illum membranam costas succingentem subaudiuisse. At in libro de Venarum arteriarumque dissectione, venam coniuge carentem à dextræ auris sede ad sinistras thoracis partes proficisci, atque ad quintam thoracis vertebram deduci in quibusdam animalibus, prodidit. in simijs autem paulo supra aurem in dexrris partibus hanc po

ni asserens, pluraque hic quàm in commentarijs in libros de Victus ratione, costarum interualla, ex vena absque pari nutrimentum petere fassus. Parem sententiam in septimo de Administrandis dissectionibus profert, nisi quòd illam hic à vena iuxta dextrum cordis sinum cōsistente initium sumere, simpliciter innuerit, quum illic venam sine pari ad sinistras thoracis partes duci non verè adiecerit. Quinetiam alio eius septimi libri loco, hanc venam ex dextro cordis sinu, non aliter quàm coronalem pronasci docet, quamuis id in simijs neutiquam eueniat. Adeo sanè, vt nimium euidens sit, Galenum venam pari carentem in homine aliud initium quàm in simijs sumere, arbitratum esse. Et mirum quoque non est, tam varia de hac vena in suis scriptis occurrere, quum hominis venam non examinauerit. cui prorsus eodem modo, vt simijs et canibus, exoritur, & omnibus partibus respondet: nisi fortassis hominis vena superiores costas magis, quàm canum vena enutriat: quum toties omnes costas à vena coniuge destituta, hominibus enutriri, sobolesque assumere spectauerimus. Et quanquam Galenus hominem non esset intuitus, rationibus tamen nihilominus illi expendendum erat, sine pari venam hominib. non potuisse sub corde, aut etiam è regione dextrae cordis auriculae initium sumere, neque hic vllum inter simiam & hominem confingendum esse discrimen. Natura enim, quum à lumborū vertebris, vsque ad elatiores thoracis vertebras uenae cauae caudicem dorso cōmittere, aut ab ipsa geniculatim propagines, perinde atque in lumbis molitur, vertebris intermedijs costisque offerre nequiuit: quòd scilicet septum transuersum, & iecur, & dein cor, & vasa pulmoni distributa, cauam venā à vertebris nimiū eleuarent, neque accumbere sinerent: necessum illi fuit, alicunde propaginem à caua vena

deducere, à qua vertebrarum corporibus in inceſſu firmata, inſtar caudicis, ſoboles omnibus partibus exporrigerentur: quibus propter cauæ à vertebris diſtantiã, ab illa ſurculos ſumere inhibitum fuit. Atq; hic Natura, vti nunquam aliàs, occaſionem haud prætérijt, ſed ſimulatq; caua cor ſuperauit, illiuſq; inuolucrum tranſijt, & ſolius magnæ arteriæ proceſſibus, & aſpera arteria, & via cibum potumq; deducente, ab incubitu in vertebras prohibetur, ex dextro ipſius latere truncum illum inſignem eduxit, qui dextro vertebrarum lateri deorſum exporrectus, vtrinque coſtis ſoboles elargitur: nobiſq; vena paris expers ideo nominatur, quòd ex ſiniſtro latere alia ipſi par, coniunx'ue à caua non enaſcitur. Ex ductu, quem ſecundum dextrum latus vertebrarum tentat, media ſcilicet ſede, & ſiniſtro latere à magna arteria, & via quæ cibos, & potum defert, impeditis, in promptu eſt, illam neq; ex ſiniſtro cauæ latere, neq; etiam ex humiliori ipſius ſede, multoq; adhuc minus ex ſuperiori potuiſſe initium ſumere. Atque hinc liquet, eam ſub corde educi haud potuiſſe. nam alia opus fuiſſet vena illi dorſi interuallo offerenda, quod inter illius ortum ſedemq; vnde nunc principium ſumit, reponitur. Deinde nimium ſuſpenſa, & parum firmata eſſet, ſi ſub corde enata, ad vertebras protenderetur: præterquam quod homini à caua in cordis inuolucro adhuc repente, tum enaſci debuiſſet. Quod etiam argumento eſt, illam à caua è regione dextræ auriculæ non enatam: & hic ſanè illi obfuiſſent, vena arterialis, & arteria venalis, & dein aſperæ arteriæ ſoboles in pulmones primum ſub cordis baſi diſſectę: adeo vt illarũ cauſa, aut tam alte, priuſquã dorſum adire potuiſſet, neceſſum illi fuiſſet ſcandere, atq; modo initiũ ſumit: aut tam demiſſe deduci, ac ſub corde principium aliàs obtinuiſſet. Hic ſpeciminis

argumentorum, quibus ex venarum ſerie Galenum homines non ſecuiſſe mihi perſuadeo, finẽ poſuiſſem, niſi Syluius peculiaria loca aliàs omnes ſubticens, priuatim ęgre tuliſſet in meis libris legi, Galenum externas & ſub cute reptantes duntaxat venas in homine, citra ſectionem vidiſſe: quod mihi tam veriſimile eſt, quàm quòd maxime. Noui enim, in nulla vaſorum ſerie tantum eſſe diſcriminis, atq; in venis cutem cubiti & extremæ manus ſubeuntibus, vt raros homines eadem prorſus ſerie donatos videamus. Quia tamen Galeni eius ſeriei in tertio de Adminiſtrandis ſectionibus deſcriptionem, plurium brachijs, ſaltem in maiorum ramorum ductu, conuenire animaduerti, facile in animum duxi, eas venas illi ita viſas, vt in ſanguinis miſſione eas indies intuemur. ſed Galenum in alto corporis latitantem ramorum ſeriem ſpectaſſe, nequaquam credidi, quum eius deſcriptio magna ex parte illi non conueniat. Vt enim taceam, nos in humerarie ortu hactenus falſos, quam à iugulari altius multo quàm axillarem, cui cauæ in iugulo partitio originem præbet, enaſci, ac neſcio quibus modis ſecundum clauiculam contorqueri, libris fidentes putauimus, non intuemur humerariam circa cubiti articulum aliquo pacto penitius ramum notatu dignum immittere, & cum alio axillaris venæ ramo venam ſimilem illi conſtituere: q̃ ſub cute ex duabus conflatam propaginibus, communem rectiſſime nuncupamus, alijs quibuſdam mediæ nomen illi tribuentibus. Quum tamen Galenus in profundo corporis eundem ſcribat fieri venarum congreſſum, quem in ſuperficie prius commemorauerat: parũ animaduertens, axillarem mox à ſuo in brachium ingreſſu, in duos truncos partiri, ac vnum cuti quodam modo exporrectum, tãdem illum fieri, quem Galenus totius axillaris nomine habuit. Verum grandior trun-

Galenum internas, & in alto latitantes brachij venas, in homine non vidiſſe.

cus,hinc inde inſignes à ſe diffundens propagines,arteriæ brachium petenti toto ingreſſu iunctus, ac inter duos cubitum flectentes muſculos reconditus in cubitum fertur.eandem cum arteria diſtributionem (vti à me ſcriptum eſt) ad digitorum vſq; extrema tentans, neq; quicquam cum humeraria commune ſibi vendicans. Imo reperias non paucos, quibus ne veſtigium quidem humerariæ circa cubitum inuenias, illo quem narraui grandiori axillaris venæ trunco,cuti facile propagines offerente,quibus humerariæ vice Natura vtitur.Ad hæc,ratio Galenum mouere debuiſſet, amplas omnino venas radio, & vlnæ, & extremæ manui,debuiſſe in alto corporis diſtribui,illis multo inſigniores, & eandem magis in omnibus hominibus ſeriem ſeruãtes,quàm illæ ſunt ſuperficiariæ,inter cutem & carneã membranam ſparſæ. Quod quum ſit,qui quæſo Natura tam negligens eſſe poſſet,vt venam ſub cute ꝑ brachij longitudinem,idq; externa illius ſede,duxiſſet,ipſam nimirum humerariam, à qua dein media portio venarũ conſtituenda foret,quæ cubiti & ſummæ manus oſſibus & magno numero illa amplexantibus muſculis erant diſtribuendæ? Quinimo ſi Galeni orationem exacte diſcuſſerimus,etiam axillarem illi notam, veluti ſub cute totam ſupra cubiti articulum poſitam, recenſuit:à qua dein propaginem illam enaſci ſcripſit, quæ cum humerariæ propagine in profundo coiret. Adeo vt quum hęc videre,& in tanto doctiſſimorum hominum cœtu,præſentibus corporibus, & Galeni deſcriptionibus non oſcitanter propoſitis, demonſtrare ſolitus ſum:profecto dignus fuiſſem,quẽ Natura oculis priuaſſet,ſi non potius Galeno,quàm illi oſcitantię neutiquam accuſandæ,reclamaſſem,meq;, raram Naturæ induſtriã calumnians, & manibus, & oculis indignum oſtendiſſem. Cæterum,quum hæc de brachio-

rum venis disceptatio, ad vitiosas potius descriptiones, aut ad ea quæ Galenus præteriȷt refereda sit, quàm vt simias, & non homines, ipsum secuisse docerē: illi nunc prorsus supersedebo, orationem ad alia organa relaturus. Molestior enim est vasorum distributionis enarratio, quàm vt alias differentias adhuc in illa proponendas putem. Qua etiā ratione, in differentijs nervorum commemorandis ero succinctior: atq; vna tantum non negligenda in mediū adferetur, circa neruos sacri ossis & coccygis occurrens. Homini enim sex neruorum paria ad sacrum os referuntur, ac primum quidem inter elatiorem sacri ossis sedem, & infimam lumborū vertebram exiliens, nihil peculiare ab illis sibi vendicat qui thoracis & lumborum vertebris ascribuntur. Verum quinq; humiliora paria, non ita ex sacro osse prosiliunt, sed priusquam sacri ossis foramen dorsali medullæ paratum egrediuntur, in vtroq; latere nerui inuicem abscedunt, vna portione antrorsum, altera retrorsum petentes. ad eam nimirum rationē, qua hominis sacri ossis foramina elegantissime celata retulimus: dorsali interim medulla ex sacri ossis fine, posteriori in parte decidente. In simijs vero, primum sacri ossis neruorū par, & deinde duo reliqua, hominis neruorū egressui conueniunt, neq; illis plura tribus in osse sacro coniugijs possunt ascribi. At dorsalis medulla inibi non cessans, sed per ossicula, quæ Galenus coccygis ossis loco habuit, quæq; lumborum vertebris imagine plurimum respondent, repens, tot neruorum paria dimittit, quot ossicula perreptat, quæ Galenus in simijs tria censuit, triaq; ob id paria coccygis ossis ascribens: quum interim à vero coccygis osse nullus in homine pendeat neruus, neq; dorsalis medulla in illud pertingat. Non est interim negligendum, caudatis simijs canibusq; haud tria tātum paria ad illorū coccygis ossis

Duæ ex neruis rationes, quibus homines a Galeno non sectos esse constat.

officula referri, verum tot, quot illis eiusmodi obtigerunt officula, sunt quoque neruorum paria aucto numero recensenda. Adeo vt Galeni in libro de Offibus descriptio, in neruorum serie ad simias, neutiquam vero ad hominem sit referenda. In fragmento autem de Neruorum sectione, quod vix Galeno ascribi cuperem, aut saltem deprauatum haberi velim, illorū neruorum nulla incidit mentio. Quam apte vero, quū libros de Vsu partiū scriberet, eos assecutus sit, nemo ambiget, qui illum quatuor duntaxat ossa sub lumborum vertebris tunc enumerasse, vel cognouisse, perspectum habet. Quia tamen non multum a numero parium recensendo, in illis libris aberrat: aliorum anatomicorū opera, qui homines secabant, eo in loco vsum esse, mihi in animum ducere cogor. Præterea, ex descriptionum quibus neruorum brachium & femur petentiū seriem, vt eam in scholis ostendere soleo, pro mea virili persequor, cum Galeni descriptionibus collatione, satis constat, eas non esse conformes. Num vero id in simiarum ad homines differentiam vndequaque reijciendum sit, ideo non subijciam, quod neruos simiarū sedulo aggressus non fuerim. At nunc tempestiuum erit, aliqua in visceribus, corporisque cauitatibus discrimina, in præsentem persuasionem quoque cōmemorare: vbi primū omenti (vt peritonæi in porcis & simijs duriciē silentio prætereeam, quæ Galeni circa id administrationes facile in animalibus illis admittit: quum interim ob tenuitatem molliciemque in hominibus, parum voti compos fieri soleam) situs sese offert. Rarissimos enim omnino reperies homines, quibus omentū intestinis ad pubem vsque obuolutum visitur: sed magna ex parte super coli regionē, quę ventriculo secundum corporis latitudinem exporrigitur, retractum spectatur, humillima sua sede, quæ in sinistro latere ma

Rationes quædā ex ijs quæ peritonęo cō tinent, desumptæ.

gis quàm dextro descendit, ad vmbilici regionem neu tiquam pertigens: quamuis manuum dein opera deorsum velli, ac intestinis ad pubem vsq; obduci queat. In simijs vero & canibus, nunquam non super omnia intestina sic extensum occurrit, vt inter vesicam & rectum intestinum in maribus quidem, in femellis autem inter vterũ & vesicam quoq; subsistat. Dein me non fugit, homines ἐπιπλοκομιστὰς aliquibus ab omenti mole & eius gestatione appellatos, atq; Galenum inde homini maximum obtigisse omentum arbitratũ: quum meo iudicio porcos, canes, simias multo maius quàm hominem nancisci censeam, vti ex tabe confectis, & rursus obœsis admodum mulieribus coniÿcere cogor. Neq; abdomen præpinguibus his hominibus sesquipede extans, vt forte Galenus sibi persuadebat, eam molem tumoremq; ab omento minima ex parte sibi vendicat: quanquam id Galenum sensisse, non mirum esse debet, quum nullibi constet ipsum adipem inter cutem & carneam membranam hominibus repositam, vt antea monui, cognouisse. At notatu magis dignum discrimen, quo Galenum hominẽ non secuisse colligas, ex omenti ad colum intestinũ nexu occurrit. In canibus enim ne fibræ quidem alicuius beneficio intestinis committitur: in hominibus autem tota coli pars, à liene sub iecore exporrecta, nullius corporis interuentu dorso alligatur, aut veluti à mesenterio continetur, quàm ea membrana, quæ quidem Aristoteli & multis anatomicis propter hominum sectionẽ omenti loco nõ censetur, sed mihi pro humiliori ipsius membrana est habenda: quòd perinde atq; humilior omenti in canibus & simÿs membrana, venæ portæ & arteriarum & neruorum seriem suffulcit, ac corpus illud glandulosum ventriculi posteriori sedi substratũ continet. Ea itaq; membrana, colum in hominibus dorso

dorso firmat, & dein omenti humilior posterior'ue pò tius pars quæ sub colo, intestinis obducitur, veluti à co lo initiũ sumit, non manifesto illi omenti parti conti nuatum, quam colo mesenterij vice hoc loco hominibus esse diximus: quum interim in simijs par propemo dum, vt in canibus, spectetur continuitas, ac fibris tan tum aliquot, & raro nexu priuatim in simijs (vti rectè à Galeno scriptum est) colo committatur. adeo vt simiæ medium quid inter homines & canes sortitæ sint: euidentissimumq; haberi debeat, in omenti historia Galenum simiam, neutiquam vero hominem descripsisse. Quod nũ & in intestinis vsuuenerit, liquido deprehendetur, quum cæcum intestinum in canibus viderimus amplum & magnum, atq; adhuc amplius in gliribus & sciuris: ad dein veluti ex dextro coli late re pronatum, aut colo continuum. in homine vero spe ctauerimus gracile illud lumbrici modo inuolutum corpus, hic ex coli intestini initio ex sinistro magis late re eductum, & pariter cum cæco canum intestino in dextro ileo repositum. Si inquam hæc expenderimus, proculdubio Galenum hominis intestina exami nasse diffitebimur. atque ex illius historia, omnes qui Galenum secuti sunt medicos, saccum quendam in ho mine finxisse annuimus: quum gracile illud corpus in hominibus nulla ex parte crassiorum intestinorum nu mero ascribi valeat, neq; ambigendum sit, à veteribus cæci intestini nomine donatum fuisse. Verum si quis simplicem canis, ad dextri renis regionem, intesti norum seriem expenderit, ac dein hominis globum il lum extuberantem, coli intestini exordij, & gracilium intestinorum cum ipso nexum, & appendicis cæcum intestinum appellati exortum, animaduerterit: quãq; illa diffusa & eleganti historia opus habeant, non neglexerit; meo sanè iudicio promptissime cõcedet, Ga-

F

senum hæc in homine non esse scrutatum : ideoq; non aliam in suis libris historiam, quàm quæ cani accommodari posset, reliquisse. imo si canis intestina non diligenter examinassem, atque Galenum de simijs tantum sermonẽ instituisse fuissem arbitratus, sanè propter aliorum anatomicorum sententiam, Galenum cęci intestini mentionem fecisse faterer : quũ (si recte memini) caudatæ simię in hoc à canibus varient, quòd nullo cęco intestino sint prędite, pręterquam quòd Galenus interdum intestina enumerans, cęci nullam faciat mentionem. Sed demus hęc esse exigua, quanam oscitantia quęso putaremus Galenum pręterijsse anfractum, ductumq; coli intestini, quem versus vmbilicum in dextro latere molitur, vbi recto intestino est conterminum : si ab illo in homine ita fuisset animaduersus, vt in canibus nullo eiusmodi anfractu colum ferri spectauit ? vti quoq; reuolutionis non meminit, quam colum supra lienem molitur, medicis, quum de sinistri lateris colico cruciatu disceptant, neutiquam parui pendendam. Adhęc, vt aliquando ab intestinis me expediã, si Galenus tam hominis quàm porci ac bouis intestina spectasset, & nõ hominis intestina canibus & simijs respondere fuisset arbitratus, neutiquam apud illum legeremus, quorundam animalium colum intestinum validis ligamentis donari, ac vtrinq; veluti in globulos extuberare. nam proculdubio eiusmodi coli formam homini tribuisset, illũ non ab animalibus distinguens, quæ parẽ hac imagine coli conformationem obtinẽt. Haudquaquam enim ignoras, quantum in coli intestini hominis & porci, forma structuraq;, a canum intestino, quod Galenus humani intestini vice descripsit, differentię ac discriminis appareat. Ex Galeno non adeo cõspicue, atq; ex illum secutis anatomicis colligere possumus, iecur in quinq;

lobos seu fibras diuisum, manus ritu vẽtriculum amplecti. quamuis satis constet, Galenum vel ex aphorismo decimo octauo sextę sectionis, iecur in fibras dissectum putauisse: vti in simijs, canibus & porcis in fibras ita dispartitum cernimus, ut peculiaris substantię iecoris interuentu non videantur cõmissę. quum interim hominis iecur vnicum continuumq; sit corpus, nihil minus quàm in fibras sectum, et rimula, quo venã ex umbilico profectã admittit, tam leuis est, ut in duas fibras illud eius beneficio partitum, nequaquam censeri debeat, quum rimula illa ne sextam quidem crassitiei iecoris sedem intersecet, ita vt humanum iecur Galenum non obseruasse, neminem deceat ambigere. Vt ligamentum illud pretercam, homini, non autem canibus, aut non caudatis simijs donatum, quod ab anteriori corporis sede in posteriora recte incedens, iecur septo transuerso nectit, ex dextro latere transitus cauæ venæ per septum. Atque huic respondet iecoris in homine ad anteriorem peritonęi sedem nexus, in hominibus perpetuo, secus quàm in canibus, sese offerens, beneficio venæ ab vmbilico in iecur porrectę. Galeni enim est sententia, venam illam & arterias fœtui peculiares, simul cũ meatu vrinam ex vesica inter intimum et secundum fœtus inuolucrum deferente, in natis animalibus prorsus absumi: perinde atq; in canibus non admodum senibus, eorum vasorum nullum extat vestigium: quũ tamen in hominibus ad extremum vsq; senium, quatuor illa organa secantibus sint obuia, non quidem caua, & eodem quo ante partum munere fungentia, sed funiculorũ modo cõspicua, multoq; adipe enutrita. Adeo vt vmbilici vena elegans admodum vinculum iecori humano pręstet, quo anteriori peritonei sedi (quemad modum paulo ante dicebam) nectitur. Quamuis pa-

ri quoque ratione, vesicæ ad peritonæum coalitus, indicio sit, humanam vesicam Galeno non obseruatam. Videmus enim canis ac simiæ, vti bouis & ouis, vesicam toto ipsius corpore seu fundo, vix processu quodã & leui membraneoq; ligamento peritonæo cõmitti: quum interim tota anterior humanæ vesicæ sedes peritonæo pertinacissime cõnascatur, neq; vlla in parte ab illo dehiscat: præterquam quod cõmemoratę fœtus arteriæ, & meatus vrinæ fœtus deducendæ paratus ad hunc connexum non perfunctorie conferant, longeq; aliam hominibus quàm dictis animalib. vesicæ nexus speciem parent. Quàm vero discrimen hoc sit expendendum, inde non leuiter iudico, quod tot vulnera ex pube in vesicæ amplitudinẽ penetrantia, ideo que vrinæ viam præbẽtia, leui opera curari experior. quum interim, si par in homine atque in cane vesicæ ad peritonæum foret commissura, & nõ maior quàm ad intestina, aut ventriculum continuitas, in illorũ vulnerum curatione nulla esset relicta spes. Præterea, si Galenus lienis situm, ipsiusq; ad ventriculum nexum paulo absolutius descripsisset, possemus dubitare, num ex canum sectione lienem adeo in corporis anteriora, ac deorsum ad humillimam ventriculi sedem locari, et tam obscure necti arbitratus fuisset, quàm medicorũ anatomicorumq; vulgus existimat. est namq; non mediocris in homine ad canem, aut simiam, hac in parte differentia. Cæterum ex prolixa penis apud Galenũ historia, & qua plurimum oblectatus videtur descriptione, ac dein ex sedula virilis membri dissectione, nihil sane manifestius est, quàm id à Galeno nunquam esse tractatum. Sedulo enim illius compositionis rationem exquirens, & boum taurorumq; penis, quo in scuticis aut interdum vinculis quibusdam apparãdis vtimur, memor, cauum nescio quem neruum effingit:

aliaq; multa, duobus illis corporibus humanũ penem præcipue efformantibus parum conuenientia profert, quæ fungosa & veluti carnea constat substantia, crassa insigniter membrana, conuoluta: quemadmodum Aristoteles, aut is ex cuius relatu ipse anatomica conscripsit, non perfunctorie videtur animaduertisse. adeo sanè, vt Galeni historiam meæ satis diffusæ, neque hic ob prolixitatem repetendæ descriptioni, aut virilis penis inter secandum structuræ conferenti, nihil manifestius occursurum sit, quàm illa eleganter tradita, quæ citra anatomen erant obuia: illa vero quæ eius beneficio venerant examinanda, ab hominis constructione multis numeris variare. Vt vero vterus tum in situ, tum forma, nexu, substantia, vasorum insertionibus, ac ĳs deniq; omnibus quæ in partium historia examinamus, permulta habet animaduersione digna, & quę non leui succinctoq; sermone, à Galeno in primis, Attico, & laborem in scribendo haud fugiente, comprehendi possent: non mirum videri debet, si, quum peculiarem de Vteri dissectione librum descripserit, mihi ex communi qua illum homines non aggressum duco coniectura, pleraq; occurrant, quibus meæ sententiæ robur adĳciam. Primum itaq; in libro de Vteri dissectione animaduertendum venit, quòd vaccæ & capræ vterum muliebri non semel ex proposito similem esse testatur. neq; ipse alicuius inter eos vteros meminit discriminis, nisi quòd aliorum dissectionis procerũ autoritatis occasione, nonnullis aperte contradicere non ausus fuerit, quæ illorum aliqui de muliebri vtero priuatim scripserant, quæ interim in suis vaccarũ vteris non occurrerent. Ait enim, illis non facile contradicendum, quòd constaret ipsos anatomes cognitionem non in brutis animalibus, sed in hominibus adeptos: sibi id quoq; non ascribens, sed suas simias sermoni,

mulierum loco, inferens. Deinde quum nonnulli rursus à Galeno cōmemorati dissectionum professores, caprarum & vaccarum vterum (ex quorum numero fuit Praxagoras) descripsissent, prioribus dissona tradentes, non sine voluptate, qui mihi secanti adesse solent in scholis obseruabant, quàm anxius videatur Galenus, quorum sententię ipsi acquiescendum sit, quidq; in vniuersum de vtero statuendum veniat: quod videlicet in vaccis posteriorum historiam reperiret, prioribus tantum tribuens, ac sibi non sectarum mulierum conscius, vt aperte illorum sententiam refellere nollet. Quando quidem igitur humanus vterus à vaccino plurimum differt, in promptu sunt argumēta, quibus Galenum, vterum humanum non secuisse, planè liceat cognoscere. Vaccinus enim vterus os sacrū in situ excedit, ab intestino recto etiam illic supra vasa lumbis exporrecta sursum declinans, vbi lumborum infimę consistunt vertebrę. adeo vt hic Galeni descriptio illi quadret, quum non pręgnans mulieris vterus situ non tam alte ascendat, vt longo interuallo eousq; pertingat, vbi sacrum os infimæ lumborum vertebrę cōmittitur: neq; etiam perinde, vt vaccarū ac canū quoq; vteri, vesicam in superiora excedit. lōgissima enim est quadrupedū uteri ceruix, seu collū: idq; magis erectū, quàm vteri muliebris. adeo, vt vel huius gratia situm esse varium, nemini mirandū sit. Atq; ex hoc differente situ, non possumus ambigere, Galenum muliebris vteri ceruicis longitudinem digitis duntaxat ex virilis penis longitudine metitū esse. nam aliàs non tā altū vtero ascripsisset sitū, si vel illa ipsi constitisset. Formā vteri describens, Herophili sententiæ videtur acquiescere, quum illam vesicæ compararat. At nonnihil infra non amplius sibi consentit, vbi de cornibus disputās etiam aliquousq; Herophili

verba mulieribus congrua, in suũ vsum refert: et pergens varia anatomicorũ exposita sententia, se iudicẽ statuit, ac demũ vaccinum vterũ humano similem affirmans, se turpiter prodit, cornua & formã, quod ad mulieres attinet, secus q̃ Herophilus, nõ vere enarrãs. Est enim humanus vterus quodãmodo vesicę instar rotundus, anteriori & posteriori sede compressus, ac proinde latior, q̃ profundior. Deinde superiori sede, videtur quoq; nonnihil depressus, & quartã circuli partẽ, aut crescentẽ modo lunã referre. quũ alias, si vesicę instar protuberaret, semicirculũ ex toto circulo exprimeret, atque ita superior vteri pars veluti in tubera cessat, capitis vituli in modum, quod cornua paulo post est educturum. Ea tubera apicesq; Herophilo cornua, in muliebri vtero, fuerunt indubie nominata. In canibus & suibus vterus statim ex sui fundi cum ceruice coalitu, in duas partes ita dirimitur, ac si indicẽ à medio maxime abduceres, & singulos digitos, singulas vteri partes fingeres. Hęc non prægnantibus nullibi inflexerę apparent. prægnantibus autem, pro fœtum numero complicantur. Illi enim seriatim ĩ istis vteri partibus continentur. vnde etiam qui eorum animalium historiam ex sectione narrauerunt, illas vteri partes, quũ magno & insigni cornu satis respondeãt, cornua appellarunt, illis fœtus contineri & amplecti non incommode tradentes. In vaccis vero omnia secus habent: fundum enim, si integrum & extimo ipsius inuolucro non detectum spectaueris, à ceruice sursum simplex longo ductu ferri visitur, forma non globosa, sed quasi tereti anterius & posterius, perinde ac si duo digiti inuicem fascia obducti proponerentur, compressa. Dein fundũ quasi in duo arietum cornua inuicem cedentia dirimitur. Neq; scio, an quicquam in vniuerso corpore propius alicui assimilaueris,

atq; has vaccini vteri partes arietum cornibus comparare poſſis. Et quoniam fœtus in altera fundi parte (eſt enim illud, vt mox dicam, geminũ) humilius ſubſiſtit, quàm vteri in ea cornua eſt deductio: & quoniam iccirco in illis fœtus, vt ſic dicam, non complectitur, quid mirum eſt, Galenum in cornuum narratione ita eſſe perplexum? quum de differentibus prorſus inter ſe vteris, pugnantia occurrent anatomicorum dogmata? Verum pulchre & callide ſeſe ſubductum putat, quando cornuum actionem, functionemq; in alium locum referendam cenſet: quem apud illum nuſquam reperias. Seminalium vaſorum ingreſſus omnibus vteris accidit, in extremos illius apices. mulieribus quidem, in protuberantia vtrinq; ſuperioris vteri ſedis capitula: canibus autem, in ſummum partium, quas diremptis inuicem digitis comparauimus. vt vaccis in apices earum vteri partium, quæ arietum cornuũ modo, belle implicantur: vti à Galeno quoq; optime eſt animaduerſum, id alios latuiſſe diſſectionum profeſſores atteſtante. Quanquam non ſatis augurari queo, quę'nam vaſa Galenus Herophilo, & alijs quibus cõtradicere ob magnam quæ in aliarum partium enarratione occurrit diligentiam, vereretur, cognita ſcribit, quæ ceruici veſicę insererentur. Videtur namq; Galenus arbitrari, non minus quàm in viris, glandoſum illum aſſiſtentem nobis appellatum, muliebris veſicæ ceruici connatum: ac dein vaſa comperiri, quę à teſtibus veſicæ ceruici in mulieribus ad corpus illud implãtarentur. Si Galenus id apud Herophilum legit, ipſeq; in eadem fuit ſententia, lubens fateor, me illud glandoſum corpus, neq; etiam vaſa illa ſeminaria à teſtibus delata, in mulieribus, vt neq; in brutis pariter, inueniſſe. imo Galeni autoritas mihi hac in parte tantiſper ſuſpecta erit, donec ab aliquo huiuſmodi in corporibus

reperiri audiuero: atq; qua ratione ipsa expendere possim, certior reddar. quorum nullam interim in mulieribus necessitatem expendo. Nolim enim hic de prægnantium, quibus fundi vteri os arctissime claudi nullis nõ in confesso est, coitu quicquã comminisci. Similis mihi est sententia de venis & arterijs, vterum, præter vasa seminis materiam deferentia, ab illis quæ in renes feruntur, petentibus: quæ Herophilus in quibusdã mulieribus videri tradidit. vti Galenus illũ in multis mulieribus eas reperisse non dubitat: aliter scripturus, si & ipse quoq; mulierem vnquam fuisset aggressus, ac perinde vt in simijs illas desiderari animaduertisset. Nam quum ait, non nisi rarissime in simijs illas venas arteriasq; à se repertas: nõ aliter mihi persuadeo id ab ipso scriptum, quàm ego variam neruorum & vasorum in quibusdam sedibus seriem commemorans, aliquando hoc, aut illo modo ipsam occurrere, vel ideo adijcere coactus sum, quòd Galeno, etsi secus semper obseruassem, initio repugnare veritus sum. Huiusmodi in meis libris locus est, de humerariæ à caua ortu, de neruorum in tibia & pede distributione, ac quorundam neruorum in brachio congressu. Verum sermo ad vterum est reducendus, cuius ad alias partes cõtactum à Galeno in mulieribus imaginari, situs & forma ipsum latentes plus satis arguunt. Vti magnitudinem male commemorat, arbitratus vteri fundum in mulieribus multo maius esse, quàm reuera visitur. nũquam enim non prægnantis mulieris vterus mihi occurrit, cui trium digitorũ latitudinem tribuere potuissem. neq; etiam fundi longitudo vnquam trium digitorum latitudinem superauit. Ceruicis longitudo pro illius extensione varia se exhibuit. est enim corpus mẽbraneum, nerueumq;, ac proinde plus quàm nonnullis arrideat, sequax. Quare etiam opinor, ex pudendi

muliebris cum vaccarum & caprarum discrimine, Galenum arbitratum esse, ceruicem vteri muliebris tam musculosam & carneam esse: atque illam aliter quàm reuera sit, commemorat. Rursus, vt Galenus duos sinus in vaccino vtero recte constituit, quũ vnicus ĩ muliebri sit: ita quoq; vaccini vteri tunicas recte describit, procul ab vteri muliebris cõstructione aberrans. Est enim vna peculiaris in muliere tunica, quę alia à peritonęo & ligamentis vterum continentibus pronata, obuoluitur. in vaccis vero, vt fundum vteri statim ĩ duas partes diuisum diximus, ita quoq; vtraque pars sua peculiari efformatur tunica: adeo vt hoc nomine Galenus vteri tunicam prodigerit esse geminam, cui alia simplex à peritonęo obducitur: quam ideo vnius tantum loco habet, quòd duas fundi partes ita simul inuestit, vt inter duarum partium commissuram non intercedat, fascię in modum, qua duos digitos aut cornuum arietis radices ac principia simul vnaq; obuolueres. Occurrit enim vt ĩ vteri forma, ita quoq; in tunicis propter vteri diuisionem differentia, qua Galenus muliebrem vterum à vaccino differre ignorauit. In pręsentia, ne vteri sermonem nimium educã, pretereundus non est locus libri de Vteri dissectione, quo Galenus perinde anxius perplexusq; mihi videtur, atq; nos interdum versatilẽ animum huc atque illuc impelli sentimus, quoties pugnantibus autorum dogmatibus obruimur. Legerat enim Galenus primarios dissectionũ professores, muliebrem vterum acetabulis priuare, & tamen cornutorum animalium vteris ea tribuere. aliĳs interim, qui perinde atque ipse vaccinum vterum muliebri similem ducerent, acetabula vtero ascribentibus. Huc etiam accedente Hippocrate, qui in Aphorismis acetabulorum meminit, aliud lõge eo nomine subaudiens, quàm id cui ab ace-

tabuli nominis in dissectionibus institutore, ipsum attributum, nemo debet ambigere, qui uariorum utero rum sectionem est aggressus. Mihi enim facile constat acetabuli nomen ad tria inter se diuersa, ab autorib. relatū: adeo ut ex rei cognitione, quid quisq; sibi uellet, Galenum animaduertisse oportuerit. Primum itaque acetabuli nomine in rotundis, & instar semisphęrę cauis sinibus describēdis vtimur, hac ratione omnes profundos ossium sinus, ac in primis ossis coxendicis sinum quo femoris caput suscipitur, acetabulum nuncupantes: nomen, vt in meis libris tradidi, ab herbę nobis acetabulum, aut veneris hortus, vmbilicus ue nuncupatę, & acetabuli mensuræ forma, ducentes. Iā in vaccino, aut ouillo, aut bubulo, aut ceruino vtero, qui nuper cōcepit, plurimę foueę conspiciuntur, quæ labris suis in vteri cauitatē protuberant, & ita sinuatę sunt, ac si quis dimidias illis impressisset pisas. adeo vt nemo ita à me admonitus ambigere debeat, sinus tales acetabula primum esse nuncupatos. Quia vero illi consurgunt, paranturq; ex tuberibus in vtero nō pręgnante ita conspicuis, vt illos prostantibus in ano venulis, vnde sanguis nonnunquam per interualla promanat, anatomici assimilauerint: mirū non est, & ipsis tuberibus nomen acetabuli secundario esse accommodatum, vtcunq; parum apte: quū sinus, nisi animal cornutū aliquandiu genituram retinuerit, neutiquam sint. Rursus quia ex illis sinibus venę & arterię in extimum fœtus inuolucrum procreantur, non mirum esse debet, venas illas et arterias de nouo inter inuolucrum id et internam vteri superficiem generatas, acetabulorū nomine quibusdam appellatas. vti nimium sane constat, Hippocratem eo nomine vsum, quando de bimestri aut trimestri abortu sermonē instituebat, & rationem (quā alias ferè semper subticere solet) ad

mucum retulit, quo noua illa & inualida vasa, quibus genitura suffulcitur, turgerent. Certum enim est bimestrem, & multo adhuc minus trimestrem fœtum, vel in vaccis, sinibus illis solis, aut asperitatibus ira retineri, vt sepias & loligines suis promuscidibus, quas acetabulis plenas cernimus, ad scopulos asperasq; regiones hęrere nemo ambigit. Quum itaq; eiusmodi vasa in mulieribus perinde atq; in vaccis habeantur, acetabuli nomen illa ratione non esset perperam mulieri in eo significato attributum. Verum quia muliebris vterus tubera illa extantia in sua amplitudine neutiquam exhibet, & quia deficientibus tuberibus sinus illi ad formam sinus coxendicis ossis exculpti, constitui nequeunt, liquido patet, neq; primum, neque secũdum acetabulorum nomen, mulieri ascribendũ. adeo vt Galenus hic minime perplexus fuisset, si muliebri vtero cum vaccino pugnante, sese etiam exercuisset.

Nonnullę coniecturæ ab illis partibus pendẽtes, quę thorace continentur.

In fœtus quoq; inuolucris permultum est discriminis, sed opportunius ad parũ veras descriptiones illa asseruabimus, ad secundam nunc corporis cauitatem, thoracem'ue, sermonem dirigentes. Qui succinctior futurus est, propter venæ cauæ ductũ superius commemoratum, in cuius explicatione memini, quo'nam pacto interdiuidentes thoracem membranæ in canibus & simijs, insignem supra neruosam septi trãsuersi partem, & sub cordis canini inuolucro constituant cauitatem, in homine neutiquam occurrentem. Vti neq; peculiaris pulmonis lobus seu fibra inibi reperitur, quæ illam cauitatem occupans, manus & elegãtissimi fulcri modo, cauam venam illac prorepentem sustineret, tutoq; deduceret, & quinta pulmonis fibra à Galeno est nominata: quum alioquin duę in dextro, & totidem in sinistro latere inuenias. adeo vt hæc cauitas, & illa pulmonis fibra, Galenum simias canesq;, non autem ho-

mines ſecuiſſe, planè comprobent. Perinde atq; cordis inuolucrum, quod Galenus à ſepto tranſuerſo diſſitum, illicq; non connatum, narrat, vti ſanè in canibus & ſimijs tantum à ſepto remouetur, quanta nuper cōmemorata viſitur cauitas. In homine autem, tota humiliori ſua ſede, inſigni amplitudine ſepti trāſuerſi neruoſæ regioni connaſcitur, vniturq; , & alium prorſus ſitum in homine quàm in canibus aut ſimijs ſibi vendicat, pro cordis nimirum ſitus varietate. neceſſum enim eſt, arculam inuolucrumq; cordis parem cum illo ſitum obtinere. Quòd vero alius cordis ſitus in hominibus, quàm in canibus & ſimijs, occurrat, ex anatome & ratione liquido conſtat. Si enim expenderimus oſſis pectoris in hominibus longitudinem, illam cum canino pectoris oſſe conferentes: prompte etiam animaduertemus, humanum cor alioquin ex proportione maximum, non tam rectum atq; ſecundum longitudinem corporis incedentem ſitum ſibi vendicare, quàm Galenus in ſimijs & canibus cordi aſcribit, noſq; inter diſſecandum apertiſſime obſeruamus. Humani enim cordis baſe thoracis medium, quod ad dextrum & ſiniſtrum ſpectat, occupante, ac veluti tranſuerſim locata, reliquum cordis corpus in ſiniſtrum latus admodū oblique deorſum fertur, ſiniſtræ ſepti tranſuerſi ſedi innitens, quemadmodum inuolucrum ſepto inibi connatum retulit. Perinde profectò, ac ſi humanum cor ad tranſuerſum hunc ſitum cogeretur, neq; libere rectius deorſum duci potuiſſet. Vti caninum cor locari nouimus, quod ſuo mucrone, nō autem toto corpore, ex obliquo nonnihil ſitu, ad ſiniſtrum latus ſurſum nutat. Quum itaq; Galenus eum ſitum in canibus & ſimijs obſeruauerit, hominemq; nunquam aggreſſus fuerit, haud mirum nobis eſſe debet, humani cordis ſitum ab illo non commemoratum: & Galenum ſimplici ſitus

sui enarratione non contentum, quinimo in Aristotelem & alios prolixe inuectum, qui humani cordis, ita vti in anatome occurrit, et ratio quoq; dictitat, situm nobis tradiderunt. Cæterum quod ad cerebrum attinet, nimium constat, boum cerebra ad illius inspectionem & anatomen à Galeno esse adhibita, quum nullius animalis cerebri alioquin apud illum fiat mentio: & quia in cerebris boum, vt ferè & aliorum animalium, non magna cum hominibus est differentia, paucæ occurrunt coniecturæ, quib. in tertia corporis cauitate, in ipsa nimirum caluaria, Galenum homines non secuisse conficeremus. Atq; harum vna, neq; illa vulgaris, ex cerebelli situ & conformatione dependet. In bobus enim, quemadmodum Galeni quoq; habet descriptio, cerebellum posteriorem occipitis sedem occupat, extra cerebri posteriorem regionem in posteriora eductum. quum tamen in homine prorsus cerebro subijciatur, & extima cerebri in occipitio pars, in posteriora & in occipitium multo magis protēdatur, quàm cerebelli posterior sedes. Deinde bouis cerebellum altius in occipitio conscendit, quàm hominis, cui cerebellum superiori sede est latum & compressum, bouis interim cerebello in ea sede rotundo & sphærico, ac ad suturæ Λ imaginem exprimētis elatiorem sedem usq; conscendente. Quum tamen humani cerebelli apex in medio tantum ductus consistat, qui à foramine dorsali medullæ in occipitis osse exculpto, ad dictam nuper suturæ Λ similis sedem metitur. vnde etiam non mirum est, Galenum in situs congregationis duorum primorum duræ membranæ sinuum descriptione, haud obscure ostendere, in bouis, non autem hominis dissectione se versatum. Consistit enim congressus ille ad elatissimam nuper commemoratam cerebelli sedem, quæ in hominibus à bobus differt, Galeniq; descriptio

Rationes ex iis quę caluaria continentur petitę.

his satis conuenit, ab illis interim abhorrens. Vti etiam plexus arteriarum ad cerebri basim in bobus magis, quàm hominibus, à Galeno visus narrabitur, vbi illum in rerum historia veritati pepercisse, paulo post enitar ostendere. Iam enim nimius videbor, in differentijs inter hominem & alia bruta adferendis, ex quibus Galenum hominum corpora non spectasse comprobarem. Vnde etiam illis finem imponam, si mulatque addidero, hoc in primis apud Galenum mirandum, quod suis confidens simijs, toties Veteribus dissectionum professoribus immerito contradixerit, illosq; oscitantiæ arguerit, quod quæ ipse in simijs reperiret, illi aut omisissent, aut aliter descripsissent, prout nimirum in hominibus illa ipsis obuersabantur. Atque huiusmodi locus sese offert in suturarum superioris maxillæ historia, vbi Galenus alios anatomicos duas non vidisse, aut quasi non expendendas præterijsse scribit: quum interim Galenus ex simia in eam opinionem venerit, illis hominis fabricam recte narrantibus. Talis quoq; est processus ille in lumborum vertebris, quo simiæ & canes donantur, quem ab alijs præteritum neglectumq; scribit, quum homines illo destitui, nihil sit certius. Dein quum ipsi totum pectoris os gladio cõpararunt, Galeno interim mucronatã cartilaginem ad gladiũ propter suas simias & canes referente. Quàm prolixe & sæpe Galenus veteres arguit, quòd musculum ex carnea membrana in axilla & thoracis latere efformatum non cognouerint? quum is in hominibus neutiquam reperiatur. Neq; minus sibi placet, quòd ex musculis scapulam attollentibus, aliquot non obseruauerint: quum nos ex accurrata dissectione simias duobus abundare nouerimus. Rursus quis ferre posset, Galenum alijs in secundo pari musculorum caput mouentium, nescio

LOCA nonnulla, q̃bus Galenus aperte Veteres reprehendit, q̃ homines, nõ autem cũ illo simias secuissent.

quam oscitantiam ascribere: quum tam differens sit hoc in loco à simia aut cane homo, ipseq; nihil minus quàm hominis musculos persequatur: vti & de musculo constat à clauicula & pectoris osse in mãmillarem capitis processum inserto, capitisq; motibus subseruiẽte, in cuius descriptione longe præter meritum Galenus suarum simiarum occasione veteribus obstrepit. Ita quoq; non mirum est, Galenũ alios incusare, quòd musculum præterierint, quem in caudatis simijs & canibus recti musculi abdominis partem esse videmus, secundum pectoris ossis latus ad clauiculam vsq; costarum cartilaginibus exporrectam, qua homines omnino carent. Simili ratione eos incusat, quòd eũ ignorauerint musculum, qui à superioribus ceruicis vertebris, costis offertur, secundum anteriorem musculi sedem, qui thoracem mouentium secundus statuitur, descendens. nam hunc in homine desiderari, satis conspicuum est. Quum portionis maioris musculi, quem ego femur mouentium quintum numero, atq; inter tibiæ motores neutiquam refero, meminit, quæ tendine interno femoris capiti inseritur, alios reprehẽdit, quòd eam insertionem tendine, non autem carnea implantatione fieri scripsissent, vti in suis simijs ipsi occurrebat. Item alios carpit, quòd tendines musculorum tibiam mouentes, illiusq; anteriori parti insertos, teretes descripserint: non autem vt in simijs videntur, latos. Insuper quàm sæpe quosdam incessit, quod musculum omisissent, à quo latescẽs pedis tendo educeretur: quũ tamen ipsius descriptio non hominibus sed simijs potius conueniat. Alios etiam notat, quòd quartũ pedem mouentiũ musculum carnea insertione calcis ossi implantari ignorauerint: quum interim exquisitũ prorsus tendinem in hominibus, secus quàm simijs, sibi vẽdicet. Sed quid manifestius (vt cordis situm, pluraq;

eius

eius generis loca ſubticeam) hanc falſam Galeni accuſationem, & negligentiæ impoſitionem arguet, venæ cauæ per ſeptum tranſuerſum ductu, & illam ſuffulciente pulmonis fibra: Galenus enim, quum ſimias ſuas ſcinderet, illasq́ à veterum qui hominum diſſectionibus ſeſe exercebant hiſtoria abeſſe videret, non ueritus eſt teſtari, eos illã pulmonis fibram, & neſcio quæ alia, latuiſſe. Adeò vt magis impius cenſeri deberem, ſi in vera hominis fabricæ hiſtoria Veteres illos non excuſaſſem: quàm ſi propter inſignem quo erga Galenum laboro affectum, ſingularemq; obſeruantiam, contra oculorum teſtimonium, reiq; veritatem, illius placita vndiq; imperturbata reliquiſſem: atq; hoc noſtrum ſeculum, perinde atq; omnia quæ Galenum ſecuta ſunt, hallucinari, & Græcorum impoſturam latere voluiſſem. QVVM itaq; mi Ioachime, meis ad Syluium literis huiuſmodi, quæ nimis cumulatim ſeſe offerunt, ad eum locum reſpondiſſem, quo ægre ferebat, à me propoſitum, homines à Galeno nõ diſſectos: ad illum veni, quo nihil perperam ab ipſo neq; traditum, neq; ſcriptum affirmabat. Atq; hic primùm cœpi oſtendere, quàm in Galenum eſſemus impij, ſi in deſcribenda hominis fabrica, illi tot falſas deſcriptiones imponeremus, quot nobis ad hominis cũ ſimia diſcrimen, in ſuis libris occurrunt. & vt illius autoritatem tueremur, in illarũ excuſationem non ſemel dicere mallemus, illum ex ſimiarũ potiſſimũ inſpectione Anatomen docuiſſe: in hoc errãtem, quòd ſimias hominibus nimiũ ſimiles ſtatueret. Ac proinde, ea quę apud Galenum ab hominis fabrica, propter ſimias bruta'ue differunt, in nõ verarum deſcriptionum claſſem haudquaquã reponenda duxi: ſed aliquot alias, vti in ampliſſimo parũ obſeruatorum à Galeno locorũ campo ſeſe offerebãt, ad hunc penè modũ ſubieci. Galenus oſſium differen-

NON omnia in partium hiſtoria a Galeno recte tradita & deſcripta.

In oſſibus

aliquot parum veræ descriptiones.

tiam ex appendicibus constituens, nõ solis magnis & grandibus ossibus appendices haud recte tribuit: quũ digitorũ ossa, & post brachialis & pedij appendicibus donari nimium constet. quemadmodum & totam ex gingiuis extantem dentium partem, in pueris quoque appendicem esse liquet. vt vertebras taceam, in minorum quoq; ossium numero recensendas, quarum quędam, vt propemodum thoracis & lumborum omnes, etiam quinq; appendicibus ornari cernuntur. Quæ etiam argumento sunt, nõ illis tantum ossibus (etsi alia Galeni sit sententia) appendices obtigisse, quæ amplũ sinum medulla quæ osseis fibris non interstinguitur, oppletum, vt humerus, vlna, radius, femur, tibiæq; ossa, continent: verum & illis quoq;, quibus eiusmodi sinus nequaquam adest. Neq; uertebræ enim, neq; scapula, neq; ossa sacri ossis laterib. cõmissa, neq; costę eiusmodi sinus sibi vendicant. attamen in illis ossibus appẽdices perinde dignoscunt, ac in illis quæ eo sinu dicebam cõspicua. Huc sunt referenda penè oĩa, in quibus mihi cũ Galeno in differentijs constructionis ossium describendis, parũ conuenit. Vt quod Galenus earum sermonem in libro de Ossibus instituens, sub synarthrosi seu coarticulatione futuram, harmoniam, & gomphosim neutiquam cõprehendere debuit: quum illa simul cũ symphysi sub vno genere locanda venerant, quod ossium structuras continet, ad nullum penitus motum à Natura fabricatas: quodq; illi opponitur, cui structurę subsunt, ad motum siue manifestum, siue obscurum compositæ. Synarthrosis enim à diarthrosi sola motus obscuritate differt, & vtręq; ijsdem structuræ speciebus coëunt, enarthrosi nimirum, arthrodia, & ginglymo. Sic quoq; ad symphysim male refert, ossa vel alicuius corporis beneficio, vel nullius inuicẽ componi. quum enim eiusmodi corporum, quorum auxilio aut

interuentu ossa construerentur, triplicem differentiã, cartilaginem videlicet, carnem & ligamentum indicauit, tres compositionis species suis nominibus appellans, nulla nobis dari potest symphysis, quam ligamẽti, aut carnis interuentu coaluisse vere diceremus. Neque id sanè mirum est, quum hæc compositionis ratio ad omnes ossium structuras sit referẽda, in quibus facile cernimus suturas & harmonias, & in ætate cõsistentibus symphyses, solius structuræ nexusq; opera, absq; tertij corporis auxilio committi: articulos vero ligamentis tum in ossium circuitu obductis, tum ipsa commissione nonnunquam interuenientibus, ac dein musculorum (qui carnis loco censentur) opera, contineri. Cartilaginem vero in iunioribus hominibus ad symphysim concurrere, admodũ pulchre spectamus. Vbi etiam succurrit, Galenum de symphysi loquentem, quòd fungosa molliaq; ossa, nullis medijs connescantur, ficciora densioraq; nonnullis intermedijs coalescant, scripsisse: quum tamen, vt mox retuli, in pueris, quibus ossa fungosa & mollia existunt, symphyses medio cartilaginis fieri cernamus: in senibus vero, quibus arida iam siccaq; & magis densa euaserũt ossa, eiusmodi cartilago prorsus aboleuerit, imo ne coalitus quidem linea plerunq; se exhibente. Atque vt Galenus commissurarum constructionum ue ossium differentias ita parum assecutus est, sic quoq; in exemplis adducendis parcus videtur, quibus suas commissuras comprobaret. Quanquam neq; exempla in cognitis illi commissurarum differentijs adducta, prorsus menda vacent. Parum enim sese ostendit anatomicum, quum vertebras ad ginglymõ refert, atq; elatissimam & mediam demẽs, reliquas ginglymo committi testatur, quod simul susciperent & susciperentur: non expendens discrimen illud in varijs esse articulis, seq; tria

ossa vt ginglymi compositionem doceret, adducere. Nam, etsi omnes quæ supra duodecimam (aut quæcunque illic vtrinq; suspicitur) thoracis vertebram, ad primam vsq; ceruicis habentur, superiori sede incumbentem subeant vertebram: inferiori autem sede subiectam admittant: & rursus quæ in lumbis sunt, contraria ratione articulentur: tamen in duarum vertebrarū ad inuicem nexu, mutuus non consurgit ingressus, neque idcirco etiam ginglymos. Etsi quis ideo os aliquod ginglymo committi velit, quia superiori parte aliud os admittit, inferiori autem aliud ingreditur: aut contra, humiliori excipit, elatiori immittitur: nullā articuli compositionis rationem habens, neq; obseruans quot ossa ad vnum exemplum, adeoq; vnam constructionem ducit, non pauca ossa, vt prima digitorū, ginglymo necti astruet, cum Galeno admodum dissona propositurus: quandoquidem commissurarum differentiæ, ad duorum ossium nexum omnino sunt referendæ. Verum his neglectis, ad peculiares ossium descriptiones properemus. vbi occurrit capitis os octauum mihi numeratum, in frontis ossis basi positum, quod miror suis peculiaribus suturis à Galeno non circumscriptum: ac cur spongiæ potius modo, quàm cribri, peruium censuerit, quum eius foramina ad cribrum magis sint conferenda: neq; illa ad pituitæ cerebri distillationem priuatim parata sint, quum hac nūquam pituita citra morbum possit duci. At hæc Galeni sententia, magis adhuc ī cuneo assimulato osse venit expendenda, quod sub cerebri basi spongiæ modo extructum foraminibus varijs, neq; recta penetrantibus ad spongiæ pumicisq; rudioris foraminum effigiem donatum tradit: quum interim id falsum sit, totaq; in caluariæ amplitudine conspicua sede leue (si sinus ac processus ipsius exceperis) visatur, & non minus quàm fron-

tis, aut temporum, aut occipitis os integra, neq; spongiæ modo pertusa crusta, efformetur. Mirum profecto est, Galenum eiusmodi compositionem propter pituitæ, quæ prorsus inartificiosa esset, excolationem confinxisse, & non potius quæ in illo osse frequentissime occurrunt antra indignatum esse, in ea sede, vbi id crassum esse oportuit, tum ob alias causas, tum sinus occasione quo glans cotinetur cerebri pituitam excipiens, quiq; tam elegantibus vndiq; consitus est processibus, & non minus quam sinus ipse obseruandis. Imo ex varia & notatu digna quæ in caluariæ amplitudine occurrit compositione, in sinibus dico pluribus, & tuberibus, maximi vsus gratia à summo rerũ Opifice insigni industria fabricatis, Galenum nihil expendisse, ideo coniector, quod nullius horum mentionem fecerit, nihilq; illic apparentium conscripserit: nisi forte quis illum ossis meminisse contendat, quod in cerebro positum obseruaretur. Apparet nãq;, Galenum apud dissectionis professorum aliquem, ossis eiusmodi mentionem reperisse: & ne ipse quicquam ab alijs traditũ præterijsse, aut ignorasse videretur, eius quoq; quantumuis obiter, meminisse. Ego sanè hominis cerebrum nullo osse donatum reperio, sed in canibus primum didici, vnde huius ossis sermo anatomicis incidisset. In canibus enim inter cerebrum & cerebellum, amplum & latum, sed tenue, consistit os, secundum cerebelli gibbum inferius cauum, & superius pro cerebri sinuatione conuexum, ac ab occipitis osse eductũ, cui omnino est continuum: adeo vt augurari liceat, Anatomicos quibusdam animalibus eiusmodi os præbuisse: Galenum vero, & si cuiusmodi id esset, ipsi non constaret, illius meminisse. Quemadmodum in osse euenit, quod præter summum humerum & claviculam ex Hippocratis oratione Galenus tertium in

illo articulo confinxit. Cauitatis in temporum osse, auditus organi gratia exculptæ, apud Galenum nulla est historia: quum tamen tam varia & elegans sit, summiq; Opificis industriam, si modo quid aliud, vel maxime attestetur. Atque vt cauitas illum latuit, ita quoque præter ipsius membranas, ossiculorum cognitionem haud habuisse colligitur, quorum vnum femoris ossi, cui inferiora capita essent adempta, vel malleo comparamus: alterum vero incudi, aut molari denti, duobus donati radicibus, simile statuimus. Deinde in dentium radicibus enumerandis, Galenus non omni ex parte verus est: quum intimi vltimique molares breuioribus, compactioribusque, & sæpe paucioribus donentur radicibus, quàm qui ipsius ordine succedunt. Sic etiam molares caninis dentibus proximi, non tot radices, quot Galenus illis tribuit, sibi vendicant. Atque vt radices leuiter expendit, ita quoque cauitatem neglexit, quæ in singulis dentibus pulchre est conspicua. Quanquam non adeo mirum est, Galenum cauitatem dentium alioquin in ipsorum erosionibus insigniter expendendam, præteriisse: quum eo vsque paruis ossibus cauitates denegauerit, vt digitorum ossa testetur esse solida: quum id neutiquam veritati sit consonum. eadem namque structura constant, qua femur, aut humerus, in sinu dico secundum illorum longitudinem protenso, & medullæ conceptaculo. In capitis foraminum historia, præter alia non vere scripsit, foramen visorio neruo viam præbens, duplo maius illo esse, quod secundi paris neruum transmittit. Istud scribens, neruorum proculdubio rationem duntaxat habuit: nam si hoc loco anatomen sedulo in homine aggressus fuisset, non neruum tantum secundi paris, & portionem tertij coniugij, quam ad oculorum sedem

dirigi ſcimus, per id foramen ferri didiciſſet: verum pituitam cerebri hac non mediocri portione duci, & venæ ab oculorum ſede in duram cerebri membranam pertinenti, ac etiam inſigni arteriæ caluariæ amplitudinem egredienti, viam præbere, ac proinde præſens foramen merito illo amplius videri, quo viſorius ducitur neruus. At vt Galenus pituitæ ductus parũ obſeruauit, ita quoq; ex ſui plexus reticularis deſcriptione, non dubitamus illum nullam arteriæ propaginem ex caluariæ amplitudine ad oculos ferri arbitratum: quum quicquid ſoporalis arteriæ in caput ducitur, in eum plexum abſumi contendat, à quo rurſus duo tam inſignes conſurgerent rami, q̃ ipſa ſoporalis erat arteria in caluaria pertingens. Quàm vero hæc ſint abſurda, ſuo loco cõmemorabitur: nunc enim ſermo mihi in oſſium hiſtoria eſt aliquandiu cohibendus. Paucorum itaq; Galenus ex tanto numero meminit foraminum, eaq; parũ vere ab ipſo ſunt tradita: vt & foramẽ, quo cum tertio pari neruorũ cerebri ſoporalem arteriam duci meminit. quum interim tam elegans & maxime obſeruandum foramen arteria priuatim adipiſcatur. Pręterea qui reliquarum arteriarũ caluariam petentiũ foramina illũ latuerint, ex ipſis cõſtat arterijs, quarum nullam præter ſoporalem ſuo reticulari plexui oblatã, videtur cognouiſſe. In maxillę ſuperioris deſcriptione, Galeno acquieſcendum non eſt: quum illam ſolidam, & medullæ expertem, leuitateq; haud indigẽtem, ideo cõfingit, quòd inferioris maxillæ ritu non moueatur. nam præter narium foramina, tam ampla & patẽtia, vtrinq; ad illorũ latera, cauitates inſignes aëre magna ex parte oppletæ cernuntur, admodumq; leuis hac ratione maxilla euadit, ad eum ferè modum quo cauas quæ Diuis in templis appendũtur imagines in formulas fundi nouimus, quoties diuæ Luciæ oculos, diuæ

Agathæ mammillas cum pectore, diuo Antonio brachia & crura appendi solent. adeo, vt si quis oris constitutionem, dentiumq́ in superiori maxilla seriem, & oculorum sedem expenderit, atq́ ideo hanc non exiguam fieri cognouerit, Naturam profecto celebrabit, quod frustra hominem non onerauerit, sed simul robori & leuitati (quum alias moles constaret) scite prospexerit. Saturarum superius habita est mentio, propter eas quæ in simijs & canibus, non autem in hominibus visuntur. quanquam illarum ductum non omnino recte etiam in simijs à Galeno descriptũ esse, tunc quoq́ satis innuebatur: & in alijs quibusdam suturis tam est obscurus, vt vnam eandemq́ suturam diuersis sedibus conspicuam, trium suturarum nomine descripsisse colligatur. Vnde vero Galenus os υ imaginem referens, non pluribus & varijs officulis cõstructum esse prodiderit, haud satis assequor. Quemadmodum quoq́ in thoracis vertebrarum, corporibus suis contextu, nullius vertebræ corpus humiliori sua sede ad vertebrarum ceruicis formam educi, & à subditæ vertebræ elatiori sede caua excipi, video: & si Galeni ea fuerit sententia. Non minus enim thoracis vertebræ rectis & planis superficiebus corporum structura, q̃ lumborum, componuntur. Huic non admodum est dissimile, quod omnes transuersorum processuum thoracis vertebrarum sinus, quibus costarum secundus nexus perficitur, deorsum spectare tradidit: quum humiliorum vertebrarum, quibus costæ altero nexu committuntur, processus, non minus sursum pulchre suum sinum spectantem gerant, quam elatiorum vertebrarũ sinus deorsum nutat: vti & mediæ vertebræ, in trãsuersis processibus sinus neq́ sursum, neq́ deorsum inclinantes gerunt. Non semel apud Galenum legis, omnes costas duobus nexibus ad vertebras committi,

vno ad illorum corpus, altero ad transuersum processum: quum interim decimam, & duas illi proxime succumbentes vertebras, transuersis priuet processibus. Decima sane costa duobus nexibus hæret, atque ideo decimam vertebram transuersis non destitui processibus, aperte constat. Quum vero duæ hac humiliores, tam exiguæ essent, transuersimq; & parum admodũ obliq; antrorsum ducerentur, illarum causa vertebris quibus cõmittuntur, trãsuersos processus porrigi, non fuit necessarium: quamuis interim musculorum gratia transuersos processus sibi vendicent, sed amplos, & perquam modice exertos. Iam quid Galeno in mentem venerit, nõ satis teneo, quando humerum post femur omniũ ossium maximũ censuit. Nobis enim fibula humero lõgior occurrit: et tibiæ os non solũ lõgius, sed & crassius, in hominibus saltem visitur. nam in canibus humero crassitie quodammodo cedit. Adhęc, ossa sacri ossis lateribus cõmissa, humerum grauitate longe superant. Deinde Galenus demissiorem humeri sedem perscribens, illius interius tuber, maius exteriori statuit: interius appellãs, quod ad latus internũ consistit vlnę cum humero articuli, ac multis musculis initium præbet, deducendisq; neruis quibusdam pulchre subseruit: exterius vero id appellans, quod ad externum dicti articuli latus positum, cum radio articulatur, & pariter musculis exortus cõmunicat, multis numeris interius magnitudine & crassitie et exertione vincens, vtcunq; Galenus secus statuat. A' veritatis in super studioso nõ perfunctorie expendi deberet Galeni historia, de brachialis cum cubiti ossibus articulo. est enim ille non parua Naturæ industria paratus, quũ interim eius fabricam Galenus non assequatur: imo quæ naturæ negligentiam arguant, haud pauca intermisceat. Quum enim hæc totam brachialis articula-

tionem ad radium, quantum fieri licuit, referendã putauerit, vt quod radij beneficio in pronum supinumq; cum vniuersa extrema manu secundario moueri debuerat, vlna interim supra quã radius tum agitur, magna ex parte eum motũ sustinẽte, Natura radium iuxta brachiale extra reliquam ipsius crassitiem industrie adauxit, sinum illi oblongum insculpens, quo tria superiora brachialis ossa inuicem instar vnius capitis constructa & hærentia, inarticularentur. quod & factum est, tertij interim ossis portione vltra radium deducta, & vlnę (nõ tamen absq; alterius corporis interuentu) innitente. Quum enim radius totum sinum constituere nequiret, humiliori sua sede cartilaginem produxit, quæ superius lubrica & lęuis, rotundo vlnę capiti ad internũ vsq; latus acuti illius processus incumbit, instar sinus cuiusdam articulationis illud vlnę caput suscipiẽs. Inferius quoq; hęc cartilago à radio pronata, lęuis & lubrica est, reliquum tertij ossis brachialis concinnę admittens, & quicquid radio in sinu quo brachiale articularetur defuit, ad implẽs brachiali interim vlnę ossi citra alterius corporis interuentum, articulorũ modo, haud contiguo. Nam ab apice acuti processus, qui dicta nuper cartilagine non obducitur, vlnę ligamentum non aliter prodit, quàm à summo apice radij & circumstantibus sinus superciliјs ligamenta enascuntur, brachiale cubiti ossibus cõmittentia. Is enim vlnę apex leuis nequaquã est, articulorumq; ritu brachiale contingit: & si secus Galeno visum sit acuto illi vlnę processui nimium fauenti, & brachialis ad cubitum articulationem ex ęquo (quantum ex ipsius historia assequor) ad radium & vlnam referenti. quod quãtum à Naturę industria absit, ex vero nuper cõmemorato brachialis ad cubitũ nexu, facile patet. Atq; vt tã obiter Galenus articulum hunc expendit, ita quoque

non mirum eſt,duos illos ſatis in homine laxos articu los ab ipſo non explicatos,quibus radius vlna articulatur, ac ſuperiori quidē articulo radius vlnā excipit, inferiori autem radius vlnam admittit. Pari ratione cartilaginem eam neglexerit quę à radio pronata, vlnā à brachiali interdiuidit,totumq; articulū brachialis ad radiū penè reducit. Verum vt hanc cartilaginē pręterijt,ita quoq; nullas alias expedìſſe videtur, quę præter cartilagines oſſibus in articulis lęuis in modū cruſtę obnatas,& ſua in mollitie & duritia tēperie oſſiū articulos iniurijs ferendis ineptos reddentes in quibuſdam articulis ita reponuntur, vt nuper commemorata inter brachiale et vlnam mihi occurrit: cartilago videlicet vtrinq; lęuis,& coarticulatis oſſibus, niſi ligamentorum beneficio,in ambitu commiſſa. Reperias autē eiuſmodi cartilagines in inferioris maxillę ad ſuperiorem articulis, in clauicularum ad pectoris os commiſſuris:vti etiam in nexu clauiculę cum ſummo humero ſuperiori'ue ſcapulæ proceſſu. Brachialis inſuper oſſa non ſunt ita dura et denſa,quin quoq; ſun goſa cernantur, & medulla non minus quàm oſſium appendices,aut relique oſſium ſedes extra magnos ſinus conſiſtentes, oppleta. Quum Galenus prolixe digitorum oſſa exprimeret,non additum ab illo oportuit,digitorū oſſa parem cum digitis formā obtinere. nam etſi poſtbrachialis & pedij oſſa, quodāmodo in longitudine teretia ſint,& digitis aliqua ex parte inde comparari poſſent:digitorum tamen oſſa, vt exterius gibba & teretia viſuntur,ita quoq; interius ſunt com preſſa,& in eum modum plana, vt cum tendinibus illorum internæ ſedi commiſſis (quę veluti dimidiam teretis figurę partem conſtituunt) teretia tantum occurrant. Neq; noui num ita Galeni fuerit ſententia,vt ab ipſo ſcriptum eſt digitorum articulos omnes

sibi respõdere, & simpliciter prioris ossis internodium in subsequentis sinum subire: non secus sanè, ac si enarthrosi digitorum nexus perfici, indicatum voluisset. Est enim in digitorum articulis magnum discrimen: vti etiam motus varius & discrepans, non parua Naturæ prouidẽtia, illis attribuitur. Prima enim quatuor digitorum internodia flectimus et extendimus, et dein vtrinq; in latera ducimus. Secũda vero & tertia internodia, solam extensionem & flexionẽ experiuntur, nihil cum laterali motu commune sibi vendicãtia. Satis enim erat ad digitorũ diductionem & adductionem, primos artus in latera posse dimoueri, ad quorum motus alij artus secundario subsequerentur. & interim validiori articulationis specie commissis, illorum robori consulitur. Nouimus enim, vt ginglymos minus luxationibus, quàm inarticulatio, subijciatur. ac primi quidem digitorum articuli hac committuntur: secundis interim & tertijs, vti à me non obiter scriptum est, per ginglymon constructis. Adeo vt Galenũ mirer, quod quum in libris de Vsu partium musculorum digitos in latus mouentium insertionem illis tantum ossibus tribuisset, quæ proprio motu in latus aguntur: perinde atq; Veterũ, quorum suffragio in illis libris scribendis inibi proculdubio vtebatur, erat sententia: in libris autem de Administrandis sectionibus seipsum male obseruatorum insertionum arguat, vt quas in omnes digitorum articulos fieri inibi tradat: tendinibus proculdubio delusus, qui externæ digitorum sedi adnascuntur, ab illis musculis qui varia commixtione, & illorum extẽsioni & in latus à pollice abductioni prę sunt. Verum hæc ad musculorũ potius, quàm ossium tractationẽ pertinere, quis merito contenderit. Ex magno igitur officulorum quæ à sesami semine nomen obtinuerũt numero, in meis libris cõmemorato, haud

satis mirari, queo, Galenum nullius ferè situm manifeste expressisse, illaq; non aliter prætерiјsse, quàm si nulla aut admodum pauca ipsi inter dissecandum occurrissent, vti cum ligamentis & tendinibus auferri solēt. Quum Galenus tibię ossis sinus expenderet, quibus humiliora femoris capita excipiuntur, illosq; ad capitum proportionem cælatos diceret, mirum sanè est, ipsum non animaduertisse, quàm obiter & parum alte Natura illos sinus, si cū protuberantibus & magnis femoris capitibus coferēdi sint, exculpserit, ac proinde raro & singulari beneficio non sine magna occasione cartilagines quasdam parauerit, sinuum cauitatem egregie adaugentes. Videtur enim Galenus in genu articuli examine cartilagines illas non obseruasse, quę supra infraq; leues, instar crescētis Lunæ in sinuū circuitu reponuntur: exterius crassæ, & sensim quasi in aciem desinentes, sinusq; hac ratione cauiores pulchre reddentes, vti nō obiter in primo de Humani corporis fabrica à me est proditum. vbi etiam patellam duriorem, & alterius constitutionis mihi videri, attestatus sum, quàm vt cartilaginei ossis nomen ipsi ab aliјs indendum putauerim. Neque etiam inibi præterire potui, prolixam illam in tertio de Partium vsu, humani pedis cum cęterorum animalium pedibus comparationem, in qua neutiquā Galeno mihi acquiescendum fuit: quum is longissimū homini pedem tribuat, ego contra breuissimum. si modo pedis voce id comprehendi debeat, quod similibus ossibus tum numero, tum forma, tum articulationibus, tum musculis & tendinibus, idq; genus aliјs quę in partium historia expēdimus, magna ex parte cum hominis pede proportionem habet. Feles enim, canes, & meæ mustelæ, sciuri, lepores, cuniculi, lupi, leones, & magis adhuc simiæ, calcis os, talum, os cymbam referens, & quatuor tarsi

ossa habēt paucissimis differentijs ab humanis ossibus distinguenda. & his dein pedium succedit, & digiti, ac dein musculorū magna est proportio. adeo vt corpus his omnibus efformatum, pedem vocare, ac humano pedi conferre debeamus. Incipit autem iste quadrupedū pes, vbi Aristoteles, & in tertio de partium vsu Galenus articulum statuerunt genu humano proportionatum; quo in bisulcis animalibus talum reposuerūt: quū interim tam equi, quam asini, aut cuiusq; solipedis talus quoq; similis bisulcorum inibi occurrat. et in quadrupedibus. pedes in digitos diuisos habētibus, talus quoq; ibidem habetur, hominis talo simils, & illi talo vsu proportionatus, quem bisulca spectandū offerunt, & si forma inuicē non admodū correspondeant. Ab illo itaq; articulo quadrupedum animalium pes incipit, qui quantum humanum pedem longitudine, quando cū illo sit cōferendus superat, nulli nō est euidētissimum, quicunque modo propter affectum quem erga autores habemus ęquo pertinatiorem, suæ rationi imponere noluerit; Scio enim quot ex hac obseruatione corruant Aristotelis placita, simulatq; quis à me didicit. quadrupedibus femur nostro proportionatum obtigisse: quod scilicet rotundo capite coxendicis ossi inarticulatur, & duobus capitibus tibiæ ossi committitur. Habent enim quadrupeda tibię os femori, non secus quàm in homine, articulatum, & patellam vt in hominis genu illi articulo prępositā; quamuis femur cum suo coxendicis articulo, & genu quoque, in corporis trunco quibusdam animalibus latere videantur. Vnde etiam Aristoteli proculdubio hic (quemadmodum et de auium cruribus alibi ostendere nitor) impositum fuit. Dein tibię os in omnibus quadrupedibus talo articulatur, cui calcis os ī omnibus quoq; subest. Hicq; articulus non alio donatur motu, quàm in ho-

mine illum flexione & extensione agi nouimus. Hunc articulum dein in animalibus pedem in digitos dissectum gerentibus, omnia quod ad motum & ossium seriem (nõ autem ex lateribus numerum) attinet, perinde vt in hominibus quodammodo succedunt. In solipedis & bisulcis, etiamsi ossium cum hominibus non eadem sit series, quotquot tamen talum ad vnguis vsque extremum sequuntur articuli, parem cum hominum pedum articulis in flexione et extensione motum (vt sic dicam) referunt. Adhęc, in anterioribus quadrupedum pedibus, vbi Aristoteles, & Galenus in tertio de Partium vsu, articulum statuũt, quem à nostro cubiti articulo differre volunt, et discrimen inter hominem & quadrupeda proponunt, is articulus nostro brachialis ad cubitum articulo in motu & quasi conformatione rẽspõdet. Est enim is, quo quadrupedum cubitus brachiali nectitur, cubiti interim articulo altius reposito, qui flectendo & extendendo & articulationis forma cũ vlnę ad humerum in hominibus articulationi respondet: quadrupedum dein humero cum scapula parem nobiscum articulationem moliente. Preterea in digitis & cęteris manus ossibus, quantum ad motũ referre possimus, omnia sunt paria. Cęterum quantum hæc cũ Galeno & Aristotele, & omnibus qui de animalium ingressu, hominis erectione, sessione, talorum lusu, eiusq; generis non paucis frequenter scripserunt, pugnent, quantumq; illorum placita euertant, facile à quouis expenditur, qui nunc admonitus, veritatis studio tenetur. Non enim hęc mihi sunt adamussim prolixeq; persequenda, qui tantum aliquot parum veras Galeni descriptiones obseruationesq; in mediũ ducendas suscepi, quem mirũ est, adeo in Euripide irridendo occupatum fuisse, vt Aristotelis sententiæ acquiesceret; quũ proculdubio cõstet, illum

ſimiarum ſaltem pedes diſſecuiſſe, ac proinde, vt cętera taceam, oportuiſſet illum obſeruaſſe ſimię pedem humano multo eſſe longiorem. Verum nunc de oſſibus ſermoni finis eſt imponendus, ſi antea admonuero, Galenum in pedis conſtructione parum memorẽ, non animaduertiſſe, hunc vno oſſe à manu ſuperari: quando in ſecundo libro commentariorum in Hippocratis librum de Fracturis, parem oſſium numerũ in manu atq; in pede cõmemorat. non expendens, os cubũ teſſeram'ue referens, bis ſibi numeratũ: prius id peculiaris oſſis loco recenſens, vt calcem, talũ, & cymbam referens os, & hoc teſſerę comparatũ, quatuor oſſium loco habeat, qui ſuperiorem brachialis oſſium ſeriem cõplent. deinde quatuor humilioribus brachialis oſſibus quatuor tarſi oſſa confert: non expendens, quartum & extimum tarſi os, illud eſſe, quod cubum aut teſſeram referre dicimus. Muſculi definitio, vt videtur callide & pulchre, Anatomen non aggredienti, aut oſcitanter circa muſculorum naturam verſanti, à Galeno inſtituta: ita quoq; illi haudquaquam potui ſubſcribere, ſed aliam, vt in ſecundo meorũ de Humani corporis fabrica librorũ occurrit, inſtituere coactus ſum. Nullum enim muſculum in vniuerſo corpore hactenus obſeruaui, cui Galeni deſcriptio ad amuſſim vel in hoc competeret, quòd ęque ligamenti & nerui natura compos eſſet, aut exacte medium quid inter neruum & ligamentũ ſtatueretur: vt non dicam, parem ligamenti & nerui portionem, muſculorũ conſtitutionem haud ſubire. nam etſi Galenus id ſępius indicare videatur, alibi tamen expendit, nerui portionẽ ligamento minorem eſſe. Quòd vero muſculus nõ ſit natura medius, vel tendo calcis poſteriori ſedi inſertus, argumento erit, qui ſolus multo craſsior eſt quatuor neruorũ, radicibus in femur digeſtis, ſi quis eas in

Nonnullę parum verę deſcriptiones ex muſculorũ ligamẽtorũq; hiſtoria deſumptę.

vnū corpus coaluisse fingeret. Et quot quæso alij sunt tendines, qui tibiæ ossi & fibulæ & pedis ossibus inseruntur, ab illis musculis educti, quibus animalem vim à quatuor illis radicibus ferri constat? Et quum Galenus neruum ligamento in musculi ortu adhibet, vt simul permisceri possent, ambo in propagines diuidi censet: quæ rursus in plures dissectæ, tandem denuo in vnum sensim coirent, ac tendinem conficerent. Quis non talem nerui seriem non oportuisse fieri ex musculis animaduertit, qui suo principio q̄ tendine latiores sunt, neq; suas fibras vllibi magis diremptas, quàm in exortu ostendunt? Atq; eius generis sunt, qui ab ilium osse enati, femoris motibus præsunt, prẹter multos brachij motuum autores. Dein intercostales musculi non minus lati in insertione, quàm in exortu, & toto incessu, visuntur. & transuersi & obliqui nobis appellati abdominis musculi, suis eneruationibus ampliores q̄ exortibus, initijsq;, occurrunt. Vt taceam neruos parem ferè cum venis & arterijs seriem aliquando in musculis, aliquando supra musculos, quum graciles tenues existunt, moliri. Atq; si seriem hanc expenderis, subinde procul à musculi capite, neruum musculo porrigi obseruabis, pro musculi nimirum ortus sede. satis enim constat, capitibus musculorum quos femoris & brachij motibus præesse dixi, non ita vt Galenus innuit, neruos offerri: Natura interim non prætereunte, ne ad musculi contractionis motusq; ductum, contrarios neruorum moliatur incessus. Rursus si elixū tendinem neruo alicui simul cocto contuleris, & vtrinque per transuersum secueris, tendinem à ligamento densitate & continuitate, ac substantia deniq; differre astrues: quum interim neruus veluti funis aliquis videbitur pluribus cordulis efformatus, tendiniq; neq; forma neq; substantia correspondens. Dein muscu-

lorum tendines, propter neruorum commixtionem illorum capitibus & exortibus non sunt crassiores, vti Galeni fuit sententia, qua neruorum commixtionem approbare nitebatur. Vt enim taceam musculos carneo initio eductos, qui vel trigesies ampliorem exortum quàm insertionem obtinent, vt omnes ferè qui femoris motibus præsunt: illos expendamus, qui neruei quodammodo educuntur, carneos proxime non contingentes, atq; ita videamus, num primus secundus & quartus pedem mouentium, non maiorem & ampliorem neruosi exortus portionem constituant, quàm omnium illorum tendo calci insertus, crassitiem obtinet. Et quis non plures fibras & exortus nerueos cōspicit in musculo brachiū attollēte, q̄; illarū videtur in humerū insertio. Mirum quoq; esse debet, nō semel à Galeno inculcari, nullos musculos ossa mouentes tendinibus priuari: quum in multis secus constet. nulli enim tendines inter costalibus musculis adsunt: vti neq; quadrāgulari musculo scapulam ad dorsum agenti, & pollicem indici proxime adducenti, & minori primum pollicis os flectentium, eiusq; generis haud paucis. Et si tēdinis naturam quis, vt à me traditur, non vulgariter obseruauerit, & carnem non solum ad fibrarum in musculis diuisionem fulciendam, vti Galeni est opinio, creatam, sed præcipuam musculi substantiam censendam esse expenderit: is profecto facile colliget, rerum Opificem tum primum tendines musculis dedisse, quum illum locum sibi vendicant, secundum cuius longitudinē undiq; carne constare non debuerunt, quum enim arcto loco continentur, neq; in longum educuntur, tendinibus carent, aut pro loci ratione longos aut breues obtinent. Similis quoq; locus est, quo Galenus nullum musculum nisi ab osse originem ducere, aliquoties testatur. Debuisset enim

tunc animaduertere, oculorũ musculos ab ossibus non enasci:illum præcipue, qui sex primis musculis continetur. Dein musculi quatuor manus digitos pollici adducentes, ex membranis initium ducunt, quæ tendinibus obuoluuntur, tertia illorum digitorũ ossa flectentibus. Et orbicularis quoque sedis & vesicæ ceruicis musculus, ab osse neutiquam pendet. Miror pariter Galenum octo musculos laryngi communes numerare, quum sex tantum describat:arbitrarer autem illum eos quoq; voluisse adnumerari, quos ab osse υ imaginem referente, in laryngis operculum inseri, idq; sursum ducere inueni, si vel leuis illorum apud Galenum occurreret mentio, & non vniuersim dixisset, communes laryngis musculos in primam illius cartilaginem scuto comparatam inseri, ad illamq; omnes pertinere. Vt Galenum non recte munus musculi cognouisse alibi proponam, qui scapulam pectori adducit, in internum scapulæ processum insertus:ita quoq; tũ aliis quibusdam sedibus, tum vero maxime in ortu, parum apte ab illo describitur. Neutiquam enim, etsi Galenus non semel secus astruit, à secunda thoracis costa & tribus insequentibus inibi principium ducit, vbi illarum cartilagines pectoris ossi coarctantur, adeoq; ex ipso pectoris osse. verum priusquam illæ in cartilagines cessant, præsenti musculo initium præbent. Atq; vt musculi huius ortum Galenus neq; in simiis, neq; in homine est assecutus:ita quoq; non mirum est, illum musculi huius insertionem humeri articulo tribuere, quum interim totam insertionem homini in internum scapulæ processum tentet. In caudatis simiis, quibus hic processus omnino est exiguus, & parum eductus, insertionis portio ad ligamentum humeri articulo circumdatum pertinere videtur. quanquam eius insertionis gratia, musculus iste, illi quod Galenus ipsi falso ascribit,

muneri neutiquam præesse potest. In secundi brachium mouentium musculi Δ imaginem referentis apud Galenum descriptione, videntur aliquot ipsi subditi commemorari: perinde atque musculus, quem ego Δ imaginẽ exprimentis loco duntaxat habeo ex pluribus incumbentibus ita efformaretur, vt tres primos femur mouentes, ac ex ilium osse cõtinuo successu initium sumentes, mutuo instratos cõmissosque nouimus. Verum Galenus in huiusmodi descriptionibus tam verus est, vt minime sibi in decimotertio de Partiũ vsu, & quinto de Administrandis sectionibus, constet. Vt vt sit, præter mihi commemoratum musculum, hoc loco nullum reperies: neque illi à quoquam in brachij eleuatione subsidium præstari arbitror. Nam si huc referrem musculum, qui tanquam musculi cauam scapulæ sedem occupantis pars, scapulæ gibbi sinum, sedemque implet, qui inter elatiorem scapulæ costam, & ipsius spinam consistit: illi sanè nihil tribuere possem, quo vel minima sede musculum Δ similem contingeret: tantũ abest, quòd insigni connexu ipsi iunctus esset, quod omnes Galeni descriptiones potissimum videntur desiderare. Cæterum vt Galenus in alijs musculis hic statuendis se frustra occupauit, ita quoque musculi Δ referentis insertionem neglexit, quam recta deorsum in humerum fieri tradidit, eam musculi brachium pectori adducentis insertioni respondere scribens: quum interim magna Naturæ industria quodammodo transuersam moliatur insertionem, deorsum in posteriora admodum oblique vergentem. Ex motu enim, quo erecti aliàs, brachium mento & naso, dein auri, & inde procul post occipitium, quasi in semicirculum, beneficio musculi Δ formæ comparati ducimus, prompte constat, quàm necessarium fuerit, eam quã dixi, quęque inter secandum spectatur, insertionem confici: nõ au-

tem,vt Galenus voluit,eam quæ recta deorsum secundum humeri longitudinem duceretur. Atq; hæc mihi tam de caudatis simijs, quàm hominibus dicta accipias velim. illæ enim in præsente musculo nobis respondent,quum interim canes, & alia clauiculis destituta bruta, plurimum discrepent. Quartus brachium mouentium musculus, qui ex spinarum à sextæ thoracis vertebræ spina ad sacri ossis medium vsq; eductarū apicibus pronatus,formaq; triangularis, & brachium deorsum mouens, quādo sua elatiori costa, scapulæ basis humiliori obducitur angulo, nullam in scapulam molitur insertionem,neq; inibi substratis illi musculis impensius, quàm tota ipsius amplitudine nectitur, & si Galeno ampla & insigni apprehensione musculum hūc scapulæ adnasci visum sit,quò musculos confingeret,scapulam deorsum ducentes. Neq; etiam duntaxat Galenus huic musculo eam insertionem præter meritum tribuit,sed illum dimissius suum principium sumere arbitratus quoq; fuit:quum ipsum inibi incipere scribat,vbi posteriorum scapulam mouentium dimissior terminum obtinet. Ita appellans proculdubio partem humiliorem musculi,quem scapulam mouentium secundum habemus, monachorum cucullis illum comparantes. Hæc pars deorsum magis spectat,quàm musculi brachium mouentium, quarti initium,quod notatu digno interuallo partem illam sibi instratam vendicat. Musculus,qui dorsi musculis secundum thoracis longitudinem exporrectus, & ex lumborum carnibus principium ducens, humanum thoracem mouentium quartus à me habetur, neutiquam (licet Galeno secus uisum fuerit) carneis tantum partibus constat,quum tam pulchras instar tendinum insertiones in costarum ipsi parata tubercula, moliatur. In septi transuersi foraminum historia, mihi

cum Galeno haud conuenit, quum ego ſtomacho, ſeu viæ qua cibus & potus in ventriculum defertur, peculiare foramen, ab illa ſepti tranſuerſi ſede tribuo, qua vertebrarũ corporibus & magnæ arteriæ lumbos acceſſuræ cedit, ac foraminis vnius loco Hippocrati & Galeno numeratur, illud ſupra vndecimam thoracis vertebram conſtituentibus, & ſtomacho quoq; viam ab illo præberi contendentibus. Superius enim ventriculi orificium nequaquam è regione duodecimæ, aut etiam ſi quis velit vndecimæ thoracis vertebræ ſubſiſtit: ac proinde in promptu eſt, ſtomachum non potuiſſe eo vſq; deſcendere. Vnde etiam peculiare nanciſcitur foramen, quo ventriculum adit, idq; non ſolum ſupra arteriæ magnæ viam habetur, verum & ad ſiniſtrum ſepti latus modice inclinat, vti & ſuperius ventriculi orificium. Cęterum de ventriculi orificijs nonnulla erunt in ſequentibus cõmemoranda. in præſenti enim ſat eſt, monuiſſe ſtomachũ cum ſexti paris neruorũ cerebri propaginibus illi exporrectis, priuatũ foramen, vt & venã cauã, ſibi vendicaſſe. Diligens mea de muſculis dorſum mouẽtibus deſcriptio, & nimiũ obiter à Galeno illorũ vix tradita enumeratio, facile ĩ illis muſculis Galeni negligentiam arguunt. nam vt cętera prætercam, quatuor dorſum mouentes muſculi illum latuerunt, quos tanquam aliorum muſculorum partes reſecuit. Duo enim ab ipſo prętereuntur, qui à poſterioris ſacri oſſis ſedis termino ad vertebrã vſq; ſupra infraq; ſuſceptam pertinent, intermedijs vertebrarum ſpinis adnexi, & initio & fine tenues, in medio autem craſſi. Dein alios quoq; duos neglexit, qui à vertebra thoracis, quam ſupra infraq; excipi dicimus, ad ceruicem vſq; porriguntur, vertebrarum quibus attenduntur ſpinas occupantes, illiſq; validiſſime adnati, forma duobus nuper cõmemoratis muſculis non admodum

abſimiles: verum tanto minores, quãto obſcurius thoracis vertebras ipſis lumborum vertebris moueri, ac ſimul illarum ſpinas colligi, aut inuicem dehiſcere, in dorſi motibus experimur. Hos itaq; quatuor Galenus non animaduertit: quàm perfunctorie autem alios omnes depinxerit, ex ſuis libris quiſq; colligat. Inter ea, in quibus Galeni ſolitam in diſſectionibus diligentiã deſiderare circa vertebrarũ ligamenta poſſemus, non minimũ mihi videtur, ipſum Veteribus diſſectionum proceribus, quos ex Galeni libris in corporum anatome ſedulo verſatos nobis perſuaſum eſt, ſententiæ haud acquieſcere, qua vertebrarum corpora cartilaginis illa interuenientis beneficiò necti affirmabant. Obſeruamus enim inter vertebrarum corpora mucoſam quandã & mollem fibroſamq; cartilaginem, qua nullum aliud corpus ligamẽti cartilaginei nomen magis mereri poſſe exiſtimauerim: adeo, vt mihi nihil in vniuerſo corpore occurrat certius, q̃ cartilagines eas, aut cartilaginea potius ligamenta, vertebrarum corpora cõmittere. Ac proinde Galeni figmentum admiror, quo pręter eiuſmodi ligamenta cartilaginea, tertij cuiuſdam dorſalis medullæ inuolucri (quod proculdubio nihil aliud eſt, quàm vertebrarum membrana illi reſpondens, quam cęteris quoq; oſſibus obduci nouimus) proceſſus inter vertebrarũ corpora ferri tradit, cuius ope, non autem illorũ cartilagineorum ligamentorum auxilio, vertebræ cõmitterentur. Mihi enim tertium illud dorſalis medullæ inuolucrum, non occulitur: ſed nullos inter vertebrarum corpora proceſſus mittere, plus ſatis perſpectum habeo. Verum hæc Galeni in Veteres calumnia neminem latere poterit, qui agni, aut hœdi, aut vituli elixas vertebras intueri non grauabitur: quo inter bina vertebrarum corpora, tres (vt ita dicam) cartilaginum ſeries expendat, duobus

officulis interſtrinctas. Occurrent namq; tunc cuiuſq; vertebræ appendix, & cartilago, cuius interuentu appendix reliquo oſſi coaleſcit, ac demum cartilago cartilagineum'ue ligamentum, inter duas appendices repoſitum. ita, vt quum vertebras inuicem dirimere, aut abrumpere ſtatues, non illas inter appendices dehiſcere, verum inter appendicem & reliquum os abſcedere animaduertes, liquidoq; in promptu erit cartilaginei ligamenti diſcrimen cum cartilagine ad oſſium coalitum alias parata. Quando Galenus tantopere tendinem ſub extremæ manus cute deliteſcentem conatur deſcribere, ac dein docere, quàm difficulter is à cute ſeparari poſſit, quamq; cuti ſit conterminus, illi expendendū erat, quanta globoſi & duriuſculi adipis copia, cutem & tendinem interueniat. Quū tendines ſecundum quatuor digitorum os flectentes, illi oſſi oporteat inſeri, ac ante inſertionem, vt tendines ad tertios articulos eductos tranſmitterent, longa ſectione partiri: debuiſſet ſanè Galenus quoq; examinare, illam ſectionem ſeu perforationem, non ſupra ſecundum digitorum os, ſed priuſquam primum ſuperarent, perfici. Deinde tendines tertium digitorum os flectentes, quum primo oſſi innituntur, haudquaquā lateſcunt, imo non minus quàm reliquo ductu exacte teretes permanēt: & ſi Galeno aliter proditum ſit, qui etiam alibi eos in primum os inſeri (minus adhuc recte) ſcripſit. Adhæc, tendines ſecundum os flectentes, non in illius oſſis lateribus, aliter quàm Galeni habet placitum, inſeruntur: verum lateſcentes vtrinq; ſeſe ſubijciunt tendini tertium os petenti, ac internæ oſſis ſedi partes vtræq; ſibi conterminæ implantantur. Etſi Galenus poſt deſcriptos libros de Vſu partium, ſecundo ſuos de Adminiſtrandis ſectionibus libros ſcribens, decem muſculos à ſe inuentos glorietur, quibus primi

digitorum articuli flectũtur: nihilominus tamen, tres pollicis flexioni subseruiẽtes, illum perpetuo latuerũt. Præter musculũ enim ex cubito exporectũ, tertÿ pollicis articuli flexionis autorem, nobis quinq; occurrũt, ad pollicis quoq; flexionẽ suppetias ferentes: quorum duo, primi ossis flexioni pręsunt, tres autem secundum flectunt. Quia vero Galenus decem numerat, prima ossa flectentes, duos, qui primi pollicis ossis flexioni subseruiunt, illi cognitos fatebimur, ex Galeni tantum numero, quũ formam, situm & naturã musculorũ non depinxerit, coniecturã capientes. Atq; ita Galeno eos non perspectos fuisse dicemus, qui seriatim ad lineę vitalis quasi ductum, ex vola in secundũ pollicis os inseruntur, illiusq; flexionis non mediocri naturę industria autores existunt. Pari quoq; ratione, Galenus peculiarẽ pręterÿt tendinem, radici primi pollicis ossis in posteriori sede insertũ & non illorũ modo altius conscendentẽ, qui externę pollicis sedi elargiuntur. Pendet autem tendo ille à portione tertÿ principÿ eorum quę secundum vlnę longitudinem seriatim enasci in meis libris scriptum est, estq; tertium hoc principium, illud quod brachiali in ortu magis contermimum, inter secũdum obseruamus, quodq; Galenus nõ vere secundum totam vlnę longitudinem nasci tradidit. Quandoquidem tendinum circa quatuor digitorum radices in externa manus sede, variam subinde spectamus seriem hic. Hic eum locum non adducã, quo Galenus vno musculo in quatuor tendines dissecto, quatuor digitos extendi: vno autem musculo in duos partito tendines, indicem & medium in latus à pollice abduci, ac alio perinde anularẽ auricularemq; in exterius latus inclinari, prosequitur. nam etsi secus in homine hęc occurrant, non tamen eadem serie semper omnia constant. Quanquam omnino Galeni

ſuffragio cõtra eundũ ſit, quando tendines digitos extendentes oſſibus tantum connatos docet, vbi articulorum occurrunt compages, quum ex ęquo toti oſſis longitudini inſerantur. Deinde nunquam non vidimus muſculum, qui in vola poſitus, pollicem à cęteris digitis maxime abducit, primo oſſi non inſeri, quãtumuis aliter Galenus docuerit. ſed in ſecũdi oſſis internũ latus, breui quodãmodo tendine implantatur: & nõ mirũ eſt Galenũ in libris de Adminiſtrandis ſectionibus eius inſertionem ita deſcripſiſſe, quũ libros de Partiũ vſu ſcribens, hunc muſculũ eſſe putauerit, totam carneã molem ad primum pollicis os poſitã, ac Veneris monti à Chiromanticis aſcriptã, quæ nobis tamen ſex conſtitui muſculis traditur. Atq; etiã ſimilis erat Galeni ſententia, qua carneã molẽ ſub paruo digito poſitã, ac Lunę monti attributã, eum duntaxat eſſe muſculũ arbitrabatur, qui minimũ in externũ latus maxime abducit: quũ interim maiorem eius molis portionem efformet muſculus, primum parui digiti os in externũ latus flectens. Quòd vero in tendinum digitos mouentium inſertionibus, à Galeni hiſtoria, tum in quibuſdam iam commemoratis, tum etiam in illorũ tendinum implantationibus, qui digitos in latũ mouent, variem (non enim ego vti neq; qui Galenum pręceſſerũt medici, eiuſmodi inſertiones illis articulis tribuo, qui proprio in latus motu deſtituuntur) facile conſtat, qui ſuæ ſententiæ in inſertionũ enumeratione, accedere haud queam. Ex ſedulo ſinuum appendicis radij examine, & tranſuerſorum in extrema cubiti ſede occurrentiũ ligamentorum inſpectione, etiam in cõfeſſo eſt, quantum in Galeni deſcriptionibus nobis deſiderandũ adhuc ſit. nam præterquam quòd ex ſenis, interdum quoque ex ſeptenis illic occurrentibus anulis, quatuor tantum cognouit, etiam tendinum falſum

ductum simul cum in proprijs sinibus & ligamentis recensuit. veluti quum musculi quo quatuor digitos extendi arbitratur, tendines describens, eos in cõmuni ligamento & sinu vlnę & radij contineri ait: quũ interim illum sinum & ligamentum musculus occupet, qui paruo digito potissimum inferitur, & à Galeno eius & anularis à pollice abductionis autor habetur: eleganti interim sinu in radio illi musculo parato, qui in tot tendines dissectus occurrit. Verum magis adhuc admiror, Galenum membranę non meminisse, quę transuersi ligamenti modo musculorum sedibus pertinacissime adnascitur, quę cutem spectant. perinde ac si musculi illius membranę beneficio, ne è suis sedibus agerentur, essent continendi. atq; id in cubito & tibia potissimum obseruatur: in femore interim peculiari musculo (vti à me scriptum est) tantum beneficij pręstante. Iam quadratus musculus radium in pronũ agens, internę radij & vlnæ sedi obductus est: non autem, vt Galenus docet, illa ossa intercedit. Musculus ab humero pronatus, & radij appendici insertus. illiusq; in supinum motus opifex, nõ est omniũ cubitum mouentium longissimus, si musculum tertios digitorum articulos flectentem illi contulerimus, aut illum qui digitorum extensionis autor habetur, aut illum quoq; qui bicorni tendine in postbrachialis ossa implantatur, & mox sub illo Galeni longissimo musculo initium ab humero sumit. Galenus parum animaduertit, internum principium anterioris cubitum flectentium musculi, amplius multo esse exteriori, tendinis teretis forma donato: neq; solum amplius est, verum partim carnea, partim neruea exoritur substantia, adeo vt carnea pars veluti priuatus musculus mihi tunc visa sit, quando apud Galenũ interius principium exteriori gracilius esse, primum legebam.

Quousq; autē Galenus penis musculos, & eos qui in testium vasorumq; seminalium inuolucro à peritonęo educto occurrunt, assecutus sit, nobis nō constat: quum nusquam eorum vera habeatur mentio, vt neque etiā linguę musculorum: quamuis vel ob hoc q Oribasius & Arabes eorum meminerunt, facile colligo, ipsum illis libris eos persecutum esse, qui nobis iniuria temporū interciderunt. Ex musculis femur mouentibus, vt in libris de Administrandis sectionibus commemorantur, parum verarum descriptionū catalogum neutiquam augere attentabo, quòd in illis finem nullum reperire possem. Adde quòd nonnulla illic haud latis assequar, exemplariaq; egregie mendosa putem: secus quàm in musculorum tibiam mouentium sermone. quē ideo etiā tam in libris de Vsu partium, quàm in libris de Administrandis sectionibus, ita capite quinquagesimo tertio secundi de Humani corporis fabrica libri, expendi, vt illud legenti, dictus nuper catalogus, tum in omissis et prętteritis musculis, tum in cognitorum ortu & insertione, tum alijs quibusdam inconcinne descriptis cumulatim augebitur, vti & ex mea de pedem & eius digitos mouentium musculorum historia. Adeo vt non immerito ridiculus, laborisq; nimium studiosus tibi videri queam, si omnium quę in meis libris huius argumenti occurrunt, apud te enumerationem faciendam ducerem: potissimum quum ex hactenus commemoratis nemini sanæ mentis non debeat constare, à Galeno in musculorum historia aliquid perperam esse traditum: vti contra à Sylujo nihil in vniuersum ab ipso non optime dictum, obijciebatur. Sed age experiamur, nū & in reliquis organis nihil falsi, parumq; recti à Galeno expressum sit, à venis initiū sermoni statuentes. Venę itaq; cauæ principium in iecoris gibbi medio

Aliquot falsę descriptiones ex venarum ar

nequaquam ea forma conſtituitur, vt portæ venę initium, quod etiam magis poſteriora iecoris, quàm anteriora, & dextra potius quàm ſiniſtra ſpectat, conſurgere nouimus. Vnus enim caudex in iecoris cauo nobis apparet, quem portę initium appellamus, quod ex multis innumeriſq; propaginibus conflatur; per iecoris ſedē diſtributis: aut verius caudex ipſe, eam propaginum ſeriem in iecur varie diffundit. Ac in brutis quidem primum omnium tot ramos diſcinditur, quot iecoris ſeſe offerunt fibræ, ſiue quinę, ſiue ſenæ inueniantur: ex æquo enim omnibus ramus vnus immittitur. Homini vero, cuius iecur continuo & ſimplici efformatur corpore, caudex portæ primū ferè in duos dirimitur ramos, & hi mox in alias propagines diffunduntur, illeq; in innumeros ſurculos & ſoboles ita ſparguntur, vt humiliorem iecoris ſedem vndecunq; perreptent. Cæterum cauæ caudex non ſimili ramorum concurſu exurgit: verum ipſe in poſteriori iecoris ſede locatus, ſinum quendam iecori inibi impreſſit, in quo anteriori regione & lateribus iecori innatus, poſteriori ſede à iecoris ſubſtantia immunis, aut iecoris carne non circundatus, viſitur. Adeo vt vel in hac ſede repoſitus cauę caudex, facile oſtendat, q̃ Galeni in ſitu deſcriptioni conueniat. Verum ramorum ſerie magis q̃ ſitu variat. ab anteriori enim caudicis ſede, vbi in iecore conſiſtit, duo non procul ab inuicem ex tranſuerſo diſſiti educuntur rami, qui in plures dein propagines diſſecti, & illis propaginibus inſuper in innumerā ſurcolorum ſeriem diſtributis, per ſuperiorem iecoris ſedem excurrunt, portæ venæ ramis exporrecti & inc[illegible]bentes. Prӕter duos ramos ab anteriori ſede caud[illegible]icis venę cauæ pronatos, in ipſius adhuc ſecundum iecoris poſteriora deſcenſu duo aut tres ſurculi ie[illegible]ori quoq; offeruntut, vel decuplo magnis illis ramis [illegible]rifi-

teriarū q̃ hiſtoria collectæ.

cio minores, & exiguo quoq; & breui ingressu per iecoris substantiam digesti. Vtcunq; vero sit, si omnia ora ramorum & surculorum à venę cauæ caudice in iecur distributorum in vnum colligas, non media tibi profectò constabit caudicis illius amplitudo: tantum abest, vt ex illis ramis cauam constitui, vere quis asserere possit. Atque hęc sanè in dissectionibns intuentem, non mediocriter turbare debent, quum corporis fabricam à Galeni historia quasi ex diametro prorsus differre animaduertit, qua is venę cauę ex iecore ortum ostendit: adeo vt nullus vnquam hęc seposito affectu examinare queat, quin Galenum admiraturus sit, quòd suę tantum fidens imaginationi, Aristoteli & aliis grauibus autoribus contradicere hac in parte fuerit ausus, prorsusq; alia quàm in corporibus obseruamus posteros docuerit. Cęterum vt ortus venę cauę descriptio, ab his quę inter dissecandum obseruamus, plurimum discrepat: ita quoq; falsissimum & anatomico indignum est, quòd venæ cauę (vt Galenus scripsit) exortus caudicem vnum, perinde ac magna arteria ex cordis basi pronata efformet, qui dein arteriæ magnę modo in duos truncos dirimitur, vno superiora, altero inferiora petente: quum interim cauæ caudex hac in parte nihil cum magna arteria commune sibi vendicet. Recta enim secundum iecoris posteriora procedit, perinde ac si à corde sub iecore ductus, corporis inferiora adiret: et iecori ab anteriori sua sede (vti dictum est) ramos elargiretur. Arteria autē magna vno caudice sursum ducto aliquandiu ab ortu procedit, qui dein in impares: truncos discinditur, quorum grandior deorsum reflexus, iis quę cordi subsunt distribuitur, minor autem corporis superiora petit. Ego neutiquā mihi proposuissem Galenum in distributionis venę cauæ cum arteria imaginē

(ſed in ipſo tantum,vt ſic dicam, vſu) ſimilitudinem indicare,niſi Ariſtoteli nimiũ iniurius, & diſtributionis effigie(etiã contra Hippocratis orationem, qua is venam recta ferri docuit)argumentum duxiſſet, quo venam cauam à corde non pronaſci conficeret. quod quàm efficax ſit,fortaſſis infra alicubi indicabitur. Hic autem ſufficit deſcripſiſſe, erroneã prorſus eſſe Galeni ſententiam, deſcriptionemq́; , qua vnum cauæ venę caudicem ex iecoris gibbi medio pronatũ ſtatuit, qui dein arterię magnæ modo in duos truncos diuideretur,quorum alter ſub iecore repens,illi ſubditis partibus offerretur : alter vero, ſeptum tranſuerſum permeans,elatioribus illo organis nutrimentum porrigeret. Atque vt falſam cauę partitionem nos docuit, ita quoq; haud mirum eſt, illum cauę portionem ſub iecore in lumbis conſpicuam, illa multo ampliorem tradidiſſe,cui ſeptum tranſuerſum iter prębet : ratione à partibus quas quęq; enutriret, deſumpta. quũ Galenus affirmet, truncum humiliora petentem ideo ampliorem eſſe,quòd pluribus partibus illi alimentum ſit tribuendum,eo,qui ſurſum ducitur. Ac vt huiuſmodi occaſio non parum in explicanda diſtributionis ratione efficax eſt, ita quoque ſedulo debuiſſet Galenus expendere,num cauę pars iecori inferior,pluribus maioribusq; partibus nutrimentũ ſuppeditaret, ea quę elatius conſiſtit,vt deinde ſuo ſyllogiſmo rectã concluſionem ſubduxiſſet. Ex Galeni enim ratione à nutritione mutuata, partem cauę ſeptum permeantem, ampliorẽ eſſe inferiore,debet colligi. Bilis veſicula enim, ventriculus,omentum,lien,inteſtina omnia cum meſenterio,à caua vena iecori ſubdita alimentum, neq; ramorum ſeriem aſſumũt,ſed ſoli renes,genitalia,altera veſica,inferior abdominis pars, lũbi & crura. À cauæ vero portione ſeptũ tranſeunte,ipſum ſeptum et

totus thorax ad primas vsq; lumborũ vertebras enutritur, cum superiori abdominis regione: vti ex venæ pari carẽtis serie, ac dein ex illis cognoscimus, quæ sub pectoris osse repentes ad vmbilicum ferè vsq; descendunt. His adduntur brachia, & collũ, & caput, vbi sanè cerebri moles est expendenda, & vasorum copia cerebrum petens. Nunc pulmo se etiam offert, membrum totius corporis maximum, & si quod aliud modo, sanguine indigens. quamuis pulmonis tantum nomine, in cor sanguis non feratur, verum vt omnes arteriæ tandẽ ab illo impleantur, adeo, vt maxima proportionis ratio ex sanguine sumenda sit, qui arterijs cõtinetur: ita vt in promptu sit, cauæ portionẽ inter cor & iecur conspicuam, illa grandiorem esse oportere, quam in lumborum vertebris Galenus consistere nouit. Et huic rationi etiam sectio subscribit, si quis modo hęc examinans, venam secundũ longitudinem dissectam aperiat, aut saltẽ non plus sanguinis ex iecoris, aut cordis, aut potius ipsius etiam septi inter dissecandum motu, in cauæ partem lumbis exporrectam cogat, quàm in illam quę in septo consistit. Quando caua septũ trãsit, in ductu qui inter hoc et cor spectatur, nullas propagines interdiuidentibus thoracem membranis, etsi aliter Galenus docuerit, offert, quum illa eas membranas haud contingat: & ridiculum fuisset, tam exiguos surculos, quales illę requirebant, nulla membrana suffultas duci. Vnde etiam Natura mẽbranis potissimum prouidit, propaginibus ab illis venis initium sumentibus, quæ pectoris ossi subtenduntur, & deinde in hominibus priuatim, illis venis, quę secundũ septi transuersi neruos à iugulo ad septum vsque excurrunt. Adhęc, quibus modis Galeni descriptionẽ corpori accõmodabimus, qua cauę ad cor distributionem docet, nunc ueluti propaginem ab illa in

cor

cor deducens, nunc nescio quomodo illam explicans, quum tamen orificium quo caua cordi committitur, duplo amplius sit ipsius cauæ caudicis amplitudine: non aliter profecto, quàm si ex ambitu cauæ, vbi sub corde consistit, & deinde ex illius ambitu, quem inibi metireris, vbi dextram cordis aurem transcendit, vnū ita fingeres ambitum, vt duorum ambituum circulorum'ue capacitatem, vno circulo complectimur. atq; ita cauæ amplitudines supra infraq; cordis aurem occurrentes, duo essent circuli, qui vnum constituerent circulum circumferētiæ orificij correspondentem, quo caua ad cor pertinet. Quando Galenus in libro de Venarum sectione, videtur venam arterialem tanquā à caua eductam narrare, non arbitror ipsum existimasse, illam venæ cauę esse propaginem: quum illum alias non lateret, venæ arterialis substantiam, cauæ non respondere, hancq; simplici constitutā tunica, illam vero duplici: quarum interior arterijs omnibus propria, etiā quintuplo cauæ tunicæ crassitiem vinceret, exteriori interim cauæ tunicæ crassitiei respondente. Deinde arterialis vena, proprium & peculiare sibi vendicat orificium, illi quo magna donatur arteria simile: præterquam quòd cordis substantia inter venæ cauæ orificium, & arterialis venæ exortum, amplo satis interuallo occurrit: facile commonstrans, arterialem venam ex caua haud pronasci. Etsi Galenus duas coronales venas semper reperiri alibi affirmet, nobis tamen vnica ferè occurrit, eaq; insignis: non autem, vt alicubi etiam Galenus docet, exilis. Præterea, etiamsi Galenus in septimo de Administrandis sectionibus, coronalem ex dextro cordis sinu enasci tradiderit, non arbitror illum tam perfunctorie rerum Opificis in illius venæ serie industriam expendisse, vt senserit illam à caua, priusquā è dextro sinu esset egressa, aut priusquā

ipſum ingrederetur, pronaſci, eiusq; ortum ſub baſi trium membranarum conſpici, quæ cauæ venæ orificio præficiuntur. Quia Syluius ægre, quod Galenũ homines non ſecuiſſe ſcripſiſſem, ferens, priuatim ſubiecerat, quod Galenum brachij venas exteriores tantum ſpectaſſe, relictis interioribus, & in corporis alto reconditis, affirmaſſem: nonnulla de venarum in iugulo & brachijs ſerie illic ſcripſi. vbi aliquot ex multis rationes adducebam, quibus Galenum in hominum ſectionibus non exercitatum eſſe, mihi eſt perſuaſiſſimum: quæ interim huic loco, vbi non verarum deſcriptionũ ſpecimen aliquod propono, fuiſſent accommoda: humerariæ dico exortum, & dignioris maioriſque axilliaris venæ trunci ſeriem, in quibus proculdubio Galeni diligentiam quis merito requirat, non minus quàm in quibuſdam crurum venis, & potiſſimum in cerebri vaſis: vbi ex ſenis caluariam in altero latere ſubeuntibus venis, vix duarum meminit. Quemadmodum & ex tribus caluariam ingredientibus arterijs, vnius tantum ſeriem explicuit, qua ſuum reticularem plexum efformari putabat: adeo vt in ſinibus duræ membranæ deſcribendis, haud mirum videri debeat, ſi illorum præcipuos venarum duntaxat munere fungi arbitratus fuerit, quum arterias in illos ſinus exhauſtas, aut in ipſos deductas præterierit, illosq; & venarum & arteriarum ſubſtantiam ſimul continere non animaduerterit. Adeo, vt ex decimiquarti capitis libri tertij de Humani corporis fabrica vaſorum cerebri deſcriptione, ſi quando cum Galeni hiſtoria ĩ nono de Adminiſtrandis ſectionibus ea cõferatur, pleraque ſeſe offerant, in quibus Galenum à vera venarum arteriarumq; diſtributione declinaſſe, ob ſeruatu ſit facillimum futurum: quæ ſi omnia perſequerer, parum verarum Galeni deſcriptionum aceruus ni

mium excresceret; quum aliquas in vasorum serie exempli loco adduxisse sufficiat. Licet varia de olfactus organo (vt & de neruis aliquid inseram) apud Galenum sit sententia, illa tamen ipsius sanior est opinio, qua processus neruorum modo in anteriori cerebri parte ductos, olfactus organorum nomine habet. Quod autem ab anterioribus cerebri ventriculorum sedibus, quæ in aciem & coarctationem finiunt, olfactus organa educantur, à veritate est prorsus alienum. Primum enim dexter & sinister ventriculus cerebri ea sede, qua maxime in anteriori cerebri parte consistunt, antrorsumq; spectant, ampli sunt, & lati, neutiquam in angustum coacti. Deinde si quis ventriculorum secundum cerebri longitudinem ductum metietur, ac dein in cerebri basi, ac veluti lõgitudinis medio processus hos olfactus organorum nomine habitos, originem ducere animaduerteret, vna quoque obseruabit hanc originem nõ ab anteriori eorum ventriculorum sede pendere, sed è regione mediĳ ipsorum ventriculorum longitudinis. Atque hinc quoque mox manifestum euadit, quàm parum in horum organorum anatome Galenus diligens fuerit, quum illa perforata fingit, & ventriculos cerebri in ipsorum cauitatem finire docet, vt canaliũ modo redderentur, quibus cerebri pituita ad eam caluariæ sedem duceretur, ubi hæc organa cessant, duraq; cerebri membrana cribri modo peruia cernitur. Sunt enim hæc à Galeno imaginata. nam vt illorum organorum initiũ parum recte prodidit, sic quoq; illa perforata & caua esse, falso retulit, nihilq; minus q̃; pituitæ canales ductusque censenda veniunt. Imo si ueram pituitæ excolationem, quum homo hac in parte sanus est, neq; de vllo in excretione aut retentione symptomate cõqueritur, sedulo (vti à me describitur) expenderimus, liquido

Nõ admodum veræ descriptiones exneruorum historia acceptæ.

conſtabit; nunquam ſecundum hæc organa pituitam non minus abſq; ſymptomate ex proprio ductu in anteriora ferri, quàm quum retrorſum ſecundum dorſalem medullam, & inde ſecundum neruos, in varios artus defluit. Meæ negligentiæ cogor aſcribere, neruorum viſoriorum foramen me latere, ſi modo illi extra aliorum neruorum fabricam foramen, quod diſſectione cõprehendi poteſt, ſibi vendicent. Vtcunq; enim viuorum animalium ſectionem aggredior, aut humani capitis à ſumpto ſupplicio adhuc calidiſſimi neruos intueor, aut aliquandiu mortuorum calente aqua foueo, illorum foraminum effigies mihi nunquam occurrit. In porcis tamen, differentiam inuenio, quòd his ſcilicet viſorius neruus per tranſuerſum diuiſus, & elixus, quaſi multis funiculis conſtruitur, neruorũ qui in brachijs & cruribus occurrunt modo: quum interim viſorius hominis neruus continua conſtet ſubſtantia, vndiq; ęque denſa: & mea quidem ſententia, foramine manifeſto non peruia. Puto exemplaris vitio factum, quòd in libro de Neruorum diſſectione, ſecundum neruorum par, durius tertio eſſe ſcribatur: adeo vt nolim hac in parte Galenũ incuſare, vti & nuſquã alias, vbi exemplarium deprauatione quicquam commiſſum eſſe, augurari poſſum. Ex duarum propaginum à quinto neruorũ pari, quum id adhuc in organi auditus cauitate cõſiſtit, verſus temporalem muſculũ tertijq; paris ramos eductarum, alterius tantum apud Galenum occurrit mentio. Quemadmodum ipſum quoq; latuit radix nerui verſus interiora, & non adeò ex latere apud quintum par eum in modum enata: vt minor tertij paris vocata nobis radix, iuxta præcipuũ tertij paris neruum (exterius tamen) producitur. adeò vt ſumpta inde occaſione, inuentã à me radicem quinto pari annum erauerim, ne aliorũ anatomicorũ nu-

merum eius gratia interturbarem. Repit autem radix hæc antrorſum ſub cerebri baſe, duram cerebri membranam perforans, ac peculiare ſibi foramen in caluaria vendicans, muſculoq; dein temporali & in ore deliteſcenti præcipue oblata. Si dorſalis medullæ initiũ à cerebro pendere, & cerebellum illi tantum vno nexu ad vtrunq; ventriculi cerebello & dorſali medullæ communis latus, conſpicuo coaleſcere ſentimus, totam cerebelli cõſtructionem ſedulo examinantes, Galeno neutiquam accedemus, qui tot neruorum exortus cerebello præbet, illi interuallo dorſalis medullæ aſcribendos, quod à cerebri baſe ad eam vſq; ſedẽ pertinet, qua occipitis os primæ articulatur vertebræ. Superius (vt de his quæ peritonæo cõtinentur, aliquid ſcribam) quando in muſculis non verarum deſcriptionum exempla proponerem, atq; de ſepti tranſuerſi foraminibus mentio incidiſſet, ex vera ſitus ventriculi, ipſiuſq; orificij elatioris cum ſtomacho coalitus ſedis deſcriptione, colligebam, ſtomachum cum magna arteria lumborum vertebris exporrigenda, eodem haud vti foramine: in præſentia vero minime ſubticendum eſt, quòd Galenus ſtomachum non tantũ vſq; ad eam ſedem arteriæ magnæ deſcendenti coniunctum ſcribit, vbi etiam Galeni ſuffragio id ſepti foramen conſiſteret, ſupra vndecimam nimirum thoracis vertebram: verum ad duodecimam vſq; vertebram ſtomachum arteriæ nexum, non ſecus quàm ſi ſub ſeptum primũ ſtomachus ab arteria dorſiq; vertebris eleuatus, ac ex dextris ad ſiniſtra ductus, ventriculum peteret. Quia vero vniuerſus ventriculus propemodum elatius hac ſede reponitur, quàm abſonum quis ducet, ſtomachũ denuo ſurſum reuolui, vt elatiori ventriculi orificio cõtinuaretur? Adeo ſanè, vt non minus ratio Galenum hic vehementer arguat, quàm diſſectio, illum neq; ſto

Deſcriptiões earum partium quæ peritonęo continentur, aliquę non omni ex parte veræ.

machi ductum, neq; situm vere descripsisse commonstret. Quòd autem ad totius ventriculi situs historiam attinet, Galenus hūc in corporis medio ita statuit, vt id secundum omnes dimensiones anatomicorū vulgus in hominis proportione nimium obiter versatum referat. Quanquam neque Galenus id ita leuiter ab ipso dictum voluit, quin maiorem ventriculi molem in dextra corporis sede, cum omnibus illum secutis anatomes exscriptoribus reponi innuerit: addentib. id merito fieri, vt iecori commode subiectus, ab illo foueretur, promptioremq; concoquendi vim ab ipso asciscceret. Profecto, si non imaginationib. & nostris somnijs, sed sedula resectione inspectioneq; hominis corpus examinauerimus, maiorē multo ventriculi partem in sinistra corporis sede, quàm in dextra, reperiemus. Si enim ventriculi metiemur ex dextris ad sinistra latitudinem, vel duas illius partes sinistrum latus occupare, idq; loci occasione admodum opportune animaduertemus. Lien enim ventriculi posteriori sedi humilius in sinistro latere sublocatus, & suo mucrone nonnihil duntaxat antrorsum ad læuam ventriculi sedem humilius nutans, parum sinistram corporis sedem occupat, & facile admittit, vt sinistra vētriculi sedes magna amplitudine septo transuerso contermina sit: quū interim iecoris crassities admodum sanè insignis dexteram ventriculi sedem, neq; suo latere, neque etiam posteriori sede, & magna quoq; ex parte anteriori septum contingere vetet: facileq; caueat, ne dextra corporis sedes ventriculo perinde atq; sinistra, locum porrigat. Rursus, si veram ventriculi formam expenderimus, neq; tota ipsius latitudine, quam ex dextro latere in sinistrum paulo ante metiebar, æque amplum contra aliorum descriptiones esse obseruauerimus, vel formæ gratia, ventriculum sinistram corporis sedem

magis opplere videbimus. Est enim ventriculus in sinistro latere secundum omnes positionum differentias insigniter amplus, ac turgidus, & quo magis dextrorsum fertur, eo magis in angustum cogitur, multoque inibi strictior & angustior spectatur; adeo, vt si quis latera circulo obduceret, eum qui dextro lateri circumduceretur, illo qui ambitum sinistri lateris constitueret, vel duplo contractiorem spectaret. Cæterum nescio, num Galenum in ventriculi forma & situ describendis non vnde quaque absolutum in eorum numero habere debeam, qui inferius ventriculi orificium in humiliori ipsius sede statuunt: cui sententiæ repugnare hactenus inueni neminem. Neque quicquã in ventriculi orificiorũ situ aliud obseruatum lego, quàm illa mutuo non opponi, aut simul ambo in sinistri ventriculi latere haud fabricata: quum tamen orificium nobis inferius appellatum, & intestinorum principiũ, nõ in humiliori sede dextri lateris, verum i elatissima consistat: & quum intestini modo à ventriculo eductũ est, nonnihil ascendat, priusquam secundum ventriculi posteriora reflectatur: Quod sanè nobis non obiter in plurimis paradoxis est examinandum circa ventriculi concoctionem, ciborum ordinem, vomitumque, nunc in disputationem proponi cœptis. Huic loco sententia respondet, qua ventriculi fundum perinde carneum censetur, ac si humilior ipsius pars secundum corporis latitudinem impẽse carnea & crassa esset, atque à superiori sede non mediocriter discrepans: quũ interim ego nullnm discrimen confingere queam, nisi sedem supetiori orificio proximam, tum propter neruorum multitudinem, tum propter venarum arteriarumque in illa occurrentem copiã, crassiorem, & quia stomacho alioquin ventriculo toto carnosiori contermina sit, impensius carneum statuerem: quum interim

neq; color, neq; substantia, fundo carneum quid magis tribui præcipiat. Miror non mediocriter, Galenum, quando glandulosum corpus duodeno intestino attensum examinaret, illudq; falso inferiori orificio vẽtriculi claudendo præfectum scriberet, non expendisse ventriculi in ipsius orificijs substantiam, vbi illa multo crassior, quàm reliqua amplitudine euasit, veluti vnum circulum in singulis orificijs intro protuberantem ostendens, qui ventriculum à stomacho & intestinis terminare videtur, non mediocre robur ventriculo adferens, & ab iniurijs immunem reddens, si asperum aliquod & grandius corpus orificijs aliquando ducatur. Si quæ venarum soboles à caua vena ventriculo offerantur, quemadmodum Galenus in libris de Administrandis sectionibus quasdam inde duci asserit, vbi illa ventriculo substernitur, lubens inscitiam meam prodo, quũ hactenus nullam inuenerim: & ratione quoq; mihi persuadeam, præter portæ venæ propagines, nullam ventriculo intertexi. Præterea sic sum cogitando rudis, vt nunquam hactenus aliud quàm meram fabulam esse putauerim, vulgare medicorũ placitum, vndecunque etiam sumpserit originem, quo stomachum in connexu ad ventriculum angustiorem esse contendunt, quàm in reliquo ipsius per ceruicem aut thoracem ductu, propter atrum & melancholicum sanguinem seu succum, qui à liene huc eructatur, ventriculique superius os colligit & astringit. Verum istud magis ad partium vsum, quàm conformationis rationem pertinet. Vti sanè omenti situs, quem ita tradi ab omnibus inuenio, vt anteriorẽ ventriculi sedem hoc integi scribant, adeo vt id resectum ventriculo, quemadmodum & intestinis, imbecillitatem parare censuerint. Quamuis interim, si dissectioni fides habenda sit, futuræ modo omenti superior

membrana humillimę ventriculi sedi,& fundo conna scatur, aut ab ipso potius initium ducat nulla ex parte ventriculi anteriori sedi incumbens. Atque huic respondet illorum hominũ coli intestini historia, quod anteriori etiã ventriculi sedi obductum aiunt, colum ventriculo superequitare scribentes: quũ interim humiliori tantum ventriculi regioni colum atendatur, nullibi altius quàm ventriculus, in anteriora conscẽdens. Quemadmodum Galenus ventriculo propagines quasdã à caua offerri scripsit, ita quocp in omentum, pręter ramos qui à portę vena multifariã ipsum implicant, propagines quasdam à caua diffundi testatur: perinde sanè, atq; mesenterio pariter, & intestinis, alias venas à caua elargiri prodidit. Hęc sententia in sexto de Administrandis sectionibus occurrit. vbi etiã legitur, in mesenterium venas pertinere, ad iecur non terminatas: quum interim nullam venam iecori non commissam, contra Aristotelem de Venarum ortu disceptans, in corpore reperiri (vtcunq; id verum sit) cõtendat. Porrò, arbitror illum eo termino distinxisse propagines à caua eductas, ab illis quę à portę vena intestinis implantatur, succumq; sanguinis materiam iecori perferunt. Quamuis interim mihi nullus surculus à caua in omentum, aut mesenterium, aut intestina digeri conspiciatur. cuius studiosos in scholis tũ monere consueui, quum ventriculo, omento, mesenterio, cum intestinis è corpore resectis, caudex cauę deorsum ductus, in conspicuo, & membranis liber, sanguineq; turgidus iaceret, & nullam propaginem à se dissectam ostenderet, quę dictis nuper organis offerri potuisset. Quod vt melius constaret, ramulum aliquem ad renum membranas deductum, aut seminalem venam, in ortu diuidebam, quo mox effluens sanguis, argumento esset, nullã propaginem à me oscitanter re-

sectam. Neque hic mihi tantum tribuebam, quin astantes obnixe orarē, ut si quando in eiusmodi venas inciderent, me quoque illas non celarent: vt aliquādo mihi vices ab illis reponerētur, qui tam varia, a nemine interim doctus, ipsis citra inuidiam communicarem. Galenum quidem, quod iecur in fibras diui sum esset, arbitratum non dubito: quod vero ipse au tor fuerit sectionis in quinque fibras, quas nonnulli illum secuti, proprijs nominibus nuncuparunt, non perinde mihi ex suis, qui adhuc supersunt libris, constat. Vtcunque sit, Galeni iecoris historia in homine, parua non caret (vel diuisionis eius occasione) mēda. In iecoris cauo, pręter neruulum ab illis qui ventriculi superius os implicant eductum, alium a Galeno neglectum obseruo, qui cum arteria iecori oblata ductus, a neruo pronascitur, dextris costarum radicibus a sexto pari neruorum cerebri exporrecto. Verum si exiguarum neruorum, venarum & arterarium propaginū mihi ratio habenda foret, nimius sane in obseruationum enumeratione redderer: mihique hoc scriptum, quod in magnis occupationibus iam tędio esse cœpit, pręter sententiam, vti iam accidit, produceretur. Quamuis interim venam pręterire non possum, quam meatus cuiusdam modo a liene in superius ventriculi orificium porrigi, anatomicorum cohors ex Galeno, nescio tamen quo'nam pacto, contendunt, qua melancholicus succus lieni ex nutrimento ipsius excrementicius in ventriculi os per fertur, magni, vt illi censet, vsus gratia, ad augendā videlicet appetitricē ventriculi vim, & illius in constringendo robur: & alia quædam ex Galeni potissimū sermone collecta, quo Naturę commendat industriā, bilis vesiculam non in uentriculum, sed in duodenum intestinum exonerantis. Cuperem his, qui me

hanc venam latere sibi persuasum habent, meam in illa examinanda constare diligentiam. vt enim tum in brutis, tum in homine non minus priuatis quàm publicis sectionibus hanc venam perquisiui, priusquã meos de Humani corporis fabrica libros emitterem, ita quoque post illorum editionem Pataui, Bononię, & Pisis, denuo non minorem curã, in illo cognoscenda adhibui, vel cuiusdam scioli gratia, qui quum vsu (vt literarũ rudis est) aliquid in anatome mea opera didicisset, atq; me eiusmodi meatum, aut venam quã vulgus anatomicorum fingeret, non posse reperire, in scholis non semel audiuisset, vtcunque interim lienem & ventriculum, ipsius aliorumq; oculis liquido proposuissem, me Patauio absente corpus aliquod discindens, se incognitã mihi venam reperisse iactitauit: arbitratus me post meorum librorum editionem, neque reuersurũ in Italiam, neque Pataui & Pisis (vt nosti) mea scripta cum corporibus, in publicis sectionibus collaturum. Quare quũ tunc ad lienem sectionis serie esset deuentum, & Pataui mulieris & viri corpus nobis ad manum esset, pridie quam ventriculum mouere statuissem, obnixe omnes rogatus sum, vt ipsorum oculos quoq; sedulo inspectioni adhiberent, illosque qui eam venam aut meatum, vt vocant, à me incognitũ risissent, adducerent, & ego quoque ab illis aliquid discerem. Verũ vt sciolus ille, alias non indiligens spectator, nunquam deesse solebat: ita bene cauit, ne sectioni interea dũ hęc, aut oculorum musculi tractarentur, adesset. adeo, vt tunc quoque eadem quæ antea, sentire cogerer, quum omnino eadem nobis, quę prius, obuersarentur. Lien nimirum omenti beneficio ventriculo nexus, quod inferiori membrana lieni cum vasis innascitur, ipsique inuolucrum constituit; dein superior mẽbrana lieni & ventriculo cõ-

munis est, venas arteriasque deducens, quę a' vasis lienem petentibus, & iam proxime lieni inferendis, initium ducunt, quę in hominibus insigni sunt numero. quorum nullum a' lienis procedit corpore, verum vt iam dixi, ab illis vasis pronascuntur, quę iã lieni sunt inserenda. Quemadmodum vero connexus lienis ad posteriorem inferioremque sinistrę ventriculi sedis regionem perficitur, ita quoque vasorum copia inibi, & magis est conspicua, & insignior vena ea demum occurrit, quę in hominibus sinistram fundi ventriculi sedem ambit, superiori omenti membrana suffulta: alię enim venę sunt multo graciliores, & non longe in ventriculum excurrentes. Omnibus elatior nunquam mihi visa est ita porrigi, vt superius ventriculi orificium illa intertexi potuissem asserere: vti sanè illud venas assumere nouimus, ab illa propagine, quę ex medio ductu trunci portæ ad lienem tendentis secundum ventriculi posteriora conscendit, & ventriculi superius os multis surculis donat, ac in canibus pręcipue coronę instar illud elegantissime ambit. Rursus elatissima venarum ab his quę lieni proximę sunt ventriculum petentium, nulla ex parte amplitudini, longitudini've respondet eius quam fundo exporrigi dicebam. Dein illa toto progressu sociam sibi habet arteriam, neque alia serie, aut distributionis modo sese offert, quàm cęterę ventriculum implicantes venę: neque etiam peculiari sanguine turget, quem aut crassiorem aut atriorem dicere possemus. Osculis quoque suis, meatus vesiculę bilis intestino duodeno oblati ritu, in ventriculi cauitatē neutiquam pertingit. Verum, vt semel dicam, ab omnibus cæteris venis nihil differt, nisi quòd a' multis venis gracilitate & breui incessu vincatur. adeo vt mihi adhuc eadem, quę prius, constet sententia: vti quoque

ijs eadem seruari debuit, qui post librorum meorum editionem mihi secanti adfuere. Hinc igitur, aliasq; ob causas, animo concipere nequeo, elatissimam earũ quæ sinistro ventriculi lateri inseruntur, venã (vt comitem illi præterea arteriã) priuatim huiusmodi fœculentũ sanguinem & melancholicũ succum, tam insigniũ vsuum gratia, in ventriculi os euomere, quamuis interim de partiũ vsu in pręsentia non sit agendum. In renum fabrica, Galeni perfectam desidero historiam: de qua vix aliud habemus, quàm uenas et arterias per renis corpus dirigi, & per densam duramq; renum substantiam retento sanguine, vrinam cum bilis, quę sanguini adest, portione transmitti, ac in vrinariũ meatũ defluere. Si enim ea quis expenderit, quę de renum constructione proposui, non sanè renis carnem instar coli habebit, vti Galenus illam recensere videtur: aut vt vulgus membranam in renibus fingit, tam leuiter pertusam, vt vrinam & bilem transmittens, sanguinẽ, vtpote crassiorem, retineat. Verum non est quod renum à me repertam constructionem huc referam, quum ex decimo capite libri quinti meorum de Humani corporis fabrica librorum, eam cõstet esse eiusmodi, quę breui oratione (qua mihi hic dũtaxat opus est) compręhendi nequeat. Galenus seminalibus arterijs parem cum venis originem statuit, quum interim vtramque arteriam ab arterię magnę caudicis anteriori sede humilius educi plerunque obseruemus, q̃ dextrę venę à caua occurrit initium: sinistra interim vena ab illa principium obtinente, quę sinistro offertur reni. Quanquam Naturæ industria in dextrę arteriæ ductu apparens, non erat subticenda. arteriam enim seminalem cauę venę perinde non substratum, atque magnę arterię caudicem illius sinistro lateri inibi substratam nouimus: sed eleganter seminalem arte-

riam transuersim cauam transcendere voluit. In testium fabrica, cupiuissem Galenum nobis explicasse, qualis venę & arterię seminalium in testis corpus sit series: vt didicissemus, peculiaris testium substantiæ beneficio, ex adducta illi materia non secus semen parari, quàm iecoris substantiam sanguinem conficere constat. & pariter nos nõ latuisset, qui dein à semen deferente meatu id à testis corpore, vasisq; assumeretur. De vtero nihil dicam, quòd prolixior tũc fuerim, quando Galenum vaccinum vterum, non verò humanum, pręcipue descripsisse, colligerem. Scripserunt tamen ad me nonnulli, in vteri historia, ac potissimum in illa de menstruis purgationibus disceptatione, vbi tuarum literarum incidit mi Ioachime mentio, de hymenęo nihil traditum: quòd sanè ex industria feci, quum nihil certi de illo mihi constaret: nunquam enim virginem sectioni adhibuerã, prętet puellam vnam sex fortassis annos natam, quã tabe consumptam, ad sceleti pręparationem Patauij studiosi cuiusdam opera, qui illam è monumento subduxerat, nactus fui. Atque quum in hac obiter, vt fit, omnia ab ossibus discinderem, neque cuiusquam partis inspectionem morarer, vterum tamen propter hymenęũ dissecui: quem etsi talem reperissem, qualẽ nunc post meorum librorũ editionem illũ spectaui, nihil de ipso affirmare ausus eram, quum bruta illo destitui cernerẽ: vt qui neque alias ex vna aut altera sectione, quicquã affirmare soleã: & quicquid in prima coitione Terẽtius acerbi poneret, id in tali ferè reposuerã cõnexu, quo inuicẽ incũbẽtes musculos cõmitti scimus. Vt illũ prætereã venarũ, quę Arabes enumerant, concursum, ab illorũ interpretibus centonem nuncupatum. Quãuis interim opinionẽ mihi augere debuisset, hymenęus in paruis puellis, quoties mingẽtes crura diducunt, nõ

admodũ latens: si modo cõstitisset, membranã illã aut carneũ illud septũ hymeneũ fuisse appellatũ, cui nũc non ambigo à nominis illius institutore, id accommo datum fuisse. Quum enim Pisis mihi anatomen aggressuro, ossa deessent, atq; anatomen prorsus eadem serie, qua meos de Humani corporis fabrica libros de scripsissem, in noua illa tanti gymnasij restitutione faciendam, ac cum meis scriptis à studiosis conferendã putarem, illustrissimi Tuscorum Ducis COSMI iussu (vt est iuuandis præcipue studijs à Superis datus, neq; quicquã quo suæ Academiæ studiosis cõmodare possit, reliqui facit) Florentia celeri schapha monialis nescio cuius xenodochij cadauer missum fuit, ad scele ti apparatum. ac dein studiosis quibusdam copia clauium rari & elegantissimi cœmeterij Sancti Pisani fie bat, vt in monumentis penus instar extructis, si quid ex vsu illis ad ossium inspectionem esset, inquirerent. vti sanè ea sunt aptissima, quæ in monumentis transuersim in eo cœmeterio positis, atq; idcirco pluuiam aeremq; admittentibus occurrunt: quum in alijs qui in ambitu tecto subsunt monumentis, ossa propter cariem ac ligamentorum adhærentiã, sint ad disciplinã inutiliora. In horũ vno, cuius epitaphiũ recens motũ videbatur, puella sese obtulit gibbosa, annum decimũ septimum prætergressa, & ex impedita inspiratione ob malam ossiũ compositionem, quantum coniectura assecutus sum, mortua: vti facile constitit, monialẽ ex laterali dolore extinctam fuisse, inflammatione to tam ferè sinistram sedem membranę costas succingentis, pręcipuæ tamen ad costarum radices occupante. Quemadmodũ & eo anno elegans meretricula à studiosis è monumento ex diui Anthonij adiectitio templo oblata, & ad publicam anatomen Patauij adhibita, ex inflammatione tertia die interijt, quę secundum

venę pari carentis ingressum,& ipsius propagines totam posteriorem thoracis sedem occupauerat,& nobis ad morbi lateralis essentiam dignoscendam egregium specimen præbuerat, reliquo interim corpore leuiter emaciato, ac proinde ad dissectionē, quæ mihi vltima Patauij fuit,accommodissimo. Quum itaq; Pisis monialis illius,& puellę ossa,sceleto apparando, carnibus liberarentur, puellæ illius vterum cum paucis qui tum aderant studiosis inspexi, quòd virginem esse,vel ideo potissimum, quòd nemo illam rogasset, colligerem. Atque in hac,hymenęus mihi occurrit: quemadmodū in moniali annos fortassis triginta sex nata,nihil minus,testibus ipsius neutiquam non exercitatarū partium modo,tabidis. Præterea quū ex Gallica expeditione venissemus, à comitissæ Egmodanæ medico rogabar,vt nobilis cuiusdam puellę annos natæ duodeuiginti,dissectioni adessem, quam pallido colore diu aliàs deformem, & spiritum difficulter ducentem (etsi alioquin forma per elegantem) patruus veneno peremptam suspicabatur. Quum huius sectionem tonsor imperitissimus aggrederetur, manus ab opere continere nequiui, qui aliàs nunquam secanti, à duabus quas primum Parisijs vidi rudibus, & ante triduum in schola absolutis sectionibus, astiterā. Ac proinde ex thoracis angustia,& laminę, qua puella,vt iunceo & gracili longoq; thorace conspicua foret,vti solebat,in pectore compressione,circa hypochondria & pulmonem,affectum desidere ratus sum. atque quum pulmonis vitium,viscerūq; mira in hypochondrijs compressio nobis causam morbi aperuisset,neque quicquam vnde vteri strangulatum,nisi ex turgidis admodum testibus,dignoscere possem, nobis occurrisset: hymenæi occasione,quum astantes domicellę suas laminas mox abiecturæ cum aliquot spe-

ctatoribus abiissent, cum medico puellę vterum secui. At non fuit mihi hymenæus integre conspicuus. quanquam non ita tamen lateret, vt in mulieribus vix sedem, vbi alias reponitur, expendere solitus sum: perinde ac si digitis, aut alioquin petulanter, aut ex Rhazes ad vteri strangulatum remedio, citra viri vsum, puella illa hymenæum habuisset effractum. In vteri igitur ceruice puellis mox post ingressum colli vesicæ in superiorem muliebris sinus partem, septum quoddam occurrit transuersum, carnea cuticulariq; cõstans substantia, illi prorsus simili, qua nymphęam efformari cernimus. Septum hoc ceruicis vteri lateribus sua crassitudine est adnatum, paulo in connexu, quàm reliqua amplitudine, crassius, quamuis interim membranæ crassitiem non multum superet. In medio septi, foramen occurrit longa sectione pudendi modo dissectũ, adeo vt menstruas purgationes in virginibus non retineat, neq; opus sit confingere venas aliquas hoc septo seu hymenæo inferiores, è quibus menstruus sanguis virginibus promanaret: aut quæ ab illis distingui debeant, quæ mulierum menses alioquin dimittunt, discrimine inter prægnantes & vtero non gerentes subaudito. Galenus, quum fœtus inuolucra persequeretur, illa canum & porcorum inuolucris respondere docuit: quàm vero suæ descriptiones interim canibus cõueniant, alibi facile ostendi: & eadem nunc repeterem, si tam in humani fœtus, quàm canini inuolucrorum examine, versatus essem. À meorum enim librorum editione, humanum fœtum adhuc in vtero seruatum, resecandi nulla fuit occasio: & quum ante editionem semel atq; iterum occurreret, ego cum cęteris astantibus medicis ita harum rerum ignarus fui, negotiumq; ita pręcipitandum fuit, vt discrimina inter canem & mulierem parum adnotare licuerit. Est enim diffe-

rentiæ nonnihil in carnea illa substantia, quæ fasciæ in modum in canibus occurrit; & extimi inuolucri loco à me aliquando ob id recensebatur. in mulieribus nãque, quemadmodum modo interdũ ad difficulter parturientes vocatus didici, carnea ea moles lieni substantia cõstitutioneq; perquàm similis, nullibi vniuersum fœtum ambit, etsi interim continuum sit perinde atq; in canibus corpus: non autem vt in vaccis, ceruis, alijsq; cornutis animalibus, sparsum. His enim innumera propemodum carnulentæ eius substantiæ frustula occurrunt, per membranam totum fœtum circumplectentem in eum modum ferè digesta, in quem sese offerunt nigriores maculæ, per leopardi dorsum satæ. Vt vt sit, Galeni de inuolucris descriptiones à veritate & perfecta historia plurimum declinare, satis liquet. In cordis inuolucri sermone (vt & de illis quæ in thorace reponuntur, aliquid adijciam) Galenus parum rectè illud à cordis basi pronasci docuit, quum non minus ab hac, quàm à mucrone, & reliqua cordis superficie inuolucrum distet. Et amplum est interuallum inter cordis basim, & cordis inuolucri nexum, quo vasis à basi progredientibus continuatur. ipsaq; vasa in interuallo illo intermedio destituuntur ea tunica, seu inuolucro, quod à conterminis ipsi membranis adipiscuntur, vena quidem alterum inuolucrum, arteria autem tertium. Sed magis adhuc mirandum venit, Galenum adeo perfunctorie cordis constructionem aggressum esse, vt venalis arteriæ orificium minus orificio magnæ arteriæ scriptum reliquerit, rationes quibus id conficeret in medium quoque adferens, non minus sanè efficaces, quàm sectio ipsa oppositum pulchre ostendit. Est enim venalis arteriæ orificium multo amplius, latiusque magnæ arteriæ orificio, non contra rationem & singularem industriam Natura id mo

Minus veræ descriptiones aliquot, ex thorace cõtentis partib. decerptæ.

liente. Verum Galenus non solum magnæ arteriæ orificium, venalis arteriæ orificium amplitudine vincere contendit, sed omnibus in cor pertinentibus orificijs, id longe amplius esse statuit, ipsum ad venæ cauæ orificium quoque conferens: quum interim citra omne mendacium cauæ venæ orificium duplo etiam amplius visatur, arteriæ magnæ orificio. Neque est quod quispiam huiusmodi à veritate prorsus abhorrentes Galeni descriptiones, parui pendat: aut etiam quum ipsius oscitantiam in sectionibus didicerit, exemplaria incuset: quum ex suis falsis horum orificiorum axiomatibus, tam multa argumenta in Aristotelem, interdum & Erasistratum, & rursus ad Naturæ commendationem, colligat: quæ quàm sunt efficacia, illi demum constat, qui cordis fabricam sedulo inspiciens, Galeni maiores propositiones admittit: ac dein secus quàm ipse, in minore ex rei veritate subsumit, veram postea, & Galeni sententiæ pugnantẽ conclusionem inducens. Quando igitur huiusmodi mihi in Galeno occurrerunt, quæ Veterum sententijs cõtrairent: & quum Aristotelem de communibus studijs multo melius quàm Galenum esse meritum fateri cogerer, etiamsi in Galeni verba iurassem, deberet ne alicui mirum videri, si quid petulantius in Galenum à me excidisset? Vtcunque interim, ne id fieret, perpetuo caui, & quo ad viuam, ne quis de me id vere asserat, studebo. quantumuis etiam ab illis irritabor, qui falsis rationibus Galenum purgare pergẽt. Nosti enim quàm parum firmo, & Galeno non maxime dedito animo, nugaces illæ obiectiones, calumnijs etiam interdum non vacantes, occasionẽ præstare possint, vt quis sedulus reddatur in Galeni lapsibus coaceruandis, ac illis in vnum volumen redactis, edendis: quod à me nunquã tentabitur, quum Galenum plus, quàm mor-

talium quisquam, obseruem. Et si quid ipsum non expendisse ostendo, id tantum ideo fit, ne quis, quum veram anatomen pertracto, ob illius autoritatem, me falsa hominibus proponere existimet. Vti accidit in fibrarum historia, quæ à membranis venæ cauæ orificio præfectis educuntur, atq; à me secundum dextri ventriculi latera cordis substantiæ passim ad mucronem illius adnatę recensentur: quum interim Galenus, ipsas cordis ventriculorum septo tantum committi (etsi falso interim) prodiderit. Ita quoq; in glandulis fauciū, aliquis me tertium genus illarum fingere arbitraretur, si orationi non adijcerem, Galenū glandulas præterijsse, laryngis radici illic accumbentes, vbi secunda illius cartilago reliquo arteriæ asperæ caudici committitur, quæq; notatu digna extra omne glandularum genus, sibi non pauca priuatim vendicant. Pariter quum ego duræ membranæ processum inter dextram & sinistram cerebri partes deductum, & illum quoq; qui inter cerebrum & cerebellum intercedit, recenseo, ipsos duplicatos esse (quòd reuera simplices sint, ac duræ mēbranæ lateribus substantia respondeant) inficior: ab aliquo fortassis arguerer, quum Galenus inibi duram membranam fingat duplicatam, à sinibus delusus, qui in illorum processuum sede consistunt, qua caluariæ committuntur. Rursus quando cerebri historiam persequor, atq; id continuum esse narro, admonendus mihi fuit lector, ipsum i dextram partem & sinistram non ita diremptum, vt nulla ex parte esset continuū.

Descriptiões falsæ ex ijs quæ caluaria ambiūtur collectæ.

Nam Galeni oratio, qua diuisionis cerebri rationem docet, non secus sonat, quàm si cerebrum perinde geminum sit, ac duobus oculis, & duabus auribus nos Natura donari nouimus. quum interim cerebrum in basi sua sit continuum, tum corporis, quod callosum dicimus, interuentu, tum illo quoque, quod

testudini camerato'ue comparamus, & illo etiã quod natibus & testibus assimilamus, & dein ampla ipsius cerebri portione, qua dorsalis medullæ prodit initium. In cuius etiam ortu describendo, haud potui omittere, Galenum ita id describere, quasi à cerebro non penderet, & illi substantia tota non continuaretur. Quum enim Galenus cerebelli constructionis rationem inquirit, atq; illud dorsalis medullæ gratia (quã vnicam & non cerebri in superiori ipsius sede modo, geminam esse oportuit) simplex & vnicum statuit, non secus sermonem aggreditur, quàm si cerebellum cerebro non esset continuum, & id dorsalem medullam simplicem quoq; educeret. quę quàm sint à vera corporis nostri fabrica aliena, in meis scriptis videre est: q̃ ideo quis, vt superius dixi, falsa esse statim colligeret, quod aliter Galenus quàm ego, docuisset, quum interim admonitus (si veritatis modo sit studiosus) tantisper ab illa sententia temperet, dum dissectione corporisq; intuitu, qui res se habeat, didicerit. Neq; his quoq; est absimile, quum anteriorem dextri sinistriq; ventriculorũ partem obtusam, amplamq; esse dico, non autem eos illa sede in arctum cogi, atq; in olfactus organa finire, qui canalium ritu pituitam ad capitis os cribri modo peruium deducerent: eiusmodiq; non pauca, quæ Galenus prodidit, à vera cerebri fabrica penitus aliena. In quorum numero id minime negligendum est, quod Galenus quum veteres dissectionis professores tenuis cerebri membranæ processus describentes, dicere animaduertisset, eius membranæ portiones in tres cerebri ventriculos ferri, statim imaginatus sit, eos ventriculos tenui membrana succingi, inuestiriq;, ratione à cerebri mollitie ita deducta, ac si ventriculi concidissent, si forte à membrana tenui non suffulcirentur. Atq; hoc discrimine, Galenus quartum ventriculum (quem

in cerebello reponimus) à tribus prioribus distinxit, quod scilicet ille durior sit, quàm vt tenui membrana obuolui sustinerique debeat. Quum interim priores ventriculi non minus quàm hic quartus, tenui mẽbrana inuestiantur: & quartus ventriculus à prioribus nõ ineleganter à Veteribus variari dictus sit, quòd nullus duræ membranæ processus in illo sese offerret: vti in prioribus ventriculis in conspicuo sunt plexus secundis comparati, & vasa illorum plexuum constitutionem subeuntia. Postremo, ne falsis descriptionibus diutius immorer, non potui Galeni lapsus præterire, qui in plexus reticularis descriptione plures occurrunt. Est enim ex omnibus corporis partibus nulla æque medicis & philosophis in ore, atque beatum istud & mirabile rete. In cuius descriptione haud potui admittere, soporalem arteriam, vbi caluariæ proxima est, integram in caput ferrit, quum tam notatu dignã portionem retrorsum mittat, quæ in duræ membranæ primum mihi appellatum sinum exhauritur. Vt nunc taceam, Galenum foramen omnino ignorasse, quo maior arteriæ soporalis pars, alioquin in caluariæ amplitudinem fertur. Vtcunque igitur illam sua oratione in capitis caluariæue amplitudinem Galenus deduxit, totam in plexum quendam absumi attestatur, quem retibus inuicem instratis comparat, nõ animaduertens insignem propaginem, quę duræ membranæ lateribus offertur, & notatu dignam portionẽ, narium cauitati exporrectam: præter amplam sobolem, quæ cum secundo pari neruorum cerebri oculorum sedem ipsosque oculos adit. adeo sanè vt nõ mirum videri debeat, si Galeni historiæ passim nõ acquieuerim, & pleraque in suis libris occurrant, vnde non verarum descriptionum specimina, ex voto transsumere mihi liceat: vt me falso Syluij crimine purgarẽ,

suisque discipulis materiam acuendo stylo aptam præberem, modo illi aliàs, quàm in Galeno laudibus efferendo (quod ad me nihil attinere duco) & non tantũ vniuersim citra omnium locorum, quibus à me notatum sentiunt, retractationem obganniendo, & calumnias cõuiciaq; effutiendo, occupari velint: & vna expendere, num quæ proponunt, alios docuerint, aut pro priis manibus in publicis scholis in doctissimorum, non autem aliquot adhuc medicinæ tudium, & iam primum candidatorum præsentia, aggressi fuerint.

IN præsentia sese offert, Galenum in partium munere aut vsu recensendo, vel minimum errasse, à me falso propositum. quam obiectionem, ita Dii me ament, longe maiori rationum copia possem diluere, quàm mihi ad duo prius narrata axiomata, fuit suppeditata: quod sanè si per ocium nunc ita liceret, vt quum in Academiis viuebam, nostrisque studiis, non autem artis operibus eram deditus, meoq; arbitratu mihi domi desidere licebat, diffusius multo quàm aliis in locis obiectis præstiti, à Galeno perperam assignatos vsus & munia, actiones'ue non recte traditas subiicerem. vtcunque vero sit, ex magno aceruo & quasi promptuario, quędam saltem loca non grauabor subnectere, vt hac quoq; parte responsionis ad Syluii literas exemplum habeas. Vt itaq; multa præteream caluariæ foramina, in quorum vsu assignando, Galenus non minus quàm in descriptionibus hallucinatus est, vt in foramine secundũ neruorũ cerebri par transmittẽte: in foraminibus cribri modo in osse exculptis, quod in frontis ossis basi locatũ scripsimus: in foramine tertium & quartum neruorum cerebri paria transmittente: in foraminibus arteriæ soporalis propaginibus paratis, quę orationem superius terminabant: ac dein in ossis cuneũ referẽtis in sua basi vsu, vbi id falso

LOCA nonnulla, quibus Galenum in partiũ functionibus & vsibus assignãdis nõ esse omni ex parte integrũ, constat.

In ossium historia.

ſpongiæ modo peruium retulit, ac proinde inibi & actiones & vſus præter omnem rationem (vti prius alicubi oſtenſum eſt) finxit, capitis inquam motus mihi ſunt proferendi, niſi prius in generalibus oſſium deſcriptionibus aliquid adducendum putares. Vt locus ille eſt, quo Galenus appendicum vſum recenſens, eos in hoc oſſibus datos ſcribit, vt illorum ſinuũ quibus medulla continetur, eſſent opercula: non expendens, qui Natura oſſibus eiuſmodi ſinu donatis, appendicem illis ſinibus non apposuerit, vbi compoſitionis ratio, & variorum proceſſuum tuberumq; ſeries, inſignem duriciem requirebant, vt in humiliori humeri ſede, & ſuperiori vlnæ regione occurrit. Dein appendix oſſibus, quibus ſinus illi magni & caui adſunt, citra oſſium interſtitium non coaleſcit: niſi iam os ipſum mollius, quàm tota longitudine, redditum ſit, & parem cum appendice ſubſtantiã ſibi vendicare incipiat, ſinuſq; ille prius communi appendicũ materia obduratus occurrat. Inſuper ſcapula nullibi eiuſmodi ſinum exhibens, tot abundat appendicibus, perinde atq; oſſa ſacri oſſis lateribus commiſſa, quæ appendicem toti oſſis ilium ſpinæ obtenſum gerunt. Dein coxendicis oſſi inſignis quoque largitur appendix, vbi tot tibiam & femur mouentibus muſculis initium præbet. Rurſus vertebræ quot ſcatent appendicibus? quum ſinum interim non habeant, quo medulla ſeorſum recondatur. Scio enim omnibus oſſibus in fungoſa qua conſtat ſubſtantia, vt & ipſis appendicibus, medullam contineri, aut ſaltem ſuccum, quem medullæ conferre cogimur. In hoc itaq; appendicum vſu aſſignando, debuiſſet Galenus expendere, qui in puerulis appẽdicis propemodũ ſint cartilaginei, & qui dein illorum ſubſtantia in mollitie à cætera oſſis parte differat: ne ipſe Naturam appendices ſinuũ

medullam continentium ceu opercula molitam esse, comminisceretur. Cæterum quòd ad capitis super primam vertebrarum motum, & primę rursus vertebræ cum capite supra secundam, ac dein capitis cum vniuersa ceruice spectat, nequeo satis mirari, quamobrem à quoquam dãnari debeam, quòd Galeno non acquieuerim, omniaque ex diametro suis scriptis pugnantia proposuerim: quum nemo tam mente captus esse debeat, quem non seposito aliquantum affectu, in meam sententiam descendere oporteret: nisi ideo meà auersaretur, quòd à iuuene fuissent proposita, ipse autem toties Galeni libros & pręlegisset, & correxisset, & in alium sermonem conuertisset, vt illum puderet hęc ab ipso non fuisse prius obseruata. idq; potissimũ in capitis motu, in cuius descriptione, Galenus doctiorem & attentiorem requirit auditorem, quàm in vlla alia quantumuis graui & eleganti. Adde quòd tot musculorum & ligamentorum vsus à Galeno male traditos fatendum sit, quandoquidem in capitis motibus describendis aberrauerit. Nescio num Syluium mouit, quod hoc argumentum in meis libris tractans, me præceptoris opera destitutum fuisse scribam: quũ forte arbitretur me ab illo anatomica didicisse, qui Galenum nihil perperam scripsisse adhuc contendit. Sanè Syluius mihi dum viuam obseruandus, nobis libros de Partium vsu suo more legere incœpit: at quũ ad primi libri medium, atque adeo ad anatomica venisset, illa difficiliora esse proposuit, quàm quę nos medicinę cãdidati possemus assequi: atq; ideo fore dixit, vt & se pariter & nos frustra cruciaret. ac proinde quartũ librum est aggressus ad decimi vsq; portionẽ. dein intermedijs rursus ad decimum quartum vsque omissis, posteriores quoque ita legit, vt singulis quinis aut senis diebus vnum librum absolueret, nihil

minus, quàm alibi diuersum quid à Galeno traditum esse (vti sępe occurrit) nos admonens: aut aliquid secus, quàm res haberet, à Galeno scriptum ostendens; nullius interim quàm canis partibus, interdum in scholam apportatis. In quarum resectionibus nos discipuli adeo eramus seduli, & praeceptoris optimi imitatores, vt is non semel post praelectiones, nostram diligentiam experiretur. vti tum accidit, quum altera die mēbranas venę arterialis & arteriae magnae orificio pręfectas, ipsi ostenderemus, quas pridie à se haud reperiri posse affirmabat. Quum itaque Sylulus ea loca, vbi de vertebris agitur, cum plerisque alijs transilijsset, neque vnquam aliud anatomicum (si libros de Musculorum motu excipias, in quibus etiam vndique illi sana fuit Galeni sententia) suo illo anni trigesimi quinti quem vocat Cursu nobis praelegisset, haud mirum est, si me pręceptoris opera destitutum, diligenter inuigilasse scribam, vt in illorum auditorum numero haberer, quos Galenus à suis libris, capitis motus docens, non repellit, atque ad Naturae mysteria percipienda idoneos censet. Sic itaque effectum est, vt ego caput proprio suo motu super primam vertebram flecti, & sursum, aut in posteriora duci tradiderim: quum Galenus caput super primam vertebram in latus agi doceat, ac si id ad humeros inclinaremus. Nihil enim aliud capitis motus tradēs insinuat, ac inibi pręsertim, vbi occipitis ossis capitulum à suo sinu eleuari ea in parte tradit, quę lateri in quod caput ducitur, è regione consistit, non solum contentus male motus descripsisse, nisi etiam Naturae tantum oscitantiae tribueret, vt in dignissimo totius corporis articulo ossa ab inuicem in motu dehiscere & abscedere voluisset. quum interim nunquā vacuum inter articulos spacium, optima sanè ratione, in ullo motu fieri videamus. Adeo, vt

satis constet, eum in latera motũ à Galeno primę vertebræ cum capite articulo attributũ, quũ tamen interim caput proprio motu in latus nõ agatur, sed secũdario tãtum, cum vniuersa nimirum ceruice, quę sensim omnibus vertebris in eum modum consentientibus, in latus arcuatim ducitur. Dein Galenus minus adhuc artificiose caput cum prima vertebra super secundam flecti & reflecti docuit, illo nimirum motu, quem ego in prima fieri vertebra recensui. Quòd illa Galeni fuerit sententia, tum aperta in tribus diuersis libris oratio attestatur: tum multo adhuc magis ligamenti vsus mala commemoratio, quod secundę vertebrę dentem prohibere astruit, ne in capitis in anteriora flexu dorsalem medullam comprimat: quum interim id dentẽ ita contineat, vt in primæ vertebræ sinu eum in modum recondatur, vt axis ad quam sphęram, aut rotã, aut aliud quoduis circumagi notum est. Caput enim (quicquid Galenus doceat, aut Syluij discipuli suos stylos, dentis interim naturam ignorantes, acuant) in gyrũ super secundã vertebrã agitur, neq; vllo pacto super eã flectitur & extẽditur: Galeno interim nullum articulũ, quo caput circumagatur, proponente. Nam si quis illũ sub renuendi motu à Galeno intellectũ contenderet, atque ita assereret ipsius sententiã fuisse, caput super primam vertebrã circumduci: iste sanè mox obseruabit, quàm absurda, vel articuli gratia, proponat: duo enim occipitis ossis capitula, in duos profundos sinus subeunt, ex latere mutuò oppositos: adeò, vt non minus caput supra primam vertebram in gyrum duci possit, quàm circulus, cuius ambo crura asseri infixa essent. Atque me hic veritati consona proponere, & ossium structuram meis placitis conuenire, tam mihi constat, quàm quod maxime. vt quando primus iste Sylui impetus refrixerit, illum mecum

indubie ſenſurum exiſtimem: ſi modo oſſa diſcipulis, contrariarum ſententiarum admonitis,ſedulo propoſuerit,vt cum illis obſeruet,quàm motus capitis à Galeno male deſcripti,multa in ipſius hiſtoria turbent,ex quibus illum in partium vſu aſſignando,non omnino eſſe integrũ affirmare nihil prohibet. Plus æquo enim ſermo educeretur , ſi omnia de muſculis hic , & ligamentis repetenda eſſent,quę neceſſario ad ignoratum motum ſubſequũtur:adeo,vt vel huius obſeruationis gratia mererer, ne ita ſuis literis Syluius erga me turbaretur . Galenus, quum proceſſus meminit in anteriori primę vertebrę ſede conſpicui,ac ipſius vertebrę roboris gratia & muſculorum inſertionis nomine, vt nos recte docuimus,efformati,non debuiſſet illi ſuorũ dogmatum inibi oblitus,eum vſum tribuere,vt caput reclinatum in anteriora , ſurſum retruderet . Nunquã enim caput adeo inclinari poteſt , vt illi proceſſui ita incumbat,vt illum vſum is pręſtaret : præterquam ꝙ cui oſſium commiſſurarũ ratio perſpecta eſt, id prorſus inartificioſum , nullibiq; alias à Natura tentatum eſſe,non ambigat. Galenus ſeſe tantopere in ratione dãda occupans,cur duę humiliores thoracis vertebrę, tranſuerſis proceſſibus deſtituantur, debuiſſet animaduertere,ſuũ placitum mendax eſſe,niſi et duas decimę incumbentes vertebras iiſdem quoq; proceſſibus deſtitui,eadem ratione docuiſſet . Verum vt illæ proceſſibus donantur, ita quoque Galeni argumenta hoc loco ſunt,vt ſuperius monui,à veritate aliena. Vt ſępe in anatomicis Galenus contraria docuit ita quoque non mirum eſſe debet,eandem partem contrariorum officiorum gratia fabricatam eſſe , aliquando ab illo doceri. vti in acuto vlnæ proceſſu accidit,in cuius deſcriptione Galenus ab hominis fabrica multum aberraſſe oſtenſus eſt , non enim proceſſus ille extra reli-

quam superciliorũ sinus, cui brachiale inarticulatur; feriem educitur, neq; læuis & lubrica cartilagine incrustatus est, neque tertij brachialis ossis sinum articuli in modum subit. Atque vt Galenus in huius articuli historia à veritate plurimũ declinauit, ita quoque in libro de Ossibus parum recte, beneficio articulationis acuti illius processus cũ brachiali, manum in obliquum agi scripsit, motum, quantum conijcio, illum subaudiens, quo in latera manum ducimus. Quum stylus iste si altius conscenderet, atque ita vt in ouibus sese offert, aut vt Galenus scribit, articularetur, pali instar manum in externum latus duci prohiberet: tantum abest, quòd illi motui Natura illum præfecisset. In libris de Partium vsu, non illum duntaxat motum lateralem acuto huic processui tribuit, verum & motus in pronum ac supinum statuit autorem. Quod q̃ veritati consentiat, ex manus motu dijudicandum venit, quę nulla ratione in pronum & supinum peculiari proprioque motu agitur. Adeo parũ Galenus Naturę assecutus est industriam, qua brachialis articulũ, quoad potuit, ad solum retulit radium, quo eius beneficio, manus secundario parem cum radio motũ apte experiretur: quem etiam acutus stylus prohiberet, si Galeni descriptionibus conueniret: non secus quàm oues & vitulos eo motu articulationis eius, & vlnæ cum radio, vt sic dicam coalitus gratia, priuari cernimus. Atque ita, delirus merito censerer, si tam aperte meæ rationi contrairem, vt cum Syluio Galenum in nullius partis vsus aut operationis descriptione, aberrasse faterer. Quia Galenus nullum in digitorum articulis discrimen docuit, non mirum quoque est illũ Naturæ in digitorum motu laterali non expendisse industriam. Iam quia certissimum est, homini non longissimum pedem, sed potius breuissimũ obtigisse,

nemo ambigere debet, quàm multa in libro tertio de Partium vsu accusanda veniant, si cui in rebus nimis apertis, & friuolis interim, immorari luberet. Superius, quum in musculo non necessariam ostenderemus illam, quam Galenus fingit, ligamenti & nerui commixtionem (ratione tum aliunde, tum à musculis ducta, qui nullibi suas fibras magis direptas, inuicemque dissitas gerunt, quàm in ipso exortu, & illis musculis, qui tam ampli in ortu & medio ductu cernuntur, atque in illorum insertione) facile quoque fuit animaduertere, carnem à Natura musculis in hoc præcipue non datã, vt eiusmodi efficta diuisionis fulcrum et stratum esset, quo fibræ illę continerentur. verum si musculi constructionem debite expenderimus, caro nobis occurret pręcipua illius substantia: quemadmodũ scilicet in pulmone, iecore, liene, renibus, testibus, cerebro, corde, ac deniq; in omnibus organis peculiari officio præfectis, propriam, & quæ nulli alteri parti communis est, recensemus substantiam. Ac dein ligamentorũ materia musculo ad robur data est, vt aliquid esset quod carnis collectione contractum, id cui musculus inserendus erat, attraheret. Neruo autẽ ad animalẽ vim in primis opus habuit, quem ita vt sanguinẽ venarũ, & materiam arteriarũ offerri animaduertimus, si veritatis studio dediti, nimium autoribus nõ tribuamus. Atq; vt parem neruorum cũ venis arterijsq; seriem spectamus, ita quoq; musculo commodũ videmus, vt illuc animalis vis potissimũ communicetur, quo colligi in se debet musculus, & quo mouendam partem acturus est. Atque hęc alias ita à me disputata arbitror, vt illis in pręsentia haud sit immorandum.

In musculorũ & ligamentorum historia, aliquot non bene assignati vsus, et functiones.

Vt Galenus in palebrarũ musculis enumerãdis varius est, ita quoq; in usu illorũ sibi nõ constat. in libris enim de Vsu partiũ duos recenset musculos, ad singulos ocu

li angulos vnum, quorum illum qui interiorem angulum sibi vendicat, palpebram sursum ducere asserit: illum vero, qui in minori exteriori ue angulo occurrit, palpebrę ad inferiora ductus autorem censet. In libris de Locorum affectorum cognitione, duos illos palpebram deorsum agere scribit, tertium fingens musculũ, qui palpebræ eleuationis opifex esset. Quid vero ego de illis iudicem, inibi obuium est, vbi palpebræ musculorum historiam institui. Quando Galenus oculorũ musculum, post sex priores recenset, quem modo pluriũ, modo vnius numero comprehendit, nõ mihi apte ipsi vsum præbere videtur, quo illius beneficio oculus sua sede contineretur. In brutis enim animalibus, vt & in hominibus, musculus ille posteriori oculi sedi ad visorĳ nerui ingressum sua veluti basi insertus, ac orbiculatim ueluti in mucronem ad initiũ ipsius desinẽs, visorioq; neruo obductus, ita à sex prioribus oculi musculis & adipe illis subdita integitur, inuestiturq;, vt caluarię os nullibi contingat. Audio quosdam bouini oculi musculos, potius quàm humani, à me descriptos iactitare: quòd bouinos oculos me ad sectionem semper adhibere viderint, quodq; oculi in meis libris delineati, grandiores multos quàm hominis oculi conspiciantur. Ego sanè in scholis bouinos oculos semper exhibui, quòd ex sectionis serie hominis oculi erant nimis flaccidi, & exigui: tamen hominis quoque oculos, vtcunq; sese offerrent, aggrediebar. vti non semel in priuatis sectionibus, vbi meo arbitratu, mox oculos intueri licuit, nullo interim mihi occurrente musculorum discrimine. pupilla tamen homini multo est angustior: neque color viridis, cœruleus, & impense niger, in vueę tunicę interna sede sunt obuĳ. Ac proinde, hactenus adhuc fateri cogor, Galenũ in eius musculi, quem tantum obiter enumerat, vsus descri-

ptione, menda non carere. & propter colorum in vuea tunica distinctionem, bouinos oculos, vti & bouillũ cerebrũ, nõ vero humanos, ab ipso dissectos, viride dico, & ceruleum, & impense nigrum colores in interna eius tunicę regione occurrentes, non autem eũ qui in externa vueę tunicę consistit, vbi hęc corneam & pellucidam oculi tunicam respicit. cuius coloris gratia, albis, nigris, glaucis oculis homines donari dicimus. Est enim color ille in ipsa vuea, siue oculus humoribus adhuc plenus, siue ijs eductis inspiciatur. Quod illic studiosos diligenter expendere optauerim, vbi Galenus de oculorum temperamentis ex hoc colorum discrimine tractat. Vix enim fieri poterit (si modo veritatis amore teneantur) quin hoc meum Paradoxum admirentur, Galeni imaginationes expendentes. Nisi fortassis aliquid de colore confingere velimus, qui clarior, aut obscurior in ipsa pupilla occurrit, pro illius amplitudine. Sed id nugari potius, q̃ vera proponere esset, vt autores purgaremus. Ad musculos itaque, vnde sermo deflexerat, rediens, nihil dicam de temporali musculo & massitere, in quorum descriptione & vsu enarrandis, Galenus in libris de Vsu partium non mediocriter falsus est quum in libris de Administrandis sectionibus se correxerit, eosq; musculos pulchre descripserit, nulla tamen librorum de Partium vsu inibi facta mentione, perinde ac si illos se aliquando recogniturum sperasset. vti quibusdam locis factum esse, musculi ostendunt, argumentoq; sunt qui primos digitorum articulos flectũt, musculus in poplite latitans, musculus in simijs & canibus in axillis occurrens, ex carnea membrana conformatus, & alij quidam, quorum mentio in libris de Vsu partium extra orationis seriẽ, non secus, quàm si in margine tantũ illos adnotasset, incidit, & interdum propositam sententiam interturbat.

bat. vti liquido in versu illo, aut linea euenit, qua obiter musculi in poplite repositi sermo occurrit: quum interim ex ipsius Galeni suffragio, alibi cōstet, eos musculos illi fuisse incognitos, quando libros de Vsu partium, & priores ipsius de Administrandis sectionibus libros, qui incendio perierāt, scriberet. Verum huiusmodi ad alium locum spectant: incidi autem in hūc sermonem, ne me adeo oscitantem putes, quòd non pleraq; obseruauerim, parum anatomice & diffuse interim à Galeno in libris partium vsus pertractantibus, de musculis qui maxillam inferiorem mouent, cō memorata. Nihilominus tamen, quia in contrariorum & pugnantium quorundam Galeni locorū mentionem propter musculorum functionis descriptionē deueni, non possum musculum præterire, quem à scapula in os υ referens implantatum, atq; priuatum proprium q; eius ossis musculum statuo, quemadmodum & Galenus in libris de Vsu partium, illius ossis musculos enumerans, potius quàm describens. quum tamen in ijsdem libris, quemadmodum & in libris de Administrandis sectionibus, eum musculum scapulæ motorem inducat: adeo, vt præsens musculus non leuem arguat Galeni inconstantiam, quum interim scapulam mouentium numero non sit vel propter gracilitatem ascribendus. De caput mouentibus musculis tanto numero conspicuis, quid attinet dicere? quum mihi certissimo persuasum sit, in capitis motibus describendis Galenum hallucinatum esse. Musculus ab humiliori scapulæ costa enatus, & longa insertione sub humeri capite ea regione insertus, qua musculus brachiū mouentiū primus anteriorem pectoris sedem sibi vendicans, implantatur, retrorsum brachium ducit, opposito motu eius, quem primum statuo. neutiquam vero (& si id Galenus indicabat) autor est circumuersio-

nis brachij ad exteriora. Vnde etiā statim liquet, quousq; Galenus Naturæ artificium in musculo percepe-rit, gibbam scapulæ sedem occupante, & capiti humeri, articuliq; hic ligamētis ampla insertione innato, & circumductionis autore. Musculus brachium deorsum trahens, atq; à sexta thoracis vertebræ spina ad sacri ossis vsq; humiliorem sedem ex dorso enatus, vti scapulæ nō inseritur, ita quoque Galenus illi scapulam mouendi munus falso tribuit. Musculus in simijs & canibus carnea constans membrana, & in homine deficiens, ex vero fibrarum ductu, quem Galenus etiam recte describit, prompte exhibet, se illud quod Galenus in simplici rectoq; motu deorsum, ipsi ascribit, officiū non obire. Quemadmodum Galenus male ortum musculi descripsit, quem scapulam mouentium primum numero, quiq; brachium pectori admouenti musculo substratus, interiori scapulæ processui, non autem humero, neq; articuli ligamēto, in hominibus præcipue, inseritur: ita quoq; in illius functione commemoranda, multum aberrauit. quando quidem non sat illi fuit scripsisse, brachium eius musculi auxilio pectori adduci: quin adhuc subijceret, illum elatissimæ adductionis versus clauiculam, autorem esse. Primum enim, brachium non agit: & quum humilius multo initium ducat, nempe ex secunda costa, aut paulo inferius, quàm primus brachium mouentium, qui ex clauicula & pectoris osse effertur, ridiculum prorsus est arbitrari, illum scapulæ musculum posse, etiamsi humero insereretur, brachium altius pectori adducere, quàm primi brachium mouentis musculi elatior pars. Vt sileam, quanto inferius illa in humero inseratur, atq; ex superioribus deorsum magis descendat, quàm musculi scapulam agentis esset insertio, à Galeno illi non vere ascripta. In musculis thoracē mouentibus, septum ipsum

cum cæteris musculis prætereo, habita dũtaxat inter costalium musculorum ratione, quod illorum vsus à Galeno ignoratus, mihi ipsius animum conscium reddat, illum pleraq; scripsisse, quę nunquam vel vidisset, vel in anatome esset aggressus, sed quæ sola imaginatione ex falsis axiomatibus fingeret, id quod mecũ omnes censebunt, qui autoritatibus non dediti, sed veritati credentes, Galenum intercostalium munus non cognouisse, perspectum habebunt. Ipse igitur, vt non semel sibi non constat, ac varius tum in rerum descriptionibus, tum vsibus ac functionibus assignandis subinde est: ita quoq; diuersam ipsius de intercostalium musculorum officio reperimus sententiam. vndique enim hos musculos thoracem laxare, & comprimere, arctare ue, aut expirationi & inspirationi præesse docet. Verum alibi interiores thoracem aperire, & costas deducere, exteriores vero eundẽ comprimere & arctare, scribit: quum alias econtrario his thoracẽ recludi & costas inuicẽ abduci, illis vero costas ad se mutuo colligi, & thoracem stringi affirmet. Atque quum pugnãs hæc sese offert sententia, leue est illam parem conformemq; censere, refugio ab exemplariũ mendis desumpto, quum facile sit Exteriores pro Interiores scribere, aut corrumpere. Verum vtcunque nunc constantẽ Galeni sententiam finxerimus, perpetuo fatendum est, Galenum aut interiores aut exteriores musculos intercostales apertionis thoracis, & diductionis ab inuicem costarum autores posuisse: quum ego interim & exteriores & interiores ducendis ad se mutuo costis, & arctando comprimendoq; thoraci præfectos putauerim. Nunquam enim rationem confingere potui, qua mollia corpora inter durorum corporum interstitia, ita in se colligi (quod musculis maxime proprium est) possent, vt dura corpora ab inuicem discedere, aut

dehiſcere,& non conuenire,cogerent. Neq; hactenus mihi quiſquam aut præſente aut abſente cadauere, rationem comminiſci aggreſſus eſt, qua Galeni ſententiam comprobaret, præcipue quum intercoſtaliũ muſculorum naturam ſedulo inſpexiſſet: interim tam multis rationibus ſeſe offerentibus, quòd arctando thoraci omnes ſubſeruiant. Quas & in mortuis & viuis omni qua potui diligẽtia, expendi, aſtantes obnixe rogans, vt ſi meæ ſententiæ non acquieſcerent, rationem ſuæ ſententiæ (præter Galeni autoritatem) adducerẽt, qua opinioni meæ cedendum eſſet. Pudet enim Galeni nomine, quem communem habemus preceptorem, & vndiq; per vniuerſam artem ductorem, quod in horum muſculorũ munere aſſignando aberraſſet, & tanta apud nos ſuſpicione laboraret, quòd citra optimas rationes illi poſthac fidere non auderemus. Multas enim tradit viuorum ſectiones, quæ ex intercoſtalium munere pendent, adeo vt nimis liquido conſtaret, illas parum ingenioſe ab illo fictas, ſi modo intercoſtalium munus ignorauerit. Quanquam nonnullæ etiam tales ſint, quæ & alioquin videntur inartificioſæ, & quæ imaginatas ſe ab illo potius, quàm aggreſſas, teſtatur. Quid dicam de muſculorum dorſum mouentium vſu, à Galeno commemorato? quum quatuor inſignes dorſum mouentes muſculos ignorauerit, & tanquam nõ eſſent, præterierit? neminem enim tam ſtupidum eſſe arbitror, quin ob illorum muſculorum ignorantiam, cæterorum quoq; munus perperam deſcriptum, ſibi perſuadeat. quanquam Galenus in illis recenſendis, & illorum officio cõmemorando, tam ſuccinctus fuerit, vt inde perpauci in vſuum narratione lapſus colligi poſſent. Quum Galenus in libris de Vſu partium falſo ſcripſiſſet, muſculum tertios quatuor digitorum articulos flectentem, etiam in prima oſſa ſuis tendini-

bus inseri:addidit, & illa quoq; ossa eius musculi bene ficio flecti. Dum vero libros de Administrandis sectionibus scriberet, atq; insertionem illam in rerũ natura haud esse diligentiori resectione expenderet, idem munus dicto nunc musculo tribuit: verum ad transuersa ligamenta, quibus tendines super prima ossa continentur, flexionem retulit. Quandoquidem igitur sese Galenus correxit, ipsius sententia hic, vti & aliàs semper, assumenda nobis est, quæ veritati sit proximior. Transuersorum itaq; ligamentorum beneficio, Galenus prima digitorũ ossa tendinibus flecti tradidit, qui flexus tertij ossis autores existunt. Istud mihi ex primi ossis flexionis robore veritati repugnare visum est. nã eadem ratione qua tendines tertios articulos flectẽtes, primos flecterent, illi qui secundos flectunt, primorum quoq; flexionis opifices essent: quum ijsdem in primis articulis contineantur ligamentis, quo illi qui tertios articulos flectunt: & primi insuper articuli, duos proprios sibi vendicant musculos, quibus flexum experiũtur: quum tamen primi articuli imbecillius, quàm tertij, flectantur. Adeo, vt etiam constante Galeni autoritate, ab illo neglectum esset, primos articulos ab illis tendinibus etiam flecti, qui secundis articulis inseruntur: & secundos etiam articulos ab illis tendinibus flexum obtinere, qui tertijs implantantur, quum transuerso ligamento non minus in secundis articulis, quàm in primo, ambiantur. Deinde Galenus omisisset, his tẽdinibus brachiale debere flecti, quũ etiam in eius sinu transuerso succingantur ligamento. Atq; ita rursus in pede multa occurrent, in quibus Galenus defecisset, si gratia transuersorum ligamentorum, etiam ossa, quibus tendines non implantantur, moueri voluisset. Licet interim tendinum digitos pedum mouentium functionem recensens, hac ratione motus, dixerit eos ten-

dines qui tertiorum articulorum flexui præsunt, etiam primos & secundos mouere: tamen inibi omnia apud Galenum sunt adeo obscura,& quæ in libris de Administrandis sectionibus scribuntur, tam parum his quæ in libris de Partium vsu legimus, conueniunt, vt hac parte nihil certi de ipsius sententia statuere vnquā fuerim aggressus. Quando Galenus musculis brachiale mouentibus,munus quoq; ascribit,brachiale in pronum & supinum agendi,non minus errat, quàm quū brachiale proprio motu in pronum & supinum duci tradit, illo enim motu neutiq; pollet:ac proinde brachiale mouentes musculi illi quoq; præfici nequeunt. Quia Galenus in libris de Administrandis sectionibus in musculorum cubitum mouentium historia, tam varius est,ab illa,qua ipsos in libris de Partium vsu complectitur:quodq; in illis libris omnia,quàm in his,veriora occurrunt, ea omittam, quæ admodū nugaciter in libris de Vsu partium,de fibrarū decussatione, multisq; alijs sunt tradita,ne quis me in Galeno corripiendo voluptatem capere,& non cum communi medicorum schola de tanto autore grauiter dolere existimet. Verum id præterire nequeo, quod quū musculos istos in libris de Administrandis sectionibus in simijs saltem recte descripsisset, in illorū functione narranda à veritate declinauerit,quum musculis illis recta omnino ductis, & nullam fibrarū decussationē intersectionemq; molientibus, tam obliquos motus tribuit. Indubitatū enim est,cubitum extra rectam flexionem & extensionem proprio motu non moueri. Nam si quis cubitum modo ad pectus,modo ad summum humerum flectit, diuersitas flexus ex humeri circumactu pendet, neutiquam ex cubiti articulo,qui ginglymo nexus,simplici tantū motu pollet.adeo vt humeri articulus nō obiter in musculorū cubitum mouentium historia,Galenum

luserit. Quàm frustra is in ligamenti quod ab vlna brachiali inseritur, vsu recensendo sese occupauerit, ex vera brachialis ad cubitum articuli constitutione, & proprio brachialis motu, magis constat, quàm vt ego in refellendo minus vero vsu à Galeno illi ligamento ascripto, immorari debeam. In musculo ceruici vesicæ præfecto, quorundã symptomatum occasione, quæ in vesica & eius ceruice in ęgris quibusdã nuper mihi occurrerunt, non minima mihi perspecta velim: adeo vt ad diligẽs examen, vtcunque ceruix vesicæ toties mihi secta fuerit, prima quaque occasione illũ sedulo redigam. Verũ quod ad præsens negotium spectat, miror sanè, qui Galenus eum musculum ad vrinæ reddendæ excernendæue promptitudinem, præcipuo suo vsu auxiliari doceat: quum ego arbitrer, eo fœlicius vrinam à circularibus vesicæ fibris, & potissimũ à septo transuerso cum abdominis musculis pressam egeri, quo vesicæ ceruicis musculus sese magis aperuerit, suasque fibras impensius laxauerit. Neque mihi aliud occurrit, quod voluntariæ retentionis vrinæ causam, prẹter hũc musculum in se collectum, censere possim. quod enim Galenus de ceruicis vesicæ, adeoque vrinarij meatus proponit angustia, & longitudine & circumactu, in mulierculis locum minime habet: quibus uesicę ceruix admodum breuis est, recta deorsum ad insertionem vsque ipsius, ceruici vteri exporrecta. Modo, vt musculi tibiam mouentes, vberem discriminum copiam suppeditabant, quibus Galenum simias secuisse, & homines non vidisse, conficiebatur: atque vt ijdem parum verarũ & pugnantiũ inter se descriptionũ adeo ingentem aceruum proposuerunt, vt illas commemorare nõ fuerim aggressus: ita quoque tibiam agentes musculi, sese inter illos exhibent, qui Galeni diligentiam in actionum & vsuum historia non vulgariter expetunt.

Primum enim in libris de Partium vsu, vbi ex Veterũ numero, musculi tibiam mouentes sola propemodum imaginatione sunt descripti, Galenus tibiam extendi docuit, deinde flecti, sed triplici ferè differentia, duabus nimirum obliquis flexionibus, quarũ vna introrsum, altera extrorsum fit, & vna recta, aut inter illas obliquas media. Insuper tibiæ, motus in latera tribuit, qui bus introrsum aut extrorsum agatur: præter obliquũ quendam, quem ex abundanti in libris de Administrãdis dissectionibus tibiæ assignat, quo tibiam attollentes, quasi alteri tibiæ admouemus, decussatimq; inijcimus. His motibus Galenus musculos ascribit, admodum in libris de Administrandis sectionibus, & libris de Partium vsu sibi ipsi pugnans. Verũ non est quod suarum sententiarum discrimen adferam, quum ego longe secus quàm Galenus, tibiam mouere indicem. Hæc enim simplici tantum extensione, quæ in acutum perficitur angulum, mouetur, nullo obliquo motu donata. vt ipsius cũ femore articulatio ginglymo facta, admodum concinne ostendit: & ductus illos laterales & obliquos, qui à Galeno proponũtur, tibia primario non efficit motu, sed duntaxat secundario, ad femoris nimirum in coxendicis osse motum, vbi enarthrosis consistit, omne motus genus, quemadmodum in humero ad scapulam fit, experiens. Atq; huius beneficio quũ tibiam flectimus, illam aut introrsum, aut extrorsum agi, certũ adeo est, vt neminẽ iam admonitũ ambigere posse arbitrer, si modo studiose ossiũ articulos & motus in examen accommodauerit. Quum itaq; tam differens de tibiæ motibus, mihi cum Galeno sit opinio, in prõptu quoq; est, q̃ in musculorum tibiam mouentium vsu assignando, ab illo variem. Quanquã interim plurimũ miror, tibiæ motus nõ exacte vereq; fuisse à Galeno obseruatos: quum musculi, quem

in libris de Administrandis sectionibus tibiam mouentium quartum numerat, munus aliter, quàm in libris de Vsu partium, doceret, vbi illum septimum tibiam mouentium ponit, illo tibiam extrorsum simul cũ flexione abduci, & quodammodo inuolui asserens: quũ interim in libris de Administrandis sectionibus totam tibiam simplici motu in externam partem illo agi attestetur. Mihi enim persuadeo, Galenum, quia sępius huius musculi meminit, & hunc latum semper appellans, cursori cuidam in certamine auulsum existimauerit, diligenter in simijs examen functionis illius musculi instituisse, atq; ita facile obseruasse, illum non nisi simplici motu tibiam agere. Quum tamen is obliquiorem ductum tertio musculo seruet, quem Galenus a coxendicis ossis appendice enatum, & secundum internum femoris caput ductum, tibięq; ossis anteriori sedi insertum omnium tibiam mouentium obliquissimum, non recte statuit. Obliquior enim incessus proculdubio quarti musculi est, vt qui ab eodem appendice extrorsum ad externam femoris sedem, adeoq; exterius illius caput repat, ac tibiæ quoque inseratur, in ductu simijs & hominibus par, quamuis in compositionis interim ratione ac imagine in his ab illis insigniter differat. Quando Galenus tam prolixe, in libris de Administrandis sectionibus contendit de quinto tibiam mouentium musculo, sibiq; tam varius in eadẽ pagina occurrit, cupiuissem illum simul cũ tertio musculo alium quẽdam non resecuisse, ac proinde ipsum non ignorasse musculum qui mihi tibiam agentium quintus statuitur, ita enim in quinti musculi vsu non esset mihi alia, quàm Galeno, sentẽtia. Verũ huiusmodi tantum obiter sunt mouenda, ne in prolixam musculorum descriptionem cogar descendere, ac quę pro mea virili dilucide in meis de Humani corporis fabri-

ca libris docui, recensere. Vbi & in sexti tibiam mouētis musculi historia mirabar, Galenum non expendisse, qui is membranæ modo musculos femur occupantes singulari Naturæ industria contineret, atque ne aliquo permutarētur, instar transuersi ligamēti ambiret: quū interim sexti huius musculi loco, Galenus in libris de Vsu partium imaginatione quendam fingit, quādo tibiam extra abducentē musculum, ab extima sede coxendicis ossis enasci cōmiscitur. nisi quis forte Galenū hic os iliū subaudiuisse, secus quàm in reliqua musculorū historia, contendat. Verū id rursus ad musculorū descriptiones potius (quemadmodum si pariter adducerem Galenum, nonum tibiam mouentium musculū falso à femoris osse pronasci, etiam in libris de Administrandis sectionibus attestatū esse) quàm ad vsus enarrationem, pertinere merito videbitur. Quare hic musculorum finem faciā, si prius admonuero, me nulla ratione ex diligenti musculi in poplite latitātis examine, illi posse vllum flectendi poplitis aut genu articuli munus ascribere: quū interim Galenus aliquando videatur hunc solum illius articuli flexus autorem, aut saltem ad eum moliendum, pręcipua potestate prędítum esse censere: nimium ipsi fauens, quòd forte illum primus obseruasset, aut quòd Veteres ipsum inter tibiæ motuū opifices non enumerassent. Quia vero de musculis digitos pedū mouentibus aliquid cursim propositum est, vbi de manus digitorū musculis sermo incidebat, illos in præsentia pręteribo, paucula quædam de cæteris organis subiecturus. Non omni ex parte mihi arridet, Galenum venæ portæ tribuisse uim facultatemque præparandi succi ab intestinis iecori offerendi, modo ipsi iecori similimo. Nam etsi communis nostræ sententiæ de vrinarum subsidentijs, non sim immemor, nequeo mihi persuadere, qui albo, tenui,

Loca ex venarum, arteriarū, & neruorum historia petita, quibus vius & a-

membraneoq; corpori sanguinis conficiendi vis inesse poterit: & si quę concoquendi vis præter illam, qua partes omnes proprio alimento conficiendo præditæ sunt, venæ adesset, illa sanè album potius humorem, quàm sanguinem procrearet. Et si quis mihi in tanta venæ portæ longitudine, iecoris vicinitatem adduceret, velim illum in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus, Galenum adeo sui oblitum, atque adeo in arguendo Aristotele concitatum videre, vt venę cauę in breuissimo interuallo, quod inter iecur & cor spectatur, sanguificationis vim negauerit. Dein ad portę venæ ramos in sedem pertinentes spectat paradoxum illud, quo melancholicum & crassum sanguinem per interualla ex ano defluẽtem per eos potius ramos, quàm cauæ venæ propagines, emanare, in ea Epistola proposui, quæ inter cætera potissimũ docet, parum aut prorsus nihil interesse, cuius nã cubiti vena in laterali morbo aperiatur: aut si quid modo intersit, dextri cubiti venam incidendam, quodcunque etiam latus, aut quamcunque thoracis partem inflammatio obsideat. Cæterum in neruorum historia, vt alia multa, ita non mediocriter admiror vulgatam in scholis quæstionẽ, ex primo de Affectorũ locorum cognitione desumptã, qua prolixe, & nescio quibus interim rationibus concertatur, qui motus, sensu adhuc asseruato, perire queat: & rursus, qui motu retento, sensus aboleatur: tota semper disputatione de anulari & minimo digito facta. Atque hic primum fatetur omnes, ad motum, maiorem animalis spiritus copiam requiri, ac proinde in spiritus illius defectu facile posse accidere, vt deperdito motu, sensus adhuc aliqua ex parte esset integer. Verum non tam prompta occurrit ratio, qualiter motus abolito sensu, adhuc supersit; quod Galenum eo sanè seduxisse videtur, vt aliquot

Actiones nõ recte Galenum vndique assignasse cõstat.

neruorum surculos motui, aliquot vero sensui præesse affirmauerit: perinde atque si neruus aliquis tactus sensu destitutus, occurreret. Cui sententiæ nulla ratione possum subscribere, præcipue quum in neruorũ musculorumq; dissectionibus versato, nõ opus sit ad falsum illud axioma confugere, vt motum adhuc absq; sensu seruari doceat: idq; potissimũ in illis digitis, de quibus Galenus sermonem instituit. Si quis enim nouerit quartum neruum, eorum qui brachium subeunt, à me enumeratum, tum alijs multis, tum musculis maxime digitos extendentibus surculos præbere, & non anularem & minimum digitos, perinde atque reliquos, pro paginibus externa illorum sede adire, verum duos illos digitos à quinto brachium petente neruo & interius & exterius surculos assumere, perspectum habuerit: illi licebit ĩ posteriori brachij sede, aut in illo elegãti neruorũ circa ceruicis vertebrarũ latera plexu, quartum neruum lædere, aut alioquin collisum cõtusum'ue subaudire, quinto adhuc integro. mox enim minimi digiti, & illi proximi sensum aboleri animaduertet, illorum extensione non vitiata. Rursus si quartum neruum integrum finxerit, quintum vero læsum, musculorum digitos extendentium munus non obliterabitur, tamen in minimo digito & anulari stupidus occurret sensus. Adeo vt huius propositionis veritas (si modo vera esse vnquã occurrat) ex sedula sectione potius, q̃ imaginatione, esset petẽda, qua neruos sensu tactus priuatos, contra neruorum naturam, confingeremus. Quandocunque tamen vulgata hæc & communis nimium quæstio in medium adducitur, de humorum potius in neruum fluxu, quàm eiusdem diuisione esset agendum: quum hæc vniuersum neruum sensu priuet, ille autem interdum primam noxam in extremis nerui surculis commonstret, quantumuis ipse altus consistat.

Cæterum non est mi amicissime Ioachime, quòd huiusmodi discrimina, quæ in scholis nobis disputātibus propter captiones sunt indicāda, tibi perscribam, quū ea sis eruditione & acri iudicio prǽditus, vt prompte in quam sententiam aliquid à me modo dicatur colligans, mihiq; non cum artis nostrę tyrone negotiū esse perspicias. Vt igitur nihil de vsu dicam, quem Galenus peritonęo prębet, ne intestina, inter musculos ipsis incumbentes sese insinuarent; non possum expendere, qui peritonæum etiam accedente septi transuersi opera, expellendis fęcibus subsidium magis pręstet, q̄ cutis abdomen inuestiēs, aut omentum, aut adeps cuti subditus. Et Galenus quum eiusmodi vsum peritonęo asscriberet, debuisset quoque expendere, qui pari ratione membranę costas succingenti, vim comprimēdi arctandiq; thoracem, tribuere oportuisset. Galenus, & quotquot post illum anatomen exscripserunt, glandosum corpus quoddam humiliori ventriculi orificio tribuunt, cuius ope id constringi arbitrantur: illorum quibusdam etiam suis scriptis adiicientibus, corpus illud, orificium, musculi quodammodo ritu ambire, & pari vsu cum ceruicis vesicę, aut ani musculo donari. Me sanè ad duodenum intestinum non latet extensa glandula, illi corpori substantia similis, quod in humiliori membrana omenti repositum, à carnis specie aut pulchritudine nomen obtinuit. Verum nimis mihi constat, glandosum illud corpus claudendo aut aperiendo ventriculi orificio, haud præesse, sed vasorum hic secundum intestini longitudinem excurrentium elegans fulcrum & stratum existere: adeo vt nō parum anatomico videatur indignum, glandem hic naturali & quę nostro non fit impetu excretioni, præficere. Neque satis noui, num à Galeno alicubi desumptū sit, ventriculi superius orificium à septo transuerso

Ex corū quę peritonęo continentur historia.

claudi, beneficio sui foraminis, quo stomachum transmittit, quod asserunt ciborum ad superiora etiam regressum impedire: parum obseruantes, si verum proponerent, septi foramen illud, non minus quoque cibi in ventriculum ingressum occupaturum. quum facile constet, nullo nos in ventriculi orificij motu, qui ex nostro arbitratu pendeat, donari. De lienis vsu, atque adeo fęculenti & atri sanguinis in ventriculum naturali, & quę singulis concoctionibus (vt in bile flaua accidere arbitramur) fieret expurgatione, & superioris dein ventriculi oris constrictione, non minus sanè ambigo, quàm quum meos de Humani corporis fabrica libros emitterem: facile meæ inscitię asscribi ferens, me meatum illũ aut venã latere quę atrum illum succum in superius ventriculi orificium potius quàm in reliquam sinistri lateris ventriculi sedem eructaret. Quod non eo dico, quasi hic lõgum de lienis functionibus sermonem putauerim instituendum: verum vt me adhuc in eadem esse heresi, & adhuc magis de communi medicorum sententia ambigere, vel inde colligeres, quòd Belloarmati Senensis, summi iurisconsulti lienem Pisis inspexerim, iecoris officio indubie iam diu functũ. Is enim quum in officina libraria, quo absoluta eius diei in dissectionibus pomeridiana lectione, cum studiosis concesseram, me salutarat, atque de sua valetudine, quam annis multis parum secundam habuerat, nõ nulla percunctatus erat, egoque in eo sermone, iecoris & bilis vesicæ meatuum obstructionis, ac demum lienis quoque memineram, affirmauit sese postridie ad anatomen venturum, ac ea viscera, quorum tum ex serie fabrica enarranda successerat, diligenter obseruaturum. Vbi domũ ex officina abijsset, & horis aliquot studijs se occupasset, mox atque cœnam auspicari cœpit, de mira corporis imbecillitate conquestus est, &

impedita respiratione, remedijsq; nõnullis quę fluxui biliosо in ventriculũ accõmoda putarentur, aliquãdiu à medicis ipsi familiaribus, tentatis, expirauit. Quia vero eius corpus Senas vehendũ, ac patrio monumẽto reponendũ fuerat illius familiares apud chirurgum quendã vt viscera eximerentur sollicitarunt: qui, quũ mihi id negotium summo mane proponeret, admodũ auide illius insperatę & tam subitę mortis causam in tam celebri viro noscere cupiebã. quumq; ipsum dissecarem, reperi mox vniuersum corporis sanguinem adhuc impense calidum, in peritonęi amplitudinẽ perinde confluxisse, atque aquã inibi asseruatam non semel vidi, in ea aquę subter cutem specie, quam ab vtre nomen sibi vendicasse nouimus. Huius sanguinis fluxui occasionẽ prębuerat induratus quidam in venę portæ caudice abscessus, qui parte quadã suppuratus, effractusq;, sanguini viam dederat. Igitur mox vbi cerebrũ & viscera omnia abstulissem, itaq; reliquum corpus adatpassem, vt id & integrius & magis à putredine liberũ fore existimabã: iecur illius cum bilis vesicula, & ventriculo, & liene, mecũ in scholas apportandũ curaui, quod magnum malæ valetudinis argumentũ exhiberet. Vidimus itaq; iecur prorsus candicans, porcini, aut canini pulmonis inflati modo. superficie non constabat lęui, sed admodũ inęquali, & lęuibus multisq; tuberculis exasperata. In caua iecoris sede, tota portæ uenę series erat conspicua, iecoris nimirum substantia ab inferiori propaginũ sede prorsus retracta, absumpta'ue. Anterior iecoris pars, & vniuersa sinistra sedes, admodũ lapidis erat indurata. posterior autẽ vbi cauæ caudex consistit, mollis admodum, & putredine vitiata sese spectandam obtulit. Bilis vesicula etiã pręter modum pallebat, illaq; decẽ & octo lapilli cõtinebantur, perquàm lęues, ac trianguli imagi-

ne æquis vndiq; costis ac superficiebus formati, colore virides, & quasi nigrescentes. at quum exiccati essent, magis videbantur cinericei, mole cicera referentes. Lien vero, cuius nomine hęc imprimis scribo, erat admodum magnus, & in corporis anteriora eductus, mollis, & paulo naturali liene albior. Atque, vt semel dicam, in tanta spectatorum eruditissimorumq; virorum turba, nemo inuentus est, qui non promptissime assereret, lienem proculdubio in eo homine iecoris officio diu functum esse, adeo vt nihil videretur iecur cũ sanguificationis munere iam diu habuisse commune: liene interim ad iecoris molem excreto, & qui sanguinem etiam produceret, satis, quantum colligere potuimus, in praua illa corporis constitutione, accommodum. Et quum huius venę a vasis lieni proximis in ventriculum pertinentes, admodum essent insignes, admonui quoque studiosos, vt num vena in ventriculi vsque os inseretur, sedulo animaduerterent. At in illa quę reliquis omnibus versus orificiũ propinquius repit, nullum a cęteris hominibus, nisi in amplitudine, nobis occurrit discrimen: vti etiam alię sinistræ ventriculi sedi communicatę omnes, erant longe amplissimæ. Dein Prosperum Martellum patricium Florentinum (qui multis annis regio morbo laborauerat, ac insperata subitaq; morte, vt Belloarmatus, interierat) etiam dissecui: quũ Florentia abiturus, ac in Francisci Campani, a secretis Duci primarij comitatu, nobilis illius ædes præterequitans, a dominis quibusdam coactus sum, cum aliquot chirurgis qui iam rem aggredi cœperant, mortis causam inquirere, quæ bilis in ventriculũ iniectio erat pręcipua. is enim sola bile occurrit turgidus, vna cum iecoris scirrho, & illius contractione, seu in vnum condensatione: quum lien interim mollior, & grandior naturali esset, sanguiniq; parãdo

subseruiuisse

ſubſeruiſſe videretur: bilis tamen veſicula duorum pugnorum magnitudinem facile adæquante, & exiguis lapillis quodãmodo plena, qui inuicem connexis granis ſeminibus'ue milij, aut potius aſperę ſuperficiei vulgaris officinarum tutiæ erant ſimillimi. Vbicunq; venas aperirem, nihil præter denſiſſimam bilem inueni, imo & in arterijs occurrens liquor, manus non minus quàm bilis ipſa tingebat. Hæc eo recenſui, vt intelligas, quamobrem de lienis vſu ambigam, & qui nihil in meis libris in eius ſermone veniat immutandum. vti, ita Dij me ament, hactenus nihil in illis ſcriptum, ac præcipue vbi Galenus à me notatus eſt, reperio, in quo præter rationem aliquid interiectũ duco: vtcunq; ſedulo poſt illorum editionem, & Geldricum bellum, à quo rurſus in Italiam reuertebar, publicam anatomen Patauij, & Piſis, & aliqua ex parte Bononiæ aggreſſus fuerim, quum illac Piſas profecturus, iter facerem. & omittere non potui, quin amicorum hortatu, in anatome, quæ inibi præmanibus erat, pleraſq; partes, negotio in multam noctem etiam deducto, diſſecarem, Buccaferreo piæ memoriæ, & Albio (quibus ob ſingularem erga me candorem multum debeo) illuc, vna cum tot qui aderant ſtudioſis, me compellentibus. Quanquam etiam interea principis Arangię, & Domini de Haluin, ac aliquot aliorum viſcera ſpectauerim, quorum corpora bombardis læſa, ex noſtro exercitu, neſcio quo, erant deuehenda. Neq; vnquam mihi occaſionem defuturam putauerim, ea quorum admonebor, examinandi. quanquam magis illis Syluij diſcipulis, & ipſi quoq; potius ſuaſerim, vt mea omnia prius non obiter expenderent, quàm ea ex ſolis libris refellere aut damnare aggrederentur, ne forte ſtudioſis occaſionem indagandæ veritatis ante tempus præriperent. Neq; ego is ſum, qui aliquid humanũ

M

à me esse alienum arbitrer: neq; me latet, quibus incrementis humani corporis fabricam alios docendo, & scribendo didicerim. præceptorem enim hac in parte nullum prorsus agnosco: neq; existimo Syluium posthac, id si afferam, ægre laturum, si quũ ipse nihil à Galeno erratum attestetur, ego interim toties illi reclamẽ. Adde Syluium scribere, quanticunq; me faciat, amicum tamen non reseruaturũ, nisi idem cum illo de Galeno communi præceptore sentiam: adeo, vt nemo vel ideo magnã laudem à me expectare, neq; mihi quòd magnifice illum inter anatomes professores non recenseam, male velle debeat: quum mihi fatendum sit, omnes Galenum hactenus secutos idem cum Syluio sensisse, suisq; libris tradidisse, si modo Galenum quoq; subinde non deprauauerint, nusquam pugnantem in illo locum animaduertentes: quum vel ex hoc scripto, tam discrepantia in Galeni libris occurrere, satis constet. Quare etiam non potui satis mirari Dryandri literas, Coloniæ, quum nuper illac iter facerem, mihi à communi nostro amico Ioanne Eccio insigni medico exhibitas, quibus ille conquerebatur, à me nostræ ætatis celebrium dissectionis professorum nullam esse factam enumerationem, ac me præter aliquot alios (qui num nati vnquam fuerint, haud scio) Ioannem Guinteriũ hac in parte præceptorem non cognouisse, quem ego sanè multis nominibus colo, & in medicina præceptoris loco publicis scriptis habeo. Verum tot mihi modò sectiones infligi cupio, quot illum aut in homine, aut alio bruto (præterquam in mensa) tentantem vidi. neq; arbitror Guinterium id ægre ferre, quum ipsi cum non paucis alijs constet, num mihi aliquid in hac nostræ artis parte debeat, si quid modo in dissectionis ratione extra communes Galeni libros, sibi vendicet. Verum hanc Dryander profert, sibi forte iniu-

riam factam putans, quòd ipse illorum numero nō sit ascriptus: quodq; se à me notatum doleat, vbi quendam Marpurgi ex aliorum libris vndecunq; conquisitis figuris, eas perinde ac si suæ essent, emittere scripsi. Quasi vero ego arbitratus fuissem, Dryādrum alio sanè loco prius à me habitum, eos libros anatomicos emittere, quos typographos sordidi lucelli gratia, ipsius nomine (quo sua vendibiliora redderēt) mutuato, tum latine, tum germanice edidisse putabam. Ac proinde si illorum librorum Dryander (vti vel ipse mihi nunc persuadet) autor fuerit, neq; is mihi occasionem præbuit, vt celebrium nostræ ętatis anatomicorum catalogus in meorum librorum præfatione instituti oportuisset, quum & ipse communi censura contentus esse debeat: mihiq; pariter ferendum sit, vt cum multis alijs, quæ nō pauci hactenus de me scripserunt, Vesalio inuideat, ac lætetur Cornarium propediem Galenum & Aristotelem locis omnibus quibus à me notantur purgaturum. id enim ijsdem ad Eccium literis indicabat, quod ab illo potius, qui inter anatomicos & manus operi adhibentes connumerari studet, erat faciendum: Cornario suis, quibus communia studia promouet, relictis laboribus. potissimum quum hæc Galeni purgatio, non ex ipsis aliorum'ue libris, verum ex hominum, simiarum, aliorumq; quorundam animalium sedula & diligēti resectione, sit petenda: neq; sufficiat ad male dicendum, & aliorum conatus irridendos, aliquem se strenuū ducere, ac suæ & aliorum pariter gloriæ (quum interim tam pauci de studijs bene mereri laborent) detrahere: quando potius communibus conatibus veritati esset insudādum, & nos quoq; homines natos esse existimandum, quibus aliquid in medicina tam vasta arte, inueniēdi facultas quoq; inesse posset, modo impensius veritatis, q̄ alios calumniādi deside-

rio, teneremur. Hæc cogitans, Cornarij & Fuschij vices doleo, quòd suo ipsorum celebri aliàs nomini obfuerint, quum tantis conuicijs vtrinq; illi, quos exteri pro singulari Germaniæ ornamento censere debebāt, se mutuo exagitant, easq; vires inter se adhuc lassare pergant, quæ in Germanorum & Belgarum laudibus infestos erant exercendæ. Cęterum quandoquidem hæc in miseros mortalium casus repono, nosq; metipsi ad huiusmodi opprobria fenestram nobis aperimus, ne alio affectu seducar, et sermo latius excurrat, ad Galenum reuertar: qui quando vasorum sinistro testi materiam deferentium (quæ ambo non admodum vere ab illis vasis pronasci docuit, quæ sinistrū renem transuersim adeunt) ortus causam inquirit, atq; ex serosi humoris copia, quam ea vasa adferūt, titillationem, delectationemq; omnem in seminis excretione pendere asserit, videtur mihi parum obseruasse, homines quibus sinister testis occasione aliqua præfectus est, in coitu perinde affici, ac quibus dextrum subductū nouimus. Dein in reddendo lotio mirum esset nos eum pruritū nō percipere, quem in seminis eiectione sentimus: quū tamen eo loco vbi in glandis extremo & perinæo seminis vim experimur, meatus idem semini ac vrinæ paratus occurrat. vnde etiam quum homo sanus est, ab vrinæ salsedine meatus is non magis quàm vesica pungitur. Et quoniam nunc languidiore, nunc autem rigidiore pene, vrina nobis redditur, ad penis calefactionem vrinæ qualitati percipiendæ promptiorem, non est confugiendum. Præterquam quòd inuoluntario seminis fluxu laborare incipientes, seminis excretionem cum pruritu & titillatione percipiunt, etiamsi languido & demisso pene eiectio fiat. Rursus cordis mucro non in hoc crassus & carneus insigniter est, ne is in cordis contractionibus contra pectoris os ductus

Ex historia eorum quæ i thorace & caluaria locantur.

lędatur, quum ita haud contundi manifestum sit: verũ fibrarum carnisq; sinistri ventriculi natura, ac concursus, satis liquido ostendunt, quamobrem cordis mucro tam crassus, carneusq; euaserit. Et cupiuissem sanè Galenum in cordis ventriculis animaduertisse, cordis ferè totam substantiam in sinistri ventriculi constitutionem absumi, dextro interim instar crescentis Lunæ ad sinistrum connato. adeo enim cordis substantia, dextrum sinistri ventriculi latus constituit, vt dextrorsum protuberet, & parem cum reliqua sinistri ventriculi superficie circumactum ambitumq; retineat. Verum si huiusmodi multa in examen ducerem, haud sese ocyus exhiberet in vsuum narratione scribendi finis, ad quem nunc sanè est properandum: si mihi non admodum placere adiecero Galeni rationẽ, qua duplex cerebrum statuit, vt vna eius parte læsa, alia suo fungeretur munere: perinde atq; vna aure obturata, adhuc audimus: aut oculo vno excæcato, adhuc altero videmus. Quum enim cerebrum tam ampla sede in basi, & deinde aliјs ipsius corporibus, quæ peculiaribus nominibus appellantur, cõtinuum sit, debuisset Galenus ad commodam nutritionem, cerebri diuisionem referre, vti & cerebri reuolutiones, nutritionis illis gratia factas satis ostendi. Quàm vero Galenus ventriculorum cerebri vsus expenderit, inibi sanè patet, vbi in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus de ventriculorum præstantia disceptans, sibi ipsi ex diametro pugnat, cum his quæ in libris de Partium vsu, posteris tradidit. Si quis cerebelli processus obseruauerit, quos vermibus assimilamus, atq; dein ventriculorum cerebri naturam in examen posuerit, ridiculus sanè videbitur Galenus, qui vermem imitantes processus aperiendo & occludendo cerebelli ventriculo præesse scripsit. Atq; vt eiusmodi processuum vsus male est assigna-

tus, ita quoq; Galeno de illis tendinibus minime credẽdum est, quos ait vtrinq; processum vermi similem continere, ne quum contrahitur, aut educitur, in latera aberret. Sed huiusmodi multa in libris de vsu partium occurrunt, quæ eleganter quidem descripta, & summi Opificis magnam solertiam proponere videntur. Verum quum quis ex diligenti sectione omnia expendit, satis mirari nequit, qui Galenus Promethei in modum, sibi corporis fabricam, & illius partium vsus confingere potuerit, ab hominis cõstitutione multum alienam. quemadmodum & quicquid de pituitæ defluxu per ossa & olfactus organo à Galeno traditũ est, (vti superius in parum veris descriptionibus fuit expositum) veritati pugnare constat. NVNC proximum est, vt Galeni in argumentando demonstrandoq; robur expendamus, nonnullis argumentis (vti superius in alijs communibus locis pręstitum est) speciminis loco adductis. Quia igitur minime ambigendũ est, adipem ligamentis, membranisq; adnasci, ac omnia quæ in nostro corpore nutritionis munere alterantur, mutantis colorem assumere, mihi adeps putatur albescere: non autem, quia est aëreus. aliàs enim membranæ, tendines, ligamenta, & his adhuc magis ossa, fierẽt nigra, vtpote partes maxime siccæ & terrestres, minimeq; aëriæ, & tamen albent, adipiq; candorem inducunt. Verum, si specimen argumentorũ ad anatomen præcipue spectantium, proponere institui, nusquam melius, quàm ad cauam venam me conferam, quæ tot rationibus à Galeno contra Aristotelem ex iecore, non autem à corde, pronasci contenditur. Atq; hac in re nollem quẽquam arbitrari, à me aliquid esse definitum, sed tãtum Galeni rationes quasdam in hoc examinatas, ne ex illis falsam hnmani corporis fabricã sibi quis cõfingeret. Occurrunt igitur in sexto de Hip-

REFERuntur nõnulla Galeni ĩ anatome argumenta, parũ valida.

pocratis & Platonis dogmatibus libro, vbi de venarũ ortu, & præcipuo altricis facultatis domicilio pertractatur, pleraq; loca huic proposito satis accommoda. Galenus enim de venarum ortu disceptaturus, tria argumenta ad vnum ferè axioma redegit, nimirum maiora amplioraq;, minorum graciliorumq; esse initia. Primum ex plantis sumitur, quibus ex illarum è semine procreatione Galenus initium statuit, vbi ferè sunt crassissimæ, atq; vbi, quum semen humiditate & aëre turgens in terra effractum est, sursum ac deorsum aliquid pullulare cõspicimus: illo quod sursum fertur, caudicis in modũ aliquandiu ducto, ac dein in ramos multifide dissecto: si non etiam mox in ipso ascensu id pro plantæ differentia, varie atq; in plures partes discindatur. Statuit igitur Galenus illic plantæ initium, vnde & radices videntur dependere, & planta sursum efferri. Istud ipsi, quum Aristoteli potius quàm sibi mediũ syllogismi hac ratione paret, vtcunq; fiat, est concedendũ. Pari etiam causa Galeno, neq; hic, vti neq; in libro de Semine, vbi id fœtus effectiuum simul & materiale constituit principium, atq; vna seminis substantiam in plantam mutari docuit, est reclamãdum, etiam si videamus, noua propagine ex humiliori seminis sede deducta, atq; radicũ more firmata, semen vniuersum cũ suo cortice inferius dissecto, è terra duci, ac mox corticem diuisum decidere: dein duas nuclei aut seminis partes vtrinq; ad nouam plantam accrescere, & tantisper postea virescere, dum noua planta folia efferat, ipsiusq; nuclei aut seminis partes resiccatæ decidant. adeo vt vix appẽdiculus ille, qui in duarũ nuclei partium acumine consistit, aut in quibusdã seminibus, vt in pisis & fabis, ad illarũ ferè ex latere mediũ reponitur, in plantæ substantiam degenerare videatur. potissimũ quum è terra eductum semen, adeo iam incre-

uerit, nihilq; ex forma (si molē modo demas) multoq; minus e substantia ipsi perierit. Secunda ratio à Galeno venæ cauæ exortum non à corde pendere edoctu ro, in fluminibus instituitur, quæ maiora multo in initio, quàm reliquo progressu spectantur: atq; hic nos statim monet, ne illa inaudiamus flumina, quæ aliorū fontium aut fluminum accursu augentur, facileq; in progressu initium amplitudine vincunt. adeo vt vnius tantum fontis riuus nobis sit imaginandus, qui eundo nullum incrementū assumat, sed in ramos sparsus, venarum à caudice eductarum modo, gracilis euadat. Tertia, ab alijs in homine organis aliquid corpori deferentibus elegantissime assumitur. arteriæ enim à corde caudicem habent, qui varie dein per corpus discin ditur: & dorsalis medulla caudicis instar est, à qua nerui, perinde atq; in arbore rami, pullulant. Quum primum itaq; Galenus tribus istis rationibus maiora minorum esse principia confecit, ilico subsumsit: sed caua vena in iecore amplissima est, & latissima: adeo vt dein facile inferret, ipsius cauæ initium in iecore statuendum, nimirum vbi arboris esset caudex, vbi fontis initium, vbi cauę sedes arteriarum exortui respondens, & quæ dorsali medullæ conferri posset. Atq; ita minor propositio, nihil negotij Galeno exhibuit, quū omnia in anatome ex libito sibi confingere posse arbitraret. venam nimirum in iecore tam amplam esse, quàm ipsius ascendentis partis, & etiam descendentis simul col lectæ amplitudines, asserens: & ex Hippocratis, hac in parte ipso diligentioris sententia, cauam secundū iecur recta ferri scribens: secus quàm alias quando amplissimum caudicem ex iecoris gibbo ita enatum testatur, vt magna arteria ex cordis basi prodit: ac quando vt hæc in impares partes discinditur, ita quoq; cauam in maiorem portionem, quæ inferiora petat, & in mino-

rem, quæ in superiora ducatur, diuisam Galenus docet. Dein, postea quam ipse cauę ad iecur amplitudinē prosecutus est, ita cauam venam ad cor pertinere ait, ac si propaginem tantum aliquam ipsi offerret. Atq; quum ascendentem cauę supra iecur partem hac oratione arctiorem descendente assereret, quo melius inibi suis rationibus robur adijceretur, multas venas à caua inter cor & iecur enasci docuit: ac eam in primis, quæ venę pari carentis munere fungeretur. Quandoquidem igitur apud Galenum huiusmodi occurrūt vtcūq; inuitus philosophis, vt hinc ductis rationibus Auerroem, in omnibus Aristotelem, in quibus à Galeno accusatur, optime purgasse contenderent, ansam prębeo, non potui omittere, quin inter docendum, & in meis libris, studiosos monerem, venam cauam ampliori orificio in cor pertinere, quàm ipsius sit in iecore amplitudo. quin imo ea orificij capacitas ęquat amplitudines descendentis & ascendentis venę cauę partium: tantū abest, ut minor sit, etiam ascendentis supra cor venę cauæ partis, quemadmodum manifestissime Galenus contra rei veritatem colligit. adeo, vt pręsente corpore Galeni maioribus propositionibus alias q; ipse, minores, ex vera anatomę submittere, ac dein in Aristotelis sententiam inferre debeamus. Facileq; constet, ea in parte Galeni argumēta esse in efficacissima: præterquam quòd superius ostendimus, illū pręter rationē cauę venę sedem inter cor & iecur positam, angustiorem illa constituere, quę sub iecore occurrit. Et nimis liquet, venam sine pari, multasq; aliàs propagines, non vere à Galeno in libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus sub corde oriri scriptum esse. Neq; tantum de tot falsis Galeni, vt suum dogma probaret, propositionibus, et in anatome fictionibus miror, atque de illo argumento, quod à cauę venæ ad cordis

basim ductu infert, asserēs, si caua à corde nasceretur, enata, perinde atque magna arteria, in duos truncos discinderetur, vt sursum atque deorsum commode ferri posset. quod adeo parū est anatomicū, vt quod minime. Arteria enim magna è basis medio pronata, tantisper suo caudice necessario sursum ducitur, dum à se maximam sui partem diuidere potest, quæ secundum cordis posteriora ad dorsum reflexa, omnibus sub corde partibus distribuitur. adeo vt per commodum & necessarium fuerit arteriæ, quę ex cordis basis medio alioquin nasci debuit, vno & simplici caudice aliquādiu duci: non secus quàm venam arterialē, quę quia ex basis quoque medio, non autē latere prodit, vnico etiā caudice aliquantisper fertur, & dein in duos truncos paritur. Cæterum venalis arteria ex sinistro basis latere, vno quidem orificio educitur, verū adeo mox ab ortu, in dextram & sinistram partē discinditur, vt anatomicorū nonnulli, vel Galeni testimonio, illi duo orificia asscriberent. omnino enim fuisset inartificiosum, vas inde pronatū, vno caudice aliquandiu ferri propter eius portionē dextræ pulmonis sedi offerendā. Iam vena caua ad dextrū basis latus, suo orificio, perinde atq; arteria venalis ad sinistrum, pertinens, etiam si ex corde hinc nasceretur, non debuisset vno caudice aliquousq; duci, priusquā in partē superiora petentē, et aliā quæ deorsum repat, dirimeretur. quū enim nūc, vt modo caua habet, obliq; quodāmodo secundū cor ducitur, vt suo caudice in corporis medio consistere possit, rude, ac citra omnē creationis industriā fuisset, vnum caudicē dextrorsum adhuc magis ferri, atque dein obliquo ductu suos truncos sinistrorsum, versus corporis mediū dirigi. Galenus, vt superius monui cauam venā vno caudice à iecore prodire attestatur, ac dein arteriæ modo diuidi: & si interim alibi propter

Hippocratis orationẽ, quę venę caudicẽ recta ferri docuit, videatur ab illa sententia declinare. Verũ utut sit, non aliter in iecoris posteriori sede cauæ caudex sese exhibet, q̃ à me descriptus est nimirũ multo secus, q̃ Galenus illum enarrasse videtur quęcunque etiam pugnantium ipsius locorum veriorem iudicauerimus. Nã & si bipartiri venam alibi non scripsisset, tamen orificium ipsius in iecore, amplitudinem simul ascendentis & descendentis suarum partiũ æquare vndique docuit. quod si modo sectioni potius q̃ maledicendi in Aristotelem studio deditus fuisset, de cauæ ad cor orificio rectissime asseruisset. Neque imbecillius mihi occurrit argumentum à Galeno de cordis dextro ventriculo aut sinu propositum, quo animalia pulmone priuata destituuntur: perinde ac si Aristoteles, aut illi qui cauam venam à corde pronasci dixissent, id nõ de animalibus eo ventriculo donatis docuissent: & non secus de his animalibus, quàm quibus dexter vẽtriculus deficit, orationem instituerent. Neque hic Aristoteli sinus iste à Galeno erat obijciendus, verum docendum, cauam venam in cor vno sinu præditum, vix propaginẽ à se dimittere. non enim arbitror Galenum prorsus existimasse, illorum animalium cor propagine omnino destitui: quandoquidem caua eorum animalium, cordis basi perinde quasi committitur, ac illis animalibus, quibus duo obtigerunt ventriculi: adeo, vt hinc parum firma pendeat Galeni ratio. Cęterum vbi venas omnes iecori, non autem cordi, communes reddit, quid obsecro commune est iecori cum arteriali vena? aut si illam venam, quòd arteriæ constet corpore, esse negaueris, venalis saltem arteria iecori nõ minus conuenit, q̃ portæ vena cordi. Rhetoricum est argumentum, quod de venarum descriptione historia'ue infert: imo si non ita in Galeni ver-

ba iurassemus, fortassis opportunius ducerem, cauę venæ, cui omnium in cor pertinentium orificiorum maximum esse diximus, seriei enarrationem, à corde per inde auspicari, atque reliquorum vasorum cordis. Quid enim prohiberet, cauã dicere mox in suo à corde ortu geminam esse, vnaq; portione corporis superiora, altera inferiora petere? illinc nimirum auspicato sermone, vbi est amplissima. dein subijcere partem deorsum ductam, secundum iecoris posteriora ferri, atque ex ipsius anteriori sede iecori ramos porrigere? adeo vt hac in primis occasione sermo aptior videretur, quòd cauę ex iecore constitutionem describere nequeamns, vti supra non obiter admonui. Et si prorsus à materię quam deferũt progressu esset inchoandum, quum portę vena tantum succum iecori offerat, vnde sanguis, vtraq; bilis, & vrina consurgit, eius descriptio ab intestinis esset exordienda. Sanguinis enim quem in eam refluere arbitramur, cum illo succo nulla est in mensura proportio. Quanquam hęc sint eiusmodi, quæ in vtranque partem agi possunt. Ratio autem à membranis venę cauę orificio pręfectis, per arterię venalis orificium nõnihil retundi posset, si quis minima quęque in disputationem ducere proposuisset. De vmbilici vena aliquid adijcerem, si venam in fœtus canini mesenterium, & ad lumbos deductam in humano fœtu examinassem. Hinc enim, vt & ab arterijs vmbilici, ratio duceretur, non necessum fuisse vmbilici venam in cor inseri: quum scilicet ipsi cauæ venę cordi propinquius, q̃ fœtus arteriæ. magnæ arteriæ (vti etiam nunc semper fit) communicaretur. Quia atreria venalis per vniuersam ipsius seriem arteriarum modo nõ pulsat, vti neque caua vena, inde colligere non possemus, cauam à corde non exoriri: imo contra, Galeni orationem posse dilui. Quãquam in-

terea iecori ſanguificationis munus, quod tam prolixe Galenus illi tribuit, non adimam, vti neq; Ariſtoteles, vel tum ſanè, quum lienem quoque ſanguificationi præeſſe diceret. De primo in fœtus generatione organo nihil dicam. nam etſi aliorum ſententiam facile in multis improbare poſſem, tamen quod mihi ipſi vndique ſanum eſſe videretur, nihil adducerem, adeo de fœtus generatione ſunt mihi omnia obſcura, & dubijs plena. Cuperem nihilominus mihi ad manum rationes eſſe, quibus Buccaferreus in ſanguificationis diſputatione Ariſtoteli fauebat, quum quę ego nunc propoſui, à me inter diſſecandum didiciſſet. Cęterum hęc ferè alio quàm ad partium fabricam ſpectant: ac proinde hic quoque in diſputationem minime incidam, qua Galenus ventriculum ſuo, quem conficit, inteſtinis offerendo ſucco, enutriri, & iecur parteſq; omnes ita in adductam illis materiam agere, vt tandem veluti excrementiciam, & ſuę nutritioni ineptam, dimittant. Quum longe alias facultates actioneſq; partibus ineſſe putem, quibus proprio corpori enutriendo ſubſeruiant, & quibus toti corpori famulantur. argumento ex vtero & corde, aut etiam veſicis & inteſtinis potiſſimum ducto. Verum quia ſuccincta oratione hic me expedire non poſſem, ad alia me conferam, quę tribus aut quatuor verbis annotaſſe ſuffecerit. Huiuſmodi eſt Galeni ratio, qua dextrum renem ſiniſtro elatiorem eſſe, propter rectitudinem & trahendi promptitudinem, affirmat. Nam, vt non dicam ſiniſtrum nos dextro editiorem ſubinde obſeruare, quid obſecro eſt, cur aliam rectitudinem in dextro latere, quàm ſiniſtro, conſtituamus? potiſſimum, quũ vtrũq; cauæ venæ caudicis latus à iecoris ſubſtantia ęque cõplecti, ramoſq; iecori oblatos ex anteriori cauæ ſede educi, veræ anatomes ſtudioſo conſtet: neq; quicquã

confingere possis, quod hic in cauę lateribus discrimē occurreret. nisi forsitan quis Galenum impugnaturus, maiorem iecoris portionem ad cauę sinistrum latus, quàm ad dextrum consistere proponeret, ratione à cauæ situ ductuq; desumpta. Succurrit modo Galeni demonstratio sępius inculcata, quam veram irrefutabilemq; esse asserit, ea conficiens glandosum corpus ad initium ceruicis vesicę repositum, & vasorum semen deferentium insertionem admittens, semen non generare. quanquam veteres interim illo semen retineri tantum (vt ex suis verbis colligi posset arbitrabātur: vti etiam inter dissecandum nulla in parte tantum seminis, quantum in ipso glandoso corpore, obseruamus. Habet autem Galeni demōstratio hūc in modū. si in glandosis astitibus semen gigneretur, animalia castra eius excretinoem appeterent. at non videntur appetere. nullum igitur semen in his gigni perspicuum est. Hęc enim demonstratio, vt parum sanè est anatomica, ita quantum à decantatis illi & nominatis potius, quàm constantibus veritate demonstrationibus declinet, is demum non ignorabit, qui expendet Galenum, etiamsi corpus illud glandosum semen gigneret, materiam ex qua ipsum conficeretur, abstulisse, vnde enim huic corpori materia in semen cōmutari apta, offerri posset, quàm à seminarijs vasis, quæ Galenus interim castratione aufert. non animaduertens similē demōstrationem, imo inualidum prorsus & inartificiosum argumentum, de testibus posse hunc in modum proponi. Si testes semini generando facerent, animalia quibus vena & arteria seminis materiam deferentes, qua ex magna peritonęi amplitudine labuntur, vinculis interceptæ, aut ita vt testes tamen in scorto adhuc seruarentur, resectæ essent, seminis excretionem expeterent; verum non expetunt; ergo testes generan

do ſemini non famulantur. perinde nimirum, ac ſi teſtes citra materiam, ſemen cõficere poſſent. Quòd nõ dico, quaſi Galenum male glandoſi corporis munus aſſignaſſe cõtendam: verum vt demonſtrandi artificium expenderemus. non ignari, quàm caſtrata animalia non minus interdum, quàm pueri venerem, ſed incaſſum tamen, appetunt. Quum mammillarum ſitus ratione͂ inquirerem, non mihi in Galeno placuit, quòd homini eas ex Ariſtotelis ſententia in pectore locatas diceret, ob alimentum in cæteris animalibus in iubas aut cornua abſumptũ: quaſi quadrupeda, venis ſub pectoris oſſe deductis, & aliјs per pectoris anteriora excurrẽtibus deſtituerẽtur: & perinde ac ſi hęc ratio illi non ſimilis eſſet, qua mulierem ſecus quàm cætera animalia, niſi equã fortaſſis, purgationibus menſtruis teneri vulgo parũ recte aſſerimus: quòd illis animalibus excrementitia in cornua, plumas, iubas, ſquãmas diſſoluantur: nõ ſecus quàm ſi ceruus, & aries, nõ proceriora maioraq;, aut ſoli potius in ſuo genere, cornua obtinerent: dein leo non hirſutior lęna eſſet, & gallus plumis quàm gallina ornatior. Verum quia huiuſmodi ad Ariſtotelis problemata magis, quàm ad Galeni anatomica excurrerent, illis eſt ſuperſedendum. Galenus itaque, præterquam ꝙ diligentius illũ voluiſſem cognoſcere venarum interuallum, quę vterum petũt, & quæ abdominis inferiora accedunt, non mihi recte videtur colligere, quando à venis vtero conterminis ſanguinem ad mammillas ducit quòd nullæ eſſent venæ in quas illæ promptius ſeſe exonerarent. quũ ipſi conſtare debebat, quàm exiguę ſint venę illę ſurſum ductæ, & quàm ſint graciles, & quanta cauæ caudicis eſt amplitudo, & qui rectus occurrit in crurum venas deſcenſus: accede͂te huc abdominis tumore, qui ſanguinis ductum ad ſuperiora auferret. tantũ abeſt, vt cum

Galeno asserere velim, tumorem, & abdominis tensionem, ad sanguinis ascensum auxilio esse. Cęterum hęc magis ad probabiles & rhetoricas spectant propositiones, quàm ad anatomen, quo referendę essent tot virorum sectiones, à veritate ideo abhorrentes, quòd nulli intercostalium musculorum aperiendo thoraci, deducendisq; inuicem costis faciunt. quas si explicare aggrederer, scriptum hoc mihi præter sententiam nimium excresceret. quanquam speciminis loco eius saltem meminero, qua apud Galenum nulla alia est viua sectio celebrior, nimirum qua in libro de Pulsuũ vsu, & libris de Hippocratis & Platonis dogmatibus, ac aliàs vtitur, in qua omnia in collo resecanda docet, quibus cor cerebro communicari posset, siue ea à corde sursum, siue à cerebro deorsum ducantur. Verum si hanc sedulo expenderimus, sese offerent nobis duæ arteriæ in durę mẽbranę primos sinus exhaustæ, ac proinde ex cerebri vasorum serie ad plexum vsque secundinis seu extimo fœtus inuolucro comparatum materiam cordis offerentes, quas in sua resectione intactas integrasq; dimittit. Quanquam eiusmodi non pauca aliàs occurrũt, à studiosis sedulo examinanda, qui sese Galenicos (vti sanè debemus omnes) profiteri volunt. Nihil enim in omnibus Galeni libris arduũ mihi pręterquam in Anatomicis, in quibus Galenus admodũ frequens est, occurrere videtur: adeo vt quum primis disciplinis sumus instituti, pauca reperiamus, quę præter anatomen nos in Galeni lectione remorentur. Quod mehercule in Annotationibus in Galeni Anatomica apparandis primum experiri cœpi, vel expugnantibus ipsius locis, inuicemq; varijs rerum descriptionibus, quales non paucas vel hac epistola proposui, & non rarę etiam denominum, quæ ipse instituit, obseruatione expenduntur: item de ossium structura-

Quam Vesalij in Galeni anatomica Annotationes fuissẽt vtiles, & q̃ parum sint posthac expectandę.

rum

rum differentijs:de superioris maxillæ ossiũ enumeratione:de vertebra vtrinq; suscepta:de sacro osse:de scapulę processibus,ac illorũ in primis nominibus: de humeri secundũ ipsius lõgitudinẽ historia:de pedis ossiũ enumeratiõe:de musculis palpebrarũ: de ijs qui maxillã inferiorẽ mouẽt:de musculis ossis ʋ imaginẽ referẽtis:de scapulã,cubitũ, brachiale, digitos mouentibus musculis:de octo q̃ abdñi asscribunt:de femoris, tibiæ et pedis digitorũ motibus p̃fectis,sane uarias sentẽtias e narrare in prõptu esset,atq; illic facile cõstaret, quæ post primam editionem libris de Partiũ vsu à Galeno sunt interiecta,et quãdo is aliorũ dissectionis professorũ scriptis potius,quàm rei inspectione,vsus est:quod à me quoq; assertũ Syluius grauiter ferre uidetur:si in quã non iustũ nimis librum,epistolã instituẽs tibi, qui meus erga te amor est, & tecũ nugandi cõfabulãdiq; libido, descripsissem:quãtũuis interim hoc quicquid est,parua confecerim molestia. Iuuat.n. supra modũ illarum rerum memoria, quas mihi tantis laboribus sordibusq; cõparaui: pro quibus sanè aliud longe erã meritus,quàm illorũ calumnias, qui quòd illis id studiũ non æquè successit,& res parato nõ respondet nomini,suã bilẽ in me euomunt, tã pestilẽter mihi irati, quòd Galeno nõ acquiescã,illiusq; causa oculis & rationi fidẽ omnẽ non derogẽ. Miror Syluiũ, quũ iã in literis paulo mitior reddi videbatur,addidisse,se summè cupere,ut id argumẽtũ placidius & aliter tractassem:hic ferè suspicãs in Galeno non omnia esse sana, ac proinde scribit,se voluisse ea quæ in Galenũ adnotãda duxissem,suis libris esse addita: perinde atq; ex meis libris sui faciunt discipuli,quos in me stylũ acuere (quum is ille sit, & Discipuli abutatur nomine) studet persuadere. Quasi ego quid melius instituere potuissem, quàm totius humani corporis nouam

historiam, quum ab illa omnes tãtopere declinassent, & in rerum descriptionibus Galenus, etsi densissimos libros conscripserit, tam parcus esset. Neq; hactenus vidi, qua ratione studiosis meos labores melius propo nere potuissem, nulli prorsus sumptui vt omnia ex sen tentia fierent, aliquidq; in commune studiorum sym- bolum pro mei ingenij tenuitate adferrem, parcens. Suadet. Syluius, ut meas ĩ Galenũ Annotationes (qua rum ex occasione in multorum in primo de Admini- strandis sectionibus libros locorum restitutione, in ca- pite de musculis cubitũ mouentibus memineram) diu & bene excoquerẽ: perinde ac si propter ętatẽ, & præ cipitem editionem, in meis libris quicquam esset com missum, cuius modo peniteret: & non ea ętas vxore, liberis, omniq; cura rei familiaris libera, ĩ iucũdissimo sodalium conuictu, anatomicis tractandis fuisset lõge aptissima. Haudquaquã enim modo Parisijs in Inno centũ cœmeterio horis multis ossa lubens uersarẽ, aut ossiũ vidẽdorum gratia ad Falconis montẽ adirẽ, ubi semel cũ sodali quodã tot interfectorũ canum pœnas quasi dederã. neq; nunc me solum Louanio excludi si nam, vt sceleto mihi parando media nocte ossa ex pa lo sumerem. Nõ modo iudicibus molestus ero, vt hoc aut illo supplicio homines necari curẽt, siue in hoc aut illud tẽpus nostris sectionibus opportunum cõseruẽt. Nõ studiosos omnes sedulo monebo, vt vbi quis sepe liendus sit inuigilẽt: aut ut qua ualetudine quis in præ ceptorũ quos propter artis vsum comitãtur curationi bus moriatur, obseruẽt (quo grata cũctis tandẽ obtin- geret præda) nunc adhortabor. Non mihi in cubiculũ, aut è monumentis, aut publicis suplicijs data corpo ra, etiã septimanis aliquot asseruabo: neq; sculptori- bus & pictoribus me ita exercitandũ dabo, ut sepius ob eorũ hominũ morositatẽ me illis ĩfeliciorẽ esse pu-

tarem,qui ad sectionē mihi obtigissent. Quæ omnia ętas ad quæstum arte parandū immatura, & discendi cōmuniaq; studia prouehendi libido, facile & leuiter pertulerunt. Vt meā interim prætereā diligētiā,qua tribus integris ut minimū septimanis, me in publicis sectionibus uti viderunt,qui in Italia mihi anatomē docenti ad fuere:quū tamen uno anno in tribus Academijs aliquādo id præstiterim,adeo ut si in hoc tempus scriptionē distulissem, & iam primū coctionē aggrederer,mei Anatomici conatus in studiosorū manibus haud uersarētur:qui num recocto Mesue, vel recocto Gatinaria, vel recocto nescio cuius Stephani de morborū differentijs,eorundēq; causis & symptomatum differentijs,causisq;, tabulis, vel demū recoctæ parti pharmacopolarū Seruitoris,à posteritate præferētur, nescio. Quòd vero attinet ad Annotationes,quæ ī ingēs volumē excreuerant,illæ cū integra in decē libros Rhazes ad Almansorē regem paraphrasi, multo diligentius quàm illa quæ in nonū librū prostat à me cōscripta, & libri cuiusdam de medicamētorū formulis apparatu(in cuius materiā multa meo iudicio nō inutilia congesserā)una die mihi interierunt, cum omnibus Galeni libris, quibus ego in discenda anatome vsus erā,quosq;,ut fit, uarie cōmaculauerā. Quū .n. aulā aditurus,Italiā relinquerem, atq; illi quos nostri medici,de meis libris omnibusq; quę hodie promouēdis studijs eduntur,apud Cæsarē, & alios quosdā magnates pessimā fecissent censurā,ea omnia(in posterū manus facile à scribēdo cohibiturus) cremauit:etsi nō semel interim,eius petulātię me penituerit,meq; amicorum,qui aderant,monitis non stetisse,doluerim.

Quanquam de Annotationibus eo nomine non mediocriter gaudeam, quòd nulla eas emittendi cupido(etsi ad manum essent)me capere debeat, quum

facilè augurari possim, quàm illæ mihi omnes infestos reddidissent, si modo tam pauca, quæ casu in meos libros Galeni placitis pugnantia irrepserunt, adeo multis stomachū cōmouerint, totq; Galeno patrocinādo, annis tribus, imo ante meorū librorū editionē, sese accinxerint: qui tandē semel opinor, tanto hiatu apparata, studiosis cōmunicabunt, et nō breui dūtaxat epistola, calumnijs turgida, citra locorū omniū explicatiōnē, prodibūt. De Galeni libris nihil doleo, quū illi in eorū manus forte peruenissent, qui male à bene ĩ marginibus scripta, haud ualuissent distinguere. Es. n. opinor, haud ignarus, quàm multa in scholis sub præceptoribus, aut quū primū aliquid legimus, in librorum marginibus scribere solemus, quę posteauidētur nobis ineptissima, & ridicula. Ego ex me uel inde coniecturā facere possum, quod Galeni librū de Ossibus uel ter studiosis prælegerim, priusquā mendā aliquā Galeni annotare ausus fussem: quū tamē nunc satis nequeā mirari meā stupiditatē, qui, quæ scribebantur, tā parū assequerer, & ipse meis oculis ita imponerē. Quia uero in paraphrasi paranda plurimum oblectatus erā, in Arabū cū Galeno cœterisq; Græcis in ijs artis partibus, quas Rhazes singulis libris pertractabat, collatione, illā mihi perijsse grauiter fero: vel aui mei Euerardi nomine, cuius in eos Rhazes libros non indoctā habeo cōmentationē, præter in quatuor priores Hippocratis aphorismorū sectiones cōmentaria, & nonnulla mathematica, quæ eum hominem singularis ingenij fuisse attestantur. quum interim non semel à patre meo piæ memoriæ audiuerim, illum, quū iā attaui mei Ioannis, Apud Mariā Maximiliani imperatoris coniugem ĩ medēdo uices obire cœpisset, nōdū annos natū triginta & sex, ad superos cōmigrasse: Ioāne adhuc multis dein annis superstite, & medicinā Louanij

in extremo senio ætateq; ad aulã inepta docente. Cui Petrũ patrem medicũ fuisse,ex ipsius scripto in quartã Fen Auicennæ,& de in libris quibusdã suo nomine inscriptis constat,qui inter eos reperiuntur,quos mater mea adhuc seruat:in quibus maximis(sed nũc inutilibus) sumptibus,oẽs libros descriptos habemus,qui illius æui medicis erant familiares. Horũ parentũ recordatio,memoriaq; mihi fuit admodũ iucũda et pia, quũ Noueomagi ac in antiquissima & celeberrima Cliuie Vuesalia,unde sunt oriundi, VVITINGORVM familiæ monumenta obseruare licuit, quũ illic tã diu à Cæsaris abitu mihi fuit,propter aduersam D. Nauagerij ualetudinem morãdũ. Quòd itaq; ad me attinet,nullos habebã ad coquẽdas in Galenũ Annotationes hortatore:quanq̃ ex his quæ Syluio respõdi, colligi posset,quàm nõ fuissent studiosis omnino inutiles. nisi fortè ideo venissent dãnandæ,quod multorũ in anatome oscitãtiã aperuissent, qui ĩ illa magnũ nomen sibi vẽdicarunt. præterquã quòd annotationibus ostenderã,tertiũ morbi genus in solutione cõtinui positũ,alio quàm à Galeno,rectè fuisse à veteribus reductũ:Galenũq; eos ĩmerito hac in parte, uti & alias sepius,culpare. Deinde nonum temperamentum ex Chrysippo sumptum esse, autoritas à Galeno alibi posita,arguere monstrabatur. In super diuisiones aliquæ in artæ medicinali, suæ ipsius methodo haud respondere ostendebantur: præter alia, quorum nunc non est recensendi locus. quæ argumento fuissent, me non ex aliorum recoctis laboribus, nouas mihi texere corollas consueuisse aut ea quæ alijs scripta essent, nescio quo dictionis splendore ornata, transposita ue (ne dicam obscuriora reddita) tanquam mea proferre. Et quis obsecro animus cuiquam ad lucubrationum suarum editionem esse pos-

ſit,quum nullibi deſint,aliorum laboribus deſtruendis inſidiãtes:vti uel Anglia nũc oſtẽdit, ubi figuras Epitomes meæ,adeo obſcure et citra picturæ artificiũ,nõ tamẽ abſque ſumptu, quiſquis tandẽ illũ tulerit ĩ ære, ſunt imitati:ut pudeat aliquẽ arbitrari, à me ita exiſſe.Nã,ut alia taceã,uaſorũ ductus, quos meo Marte in libris meis delineatos amicis cõſtat, vſq; adeo ſunt deprauati, ut uix vllum meæ diligentiæ ſpecimẽ videã.adde, omnia in Anglia citra proportionẽ turpiſſime ĩminuta,quũ tamen eiuſmodi effigies nunquam ſatis magnæ proponi poſſent. Miror ineptiſſimos illos imitatores nõ obſeruaſſe,à me, quũ rationẽ diplomatũ,priuilegiorũ'ue mihi cõceſſorum exponerẽ,ſcriptũ,typographis lubentius multo figuras me conceſſurũ,quàm ut ab alijs eas parũ elegãter imitari uelim. Et ſi id tũ ex animo ſcripſi, nunc ſanè idẽ optauerim omnibus magis ideo indicatũ,quòd uel maximã potius rei familiaris iacturã pati uelim, et neſcio quid ad editionis elegantiã lubentius ſuppeditare, quàm vt ita turpiter mea nõ vulgari labore mihi parta vitiarẽtur:quæ interim quiſq; tãto meliora eſſe putabit,quo turgidiores tituli, et pluresvnà autores,nouis editionibus proponentur. Ego, ita Dij mea ſecundent, nullam omiſſurus ſum rationem, qua alioquin illis imitatoribus,& qui aliorum conatibus, quũ ex ſeſe nihil noui emungere poſſint,inſidiari ſolent, obeſſe potero. Interea ualebis, & me cõmunibus amicis cõmẽdatũ habebis:ac literas ad illos tuis his iunctas, dandas curabis,ipſis hoc quicquid in ſcribendo mihi abſumptum eſt laboris (modo id abs te petierint) lubens oblaturus. Ratiſponę,Idibus Iunij: Anno Salutiferi partus. M D X L V I.

Tibi addictiſſ. Andreas Veſalius.

ITALICVM SCRIPTVM, QVO CHYNAE PROPINANDI modus pertractatur, ita hic additum, ut ab Andrea Vesalio Ioachimo Roelants missum fuit.

OCCVRRIT non semel, eruditissime Ioachime, cum decocti radicis Chynæ propinandi, apparandiq; modum in literis tibi enarrarem, Italici cuiusdam scripti mentio, quod perinde atq; in nostram aulam uarijs missum fuit, ad te quoque transcriptum do, vt quantum nobis de hoc nouo & multis iam celebri medicamine, per manus traditum sit, cognoscas. Et quamuis amicorum gratia, id latinitate donauerim, italice tamen (uti ego id nactus sum) mitto, quòd te eius linguæ haud esse ignarum, nouerim: quodq; hac ratione futurum sit, ut autoris (quisquis ille tandem empiricus fuerit) mentem exactius, accuratiusq; expendas, tuoq; uoto à me satisfactum esse arbitreris. Quanquam & istud ex Hispanico idiomate traductum, uix dubito: quandoquidem nobis Hispanorum prescriptio, ad manum quoq; est, simul cum nugacis Spartæ parillæ decoquendi & exhibendi modo. Verùm hispana descriptio, multo est præsenti Italica succinctior, & magis mutila, & ab artis methodo quibusdam locis aliena.

REGIMENTO PER PIGLIAR L'ACQVA DE LA RADICE DE CHYNA.

SI purgara in principio, mezo & fine, per consiglio del suo fisico, il quale hauera rispetto ala dispositione in che si trouara il patiente. Pigliara oncie uintiquatro de detta radice, la qual si partira in uintiquatro parti, per far ogni giorno acqua fresca. & quella che uorrai metter à bollire domane, il giorno auanti la farai in piccoli pezzi, & piu sottili che potrai, & si mettera in un poco d'acqua, lasciandola in infusione sino al giorno sequente. & alhora essa radice & infusione la metterai in una pignatta noua, & in essa tre boccali d'acqua di pozzo, & la lasciarai bollir tāto che consumi la terza parte. La pignatta ha da esser di grandezza, che bollendo non uada fora, la quale ha da esser sempre coperta, accio che la uirtu non uada fora, & di poi cotta & leuata dal foco, bisogna con panni grossi tenerla stuffata, a fin che la non si raffreddi in tutto, & bisogna che ogni giorno si faccio fresca, perche altrimente uerrebbe acetosa. Et sel patiente non potesse hauer beneficio del corpo, mettera per ogni cocittura di essa acqua mezo ottauo di oncia di radice de apio cotta con essa radice. Et pigliarai di questa acqua nel far del giorno stando in letto un grande bicchiero calda. & dipoi ben coperto si starà in letto, & fara forza di sudar per spatio di due hore, & quāto piu sudara, piu profitto li fara. & dipoi fattosi sciugar,

Il brodo de la china

si leuara & si guardara dal uento essendo ben uestito & specialmēte insino à sette ò otto giorni, che il corpo andara mouendosi. & se dipoi passati li otto giorni uorra andar fora, lo potra far guardādosi dal uento, et andādo ben coperto de panni. et tutto il giorno quando uorra beuer, beuera di detta acqua, la qual ha da esser tepida: & quanto piu calda sarà, tanto meglio. Mangiera polastri ò caponi, bolliti senza sale. si guardara da uino agro, & da ogni cosa acetosa fino ali quatordici giorni: nō mangiera nessun arrosto. Potra māgiar di tutte le sorti di conserue, et cotignate fatte sul dolce, non mangiera cose di latte, & mangiera cotignate doppo il māgiar ò altre cose, che faciano hauer beneficio del corpo, specialmente il mele, che è la miglior cosa che si possa mangiar, la qual si puo mangiar da tutti li tempi, & di tutto si ha da mangiar sobriamente, perche si giudica che la dieta faccia altro tāto beneficio et opera, che fa l'acqua. Non si ha da beuer uino ne brodo ne alcuna cosa tanto che durano li uintiquatro giorni, che la detta radice dura: & in questo tēpo bisogna guardarsi dal coito. Dapoi che l'acqua sara tutta cotta, et dispensata detta radice, quelli piccoli pezzi si metterāno à seccar al sole ò in altra parte, doue si possano seccar, et dipoi che saranno secchi, si farāno in piu piccoli pezzi: et due onze d'essi si ponerāno nella quantita d'acqua sopradetta, & si fara cocer come di sopra e ditto: et di quell'acqua sene beuera altri otto, ò dieci giorni di piu de li uintiquattro. Et se quello che prendera detta acqua hauera piaghe, mettera sopra solamēte pāni bagnati in detta acqua, in tāto che stara in casa: et nel tempo che uorra andar fora, li mettera qualch'altra cosa che non bagni, & tornato ritornara à metter detti pāni bagnati: et spesse uol

te lauara le piaghe con detta acqua, laqual acqua ha fatto tal opera in piaghe, che nõ puo esser meglio. Non mãgiera pesce di alcuna sorte: non obstante che alcuna uolta il bon pesce, nõ si prohibisse, et cosi laßino, che sel patiente sia fiacco, possa beuer uino adacquato con detta acqua lo laßino anco mangiar di tutte le cose che diano nutrimento. Et uietano generalmente tutte le cose sequenti, come sono le donne, aceto, sale, cose acetose, herbe, carne di capra, ò caprone, ò gallo, & di tutte le dette cose saluo rostito, che per quindeci giorni non lo consentino. Da li sette giorni inanzi cominciara dolersi molto nelli luoghi doue sara patiente: & il dolore andara crescendo sino alli quatordeci, ò quindeci: et dipoi si trouara bene & le piaghe saranno sane (piacendo à dio) perche la uirtu di questa radice è grãde, et il patiente si debbe sforzar di cõpir el regimẽto, & beuer la detta acqua la mattina molto calda & il resto del tempo tepida, & sforzarsi di sudar, perche quanto piu sudara, meglio si trouara, & hauera miglior uoglia di mangiar. Et quanto piu giorni pigliara dela detta acqua fatta per il peso & mensura sopradetta, restara piu sano, et li fara piu profitto per il corpo, & purgara le parti interiori senza far spudar ne per beneficio del corpo, ma per special uirtu che tiene detta radice. Da li sette giorni poi hauera con fatica beneficio del corpo, il qual s'a daiutar cõ seruitiali, nõ però de speciali ne di cosa loro, ma solamente composti d'acqua di cicoria, ò di boragine con olio rosado, ò uero commune con sale. & questo ordine sara per sei, ò sette giorni. Si se uedera che habbia beneficio del corpo, non lasciera di andar fora, ma guardisi dal uento, & sia ben uestito, come di sopra hauemo detto.

IL FINE.

RERVM ET VERBORVM INDEX.

A

FINIS.

